

Tweejaarlijks verslag betreffende de sectorale pensioenstelsels

Juli 2007

Inhoudstafel

Inleiding	5
<i>Executive Summary</i>	7
Hoofdstuk 1. Afbakening van het toepassingsgebied en methodologie	12
1.1. Sectorale pensioenstelsels?	12
1.1.1. <i>Onderzochte pensioenstelsels</i>	12
1.1.2. <i>Onderzochte periode</i>	13
1.2. Methodologie	13
1.3. Categorisering van de sectorale pensioenregelingen	14
1.3.1. <i>Op 31 december 2005 bestaande sectorale pensioenstelsels</i>	14
1.3.2. <i>Nieuwe pensioenstelsels</i>	15
1.3.3. <i>Overige stelsels</i>	15
1.4. Respons en non-respons per categorie	17
Hoofdstuk 2. Karakteristieken van de betrokken sectoren	18
2.1. Omvang	18
2.2. Arbeiders en bedienden	19
2.3. Gender	20
Hoofdstuk 3. De pensioentoezegging	21
3.1. Invoering en aanpassing aan de WAP	21
3.2. De inrichter	22
3.3. Afbakening van het toepassingsgebied en opting-out	23
3.4. Personeel toepassingsgebied - aansluitingsvoorwaarden	26
3.5. Aard en kenmerken van de pensioentoezegging	26
3.5.1. <i>Types pensioentoezeggingen</i>	26
3.5.2. <i>Karakteristieken van de vastbijdrage- en cashbalancestelsels</i>	27
3.5.3. <i>Karakteristieken van de vastprestatiestelsels</i>	28
3.5.4. <i>Toezegging van kapitaal of van een rente</i>	29
3.5.5. <i>Pensioenleeftijd</i>	30
3.5.6. <i>Verworven reserves</i>	30
3.5.7. <i>Onthaalstructuur</i>	31
3.6. Kenmerken van de dekking bij overlijden vóór de pensioenleeftijd	31
3.7. Premievrijstelling bij invaliditeit	32
Hoofdstuk 4. De aangeslotenen bij een sectoraal pensioenstelsel	33
4.1. Aantal aangeslotenen	33
4.2. Aangeslotenen volgens leeftijd	34
4.3. Aangeslotenen volgens geslacht	37
Hoofdstuk 5. De uitvoering van de pensioentoezegging	38
5.1 Type pensioeninstelling	38
5.2. Type van overeenkomst	39
Hoofdstuk 6. Pensioenuitkeringen	41
6.1. Rustpensioen	41
6.1.1. <i>Aantal nieuw ingaande rustpensioenen 2004-2005</i>	41
6.1.2. <i>Kapitaaluitkering</i>	44
6.1.3. <i>Rente-uitkering</i>	44
6.2. Overlevingspensioen	46
6.2.1. <i>Aantal nieuw ingaande overlevingspensioenen 2004-2005</i>	46
6.2.2. <i>Kapitaaluitkering</i>	47
6.2.2. <i>Rente-uitkering</i>	47
Hoofdstuk 7. Financiering	49

7.1. Kapitalisatie/Repartitie	49
7.2. Werkgeversbijdragen / persoonlijke bijdragen	50
7.3. Omvang en evolutie van de bijdragemassa.....	50
7.4. Inning van de bijdragen via de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid	51
Hoofdstuk 8. Beleggingen	52
8.1. De reserves.....	52
8.2. De beleggingsstrategie	54
8.3. Sociale, ethische en leefmilieuaspecten.....	56
8.4. Beleggingsrendementen en kosten.....	56
8.5. Verzekerde stelsels: winstdeelname en beheerstoelagen	59
Hoofdstuk 9. Sociale pensioenstelsels en solidariteit	63
9.1. Sociale en niet-sociale sectorstelsels	63
9.2. Solidariteitsinstelling	63
9.3. De inhoud van de solidariteitstoezegging.....	64
9.4. Bijdragen en uitkeringen van solidariteitsprestaties	65
9.5. Beleggingen	67
Besluit	68
Lexicon	72
Bijlagen.....	75
Vragenlijst – Sectoraal Pensioenstelsel	87

Inleiding

De wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen (WAP) heeft de reglementering voor en het toezicht op de aanvullende pensioenen met ingang van 1 januari 2004 uitgebreid tot de sectorale pensioenstelsels. De sectorale pensioenstelsels die op die datum al bestonden, kregen een overgangstermijn van maximum 3 jaar, i.e. tot uiterlijk 31 december 2006, om zich te conformeren aan de bepalingen van de WAP.

De uitbreiding van het wettelijk kader tot de sectorale pensioenstelsels had vooreerst als bedoeling om de reeds bestaande wettelijke beschermingsmechanismen op het vlak van de aanvullende pensioenen (bv. verworven rechten) ook van toepassing te maken op de werknemers die rechten putten uit een sectoraal pensioenstelsel. Daarnaast en belangrijker, had de WAP zich als doel gesteld om via de totstandkoming van sectorale pensioenstelsels de tweede pensioenpijler te democratiseren. Omwille van hun ruimer toepassingsgebied en inbedding in het sociaal overleg worden sectorale pensioenstelsels, beter dan ondernemingspensioenen, in staat geacht om grote groepen werknemers te bereiken.

Om de evolutie van de sectorale pensioenstelsels te kunnen volgen, heeft de wetgever de CBFA de opdracht gegeven een tweejaarlijks verslag op te stellen per sectoraal pensioenstelsel (artikel 50 van de WAP). Aangezien de WAP op 1 januari 2004 in werking is getreden, handelt het eerste tweejaarlijks verslag over 2004 en 2005. Om de leesbaarheid en de vergelijkbaarheid van de gegevens te vergroten, heeft de Commissie ervoor geopteerd om de onderzoeksresultaten te bundelen in één enkel rapport, voor het geheel van de sectorale pensioenstelsels.

De doelstelling van het tweejaarlijks rapport bestaat er niet in om te fungeren als controle-instrument. Daartoe hebben de WAP en wetgeving op het prudentieel toezicht in andere mechanismen voorzien. De bedoeling is veeleer een inzicht te verschaffen in de evoluties die plaatsvinden binnen de sfeer van de sectorale aanvullende pensioenen. In dit verslag worden de sectorale pensioenstelsels dan ook benaderd vanuit een ruim perspectief. De elementen die worden onderzocht betreffen vanzelfsprekend de aard en kenmerken van de betrokken pensioenstelsels evenals hun beheer en financiering. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan achterliggende elementen zoals de karakteristieken van de betrokken sectoren en van de werknemers en aangeslotenen.

Het verslag is opgebouwd uit negen hoofdstukken. In hoofdstuk 1, dat methodologisch van opzet is, wordt het onderzoeksdomein van dit rapport nader afgebakend, zowel materieel als temporeel. In dit hoofdstuk wordt tevens een classificatie aangebracht binnen de sectorale pensioenregelingen. In de volgende hoofdstukken van dit rapport zal er bij de analyse telkens naar deze classificatie worden teruggegrepen.

In hoofdstuk 2 wordt er gepeild naar de karakteristieken van de betrokken sectoren. Daarbij wordt nader ingegaan op de omvang van de tewerkstelling binnen die sectoren en op de verdeling volgens het arbeidsrechtelijke statuut en het geslacht van de werknemers.

Hoofdstuk 3 gaat nader in op de pensioentoezeggingen, in het bijzonder op de aspecten die zijn neergeschreven in de collectieve arbeidsovereenkomst en het pensioenreglement. Daarbij wordt de vraag gesteld naar het toepassingsgebied van de regelingen, zowel ten aanzien van de werkgevers als de werknemers, de eventuele mogelijkheden tot opting-out, de aard van de toezegging evenals de omvang en kenmerken van de toegezegde voordelen.

In hoofdstuk 4 worden het aantal aangeslotenen bij een sectoraal pensioenstelsel en de karakteristieken van deze aangeslotenen onderzocht.

De WAP schrijft voor dat het beheer van een pensioenstelsel wordt toevertrouwd aan een pensioeninstelling. In hoofdstuk 5 wordt nagegaan welke pensioeninstellingen worden aangesteld met het oog op het beheer van de sectorale pensioenstelsels.

In hoofdstuk 6 wordt de vraag gesteld hoeveel pensioenuitkeringen in het kader van sectorale pensioenstelsels werden verricht en op welke wijze, in kapitaal of rente, de voordelen werden uitgekeerd.

In hoofdstuk 7 wordt de financiering van de sectorale pensioenstelsels van naderbij bekeken. Het aandeel repartitie en kapitalisatie, de verdeling tussen werkgevers- en werknemersbijdragen en de evolutie van de omvang van de bijdragen komen daarbij aan bod.

Hoofdstuk 8 peilt naar de reserves die bij de pensioeninstellingen worden gevormd in het kader van het beheer van de sectorale pensioenstelsels. Daarbij komen de omvang van de reserves aan bod, de beleggingsstrategie evenals de gerealiseerde en de aan de aangeslotenen toegekende rendementen.

In hoofdstuk 9 ten slotte wordt nagegaan in welke mate binnen sectoren wordt gekozen voor de invoering van “sociale” pensioenstelsels. Daarbij wordt de aandacht gevestigd op de in het kader van het solidariteitsluik aangeboden solidariteitsprestaties en op het financiële gewicht van het solidariteitsluik en de daarin opgenomen prestaties.

Executive Summary

- 1. Op 1 januari 2004 werd het wettelijk kader op de aanvullende pensioenen, als gevolg van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen (WAP) en haar uitvoeringsbesluiten, uitgebreid tot de sectorpensioenen. Dit zijn aanvullende pensioenstelsels die worden ingevoerd op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst binnen een paritair comité of subcomité.*
- 2. Op grond van artikel 50 van de WAP heeft de Commissie voor het Bank, Financien en Assurantiewezen (CBFA), de instelling die is belast met het toezicht op de bepalingen van de WAP, als opdracht om een tweejaarlijks verslag op te stellen over de evolutie van de sectorale pensioenstelsels. Hoewel dit eerste verslag in principe betrekking heeft op de periode 2004/2005, wordt op verschillende domeinen een stand van zaken opgemaakt op 1 januari 2007, het einde van de overgangsperiode.*
- 3. Op 31 december 2005 bestonden er 13 sectorale pensioenstelsels die WAP-conform waren of minstens functioneerden volgens de principes van de WAP. Deze sectoren vertegenwoordigden een tewerkstelling van 410.053 werknemers. Op 1 januari 2007 was het aantal WAP-conforme pensioenstelsels, ten gevolge van de invoering van nieuwe stelsels en de aanpassing van reeds bestaande stelsels, opgelopen tot 20. Onder deze sectoren ressorteren in totaal 633.350 werknemers. Het onderlinge gewicht van de sectoren met een sectoraal pensioenstelsel, in termen van tewerkstelling, verschilt sterk. De 3 grootste paritaire comités tellen samen 402.067 werknemers, hetzij 64% van het totaal.*
- 4. De meerderheid van thans bestaande WAP-conforme stelsels zijn van recente datum. 13 van de 20 stelsels dateren van het jaar 2000 of nadien.*
- 5. De sectorale pensioenstelsels die al bestonden bij de inwerkingtreding van de WAP beschikten over een maximale termijn van 3 jaar om zich aan de bepalingen van de WAP aan te passen. Op het moment dat de WAP van kracht werd, bestond er een grote diversiteit aan sectorale pensioenstelsels. Een aantal pensioenstelsels was reeds conform de WAP of kon op basis van relatief beperkte wijzigingen aan de WAP worden aangepast. Een aantal andere pensioenstelsels diende fundamenteel hervormd te worden om in overeenstemming te worden gebracht met de uitgangspunten van de WAP. Het gaat daarbij om stelsels die werden georganiseerd in de schoot van een fonds voor bestaanszekerheid (FBZ) en werden gefinancierd op basis van repartitie.*
- 6. De aanpassing aan de WAP verloopt relatief voorspoedig. Van de bij de invoering van de WAP bestaande pensioenstelsels was de meerderheid op 1 januari 2007 aangepast. In één paritair comité is de aanpassing nog aan de gang. Eén stelsel werd opgeheven. In 7 sectoren werd geen aanpassing van het pensioenstelsel in het vooruitzicht gesteld. Het gaat daarbij om stelsels die hetzij in een zeer bescheiden uitkering voorzien, hetzij in een uitkering die uitsluitend wordt betaald gedurende de periode van vervroegd pensioen. Deze 7 sectoren vertegenwoordigen een tewerkstelling van 12.790 werknemers.*

7. *Bij een groot aantal sectoren wordt een deel van de werkgevers vrijgesteld van deelname aan het sectorale pensioenstelsel, ofwel door hen buiten het toepassingsgebied van de CAO te sluiten ofwel door een opting-outclausule in de CAO in te schrijven. 20% van de werknemers van de betrokken sectoren valt op die manier buiten het toepassingsgebied. Bij de arbeiders is dit percentage veel lager (9%) dan bij de bedienden (62%). Als voorwaarde voor de uitsluiting uit het toepassingsgebied of voor de uitoefening van het recht op opting-out, wordt steeds de aanwezigheid van een (minstens) gelijkwaardig pensioenstelsel op het niveau van de onderneming vereist. Deze mechanismen hebben daardoor niet tot gevolg dat werknemers van een aanvullend pensioen worden uitgesloten.*
8. *Het personele toepassingsgebied van de sectorale pensioenstelsels wordt telkens zeer ruim omschreven. Geen enkel pensioenstelsel formuleert restrictieve aansluitingsvoorwaarden op basis waarvan de aansluiting wordt beperkt tot welbepaalde personeelscategorieën.*
9. *In het 4^e kwartaal van 2005 telden de op dat moment WAP-conforme of quasi-WAP-conforme pensioenstelsels 310.518 actieve aangeslotenen. Daarnaast waren er binnen deze stelsels 90.248 aangeslotenen met uitgestelde rechten.*
10. *De promotie van sectorale pensioenstelsels kadert in het streven van de wetgever om de toegang tot de aanvullende pensioenen te democratiseren. Hoewel de sectorale pensioenstelsels nog lang niet de gehele werknemerspopulatie bereiken, kan op basis van de invoering van nieuwe stelsels, de ruime omschrijving van het personele toepassingsgebied en de beperkende voorwaarden die worden opgelegd opdat werkgevers van deelname zouden worden vrijgesteld, worden vastgesteld dat de sectorpensioenen wel degelijk een positieve impact hebben op de democratisering van de tweede pijler. Ook het feit dat in meerdere sectoren de invoering van een sectoraal pensioenstelsel wordt onderzocht, of dat effectief engagementen omtrent een toekomstige invoering worden aangegaan, wijst in die richting.*
11. *Niettemin blijkt dat de paritaire comités waar een sectoraal pensioenstelsel bestaat, een zeer uitgesproken profiel hebben op het vlak van het arbeidsrechtelijke statuut en het geslacht van de werknemers. Vooreerst blijken sectorpensioenen overwegend een zaak van arbeiders. 13 van de 20 WAP-conforme stelsels kwamen tot stand in een paritair comité dat uitsluitend bevoegd is voor arbeiders. 79% van de werknemers in de 20 betrokken paritaire comités is tewerkgesteld op grond van een arbeidsovereenkomst voor arbeiders. Daarmee samenhangend, maar ook omwille van de aard van de sectoren waarin zij tot stand komen, zijn sectorale pensioenstelsels ook essentieel een mannenzaak. Niet minder dan 86% van de betrokken werknemers is een man. De eerste vaststelling hoeft niet problematisch te zijn, aangezien het precies de arbeiders waren die bij de traditionele ondernemingspensioenen vaak werden uitgesloten. De tweede vaststelling is dat al meer, omdat zij duidelijk maakt dat sectoren met een meer vrouwelijk profiel achterblijven.*
12. *De overgrote meerderheid van de WAP-conforme sectorale pensioenstelsels zijn van het type vaste bijdragen. Er is slechts één stelsel van het type vaste prestaties*

en er bestaan twee cashbalancestelsels. De meeste pensioenstelsels die voorheen werden beheerd in het kader van een fonds voor bestaanszekerheid voorzagen in vaste prestaties. Deze stelsels werden voor de toekomstige dienstjaren allemaal omgevormd tot vaste bijdrage- of cashbalancestelsels.

- 13. Het niveau van de bijdragen is, wanneer het wordt vergeleken met hetgeen gangbaar is binnen ondernemingspensioenen, veeleer laag, veelal tussen 1% en 1,5% van het loon. Er kan niettemin een tendens worden vastgesteld om initieel overeengekomen niveaus tijdens latere onderhandelingsrondes verder op te trekken. In een aantal sectoren wordt via een modulering van de bijdragen in functie van de sectorale anciënniteit gestreefd naar de beloning van sectortrouw.*
- 14. Nagenoeg alle sectorale stelsels garanderen een minimaal gewaarborgd rendement, hetzij op basis van een verzekeringsovereenkomst met gewaarborgd rendement, hetzij via een rendement dat door de inrichter zelf wordt gewaarborgd.*
- 15. De pensioenleeftijd wordt meestal vastgesteld op 65 jaar, maar met een mogelijkheid tot vervroegd pensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar.*
- 16. Bij bijna alle pensioenstelsels wordt, in geval van overlijden vóór de pensioenleeftijd, de opgebouwde reserve uitgekeerd aan de begunstigde. Bijkomende overlijdensdekkingen komen zelden voor.*
- 17. De meeste WAP-conforme sectorale pensioenstelsels worden beheerd door een verzekeringsonderneming. De andere sectoren doen een beroep op een IBP of zullen het beheer van het pensioenstelsel dat thans wordt waargenomen door een fonds voor bestaanszekerheid in de loop van 2007 aan een IBP overdragen. Omdat de twee grootste sectoren –in termen van aantal werknemers- een beroep doen of zullen doen op een IBP, vertegenwoordigen de IBP's 58% van het aantal betrokken werknemers. Bij de andere sectoren bestaat er geen eenduidig verband tussen het aantal werknemers en de keuze van een pensioeninstelling. Bij de verzekeringsondernemingen wordt uitsluitend geopteerd voor overeenkomsten met gewaarborgd rendement (tak 21). Zowel “klassieke contracten”, contracten verbonden met een afgezonderd fonds als contracten beheerd in het kader van KB69 komen voor.*
- 18. In 2004 waren er 5.135 nieuw ingaande aanvullende pensioenen, in 2005 liep dit op tot 6.135. Het aantal kapitalen en (nieuwe) rentes is beide jaren ongeveer gelijk verdeeld. Het aandeel rentes zal in de toekomst evenwel afnemen. De stelsels die voorheen exclusief in rente-uitkeringen voorzagen – veelal in het kader van een fonds voor bestaanszekerheid – werden alle omgevormd naar kapitaaltoezeggingen. Van het recht om kapitalen om te zetten in een rente wordt nagenoeg geen gebruik gemaakt. Hoewel de WAP zich als doel had gesteld om de uitbetaling in rente aan te moedigen, heeft zij er dus paradoxaal genoeg mee toe geleid dat de kapitaalsuitkering thans ook binnen de sectorale pensioenstelsels de norm is geworden.*
- 19. Vermits de meeste kapitaalsplannen van recente datum zijn en de vroegere renteplannen doorgaans al mature regimes waren, overstijgt het financiële*

gewicht van de rente-uitkeringen vooralsnog ruimschoots dat van de kapitalen. In 2005 werd voor een totaalbedrag van € 72,30 miljoen aan rustrentes uitgekeerd – verdeeld over in totaal 51.894 rentegenieters – en slechts voor een bedrag van € 6,59 miljoen aan kapitalen. Het gemiddelde jaarbedrag van de rentes bedroeg € 1.393. Het gemiddeld kapitaal bedroeg € 2.052.

- 20. De meeste pensioenstelsels worden louter patronaal gefinancierd. Slechts 3 stelsels voorzien in een persoonlijke bijdrage. In 2004 bedroeg de totale bijdragemassa aan de op dat moment WAP-conforme en quasi-WAP-conforme sectorale pensioenstelsels € 85 miljoen. In 2005 was dit bedrag opgelopen tot € 103 miljoen.*
- 21. De totale opgebouwde reserves in de WAP-conforme en quasi-WAP-conforme stelsels bedroegen eind 2005 € 559 miljoen, tegenover € 435,4 miljoen eind 2004. De reserves zijn voor ruim drie kwart geconcentreerd bij de 3 grootste –op het vlak van de reserves– sectorstelsels. De overige sectorstelsels zijn klein tot zeer klein. Er bestaat een verband tussen de grootte van het stelsel op basis van de opgebouwde reserves en de keuze van pensioeninstelling. De helft van de reserves werd eind 2005 beheerd door één fonds voor bestaanszekerheid, een kwart zat verdeeld onder 8 verzekeringsondernemingen en nog eens een kwart werd beheerd door 3 IBP's.*
- 22. De meerderheid van de sectorale pensioeninstellingen belegt de reserves op rechtstreekse wijze in de aandelen- en obligatiemarkten. Slechts een minderheid belegt via instellingen voor collectieve belegging. Het gemiddelde sectorstelsel belegde eind 2005 71% van zijn reserves in obligaties, 15% in aandelen en 8% in cash- en kortetermijnbeleggingen. Men stelt vast dat de grootste sectoren –in termen van reserves– veel meer in aandelen beleggen dan de kleinere sectoren. Aandelen wegen ook zwaarder door in de beleggingsportefeuilles van de IBP's, tegenover die van de verzekeringsondernemingen. Bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille wordt er slechts in een kleine minderheid van de stelsels op actieve wijze rekening gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten.*
- 23. De belegde reserves hebben in 2004 5,29% opgebracht na beleggingskosten en 6,18% in 2005. De beleggingskosten bedroegen gemiddeld 0,29%. Rekening houdend met de winstdeelname werd voor de stelsels die worden beheerd door een verzekeringsondernemingen een gemiddeld totaal rendement toegekend van respectievelijk 3,98% en 4,28%.*
- 24. De ruime meerderheid van de WAP-conforme sectorale stelsels zijn sociale pensioenstelsels. Er bestaan wel belangrijke verschillen tussen arbeiders en bedienden. 98% van de arbeiders binnen een paritair comité met een sectoraal pensioenstelsel is tewerkgesteld binnen een paritair comité met een sociaal pensioenstelsel. Bij de bedienden is dat slechts 11%. De meeste van die stelsels voorzien in de verdere financiering van de pensioenopbouw tijdens periodes van tijdelijke werkloosheid en periodes van arbeidsongeschiktheid en in een vergoeding bij overlijden. De overige solidariteitsprestaties worden minder frequent aangeboden. De bijdragen voor het solidariteitsluik overschrijden zowel in 2004 als in 2005 ruimschoots de wettelijke drempel van 4,4% van de pensioenbijdrage.*

25. *De in dit rapport gepresenteerde cijfers en analyses dienen met de nodige omzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Met het oog op de vergelijkbaarheid van de gegevens, werd het grootste deel van de kwantitatieve analyses voor dit eerste rapport, beperkt tot de WAP-conforme en quasi-WAP-conforme sectorale stelsels. Het volgende rapport dat zal verschijnen in 2009 en betrekking zal hebben op de jaren 2006-2007 zal gebaseerd zijn op gegevens over een groter aantal sectoren. Niet enkel de pensioenstelsels die tot stand kwamen in de jaren 2006 en 2007, maar ook de pensioenstelsels die zich tijdens de huidige verslagperiode nog in de door de WAP voorziene overgangperiode bevonden, zullen dan ten volle in alle analyses betrokken worden. Op die manier zal een vollediger beeld kunnen worden geschetst van het sectorale aanvullende pensioenlandschap.*

Hoofdstuk 1. Afbakening van het toepassingsgebied en methodologie

1.1. Sectorale pensioenstelsels?

1.1.1. Onderzochte pensioenstelsels

De rapportering op grond van artikel 50 van de WAP viseert de sectorale pensioenstelsels¹. Het gaat om pensioenstelsels die werden ingevoerd op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst binnen een paritair comité of subcomité.

Voor de toepassing van de WAP dient elk aanvullend voordeel dat is bestemd als aanvulling bij een wettelijk rust- en/of overlevingspensioen als een aanvullend pensioen te worden beschouwd. De wijze van financiering (repartitie / kapitalisatie), de benaming van het voordeel en de wijze van uitbetaling (kapitaal / rente) zijn daarbij niet van belang. Bijgevolg wordt elk aanvullend voordeel bij een wettelijk pensioen, waarop een werknemer aanspraak kan maken op grond van een sectorale CAO, in beginsel beschouwd als een sectoraal pensioenstelsel.

De WAP kende aan de sectorale pensioenstelsels die op 1 januari 2004 bestonden een overgangstermijn toe van maximaal 3 jaar om zich aan de bepalingen van de wet aan te passen. Dit maakt dat er tijdens de verslagperiode zowel WAP-conforme als niet WAP-conforme pensioenstelsels bestonden. Er werd geopteerd om beide categorieën in de rapportering op te nemen. Een beperking tot de reeds WAP-conforme stelsels zou geen correct beeld opleveren van de evolutie op vlak van de sectorale pensioenstelsels.

De analyse blijft wel beperkt tot de pensioenstelsels die al effectief van kracht zijn, d.w.z. stelsels waarbij pensioenen opgebouwd en/of uitgekeerd worden. In verschillende sectoren werd voorzien in de oprichting van een werkgroep die de invoering van een sectoraal pensioenstelsel dient te onderzoeken of voor te bereiden². Deze sectoren werden niet in de analyse betrokken.

Dit is eveneens het geval voor de non-profitsectoren³. Daar werd in 2005 beslist om uiterlijk in 2010 over te gaan tot de invoering van een aanvullend pensioenstelsel. Ter voorbereiding daarvan werd voorzien in de oprichting van een “sectoraal spaarfonds”, waaruit in een later stadium kan worden geput. Op dit ogenblik is er nog geen sprake van een pensioenstelsel in de zin van de WAP, enkel van het engagement om op een later tijdstip een pensioenstelsel in te voeren. In de analyse werd dan ook geen rekening gehouden met de non-profit.

---

¹ In de oorspronkelijke tekst werden enkel de “sociale” sectorale pensioenstelsels uitdrukkelijk geïdëntificeerd. Art. 223 van de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening heeft het toepassingsgebied uitgebreid tot alle sectorale pensioenstelsels.

² PC 121 (Schoonmaak), PC 142.02 (Terugwinning Lompen), PC 145 (Tuinbouwbedrijf), PC 207 (Bedienden Chemie), PC 218 (Aanvullend nationaal paritair comité voor bedienden), PC 224 (bedienden non-ferrometalen), PC 322 (Uitzendarbeid).

³ De non-profitsectoren die bij het akkoord betrokken zijn, zijn PC 305 (gezondheidsdiensten), PC 318 (gezins- en bejaardenhulp), PC 319 (opvoedings- en huisvestingsinrichtingen- en diensten), PC 327 (beschutte werkplaatsen en sociale werkplaatsen) en PC 329 (socioculturele sector).

1.1.2. Onderzochte periode

Vermits de WAP in werking is getreden op 1 januari 2004 heeft de eerste verslagperiode in principe betrekking op de jaren 2004 en 2005. De basisanalyse is tot deze periode beperkt.

Zoals reeds vermeld, loopt de overgangperiode waarin de WAP voorziet tot 1 januari 2007. Verschillende sectorale pensioenstelsels hebben van deze termijn gebruik gemaakt en hebben zich buiten de verslagperiode (namelijk in de loop van 2006 of met ingang van 1 januari 2007) aan de WAP aangepast. Ook werden er in de loop van 2006 of met ingang van 2007 nog een aantal nieuwe sectorale pensioenstelsels ingevoerd.

Omwille van deze specifieke situatie en met het oog op het verkrijgen van een zo accuraat mogelijk beeld van de actuele situatie van de sectorale pensioenstelsels, werd er voor de redactie van dit eerste tweejaarlijks rapport voor geopteerd om voor bepaalde aspecten ook de evoluties in de loop van 2006 in aanmerking te nemen en bijgevolg een stand van zaken op te maken op 1 januari 2007.

De analyse werd afgesloten op 1 januari 2007. Gegevens die betrekking hebben op de periode nadien werden niet meer in rekening gebracht.

1.2. Methodologie

Na consultatie van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) werd een lijst opgesteld van paritaire comités waar een collectieve arbeidsovereenkomst bestaat op grond waarvan voordelen worden toegekend die beantwoorden aan de hierboven beschreven criteria.

De geselecteerde sectoren werden bevraagd op basis van een door de CBFA opgestelde vragenlijst (zie bijlage), waarvan de inhoud op voorhand werd besproken met de vertegenwoordigers van de sectoren in de schoot van de Vereniging voor Sectoriële Instellingen (VSI). De vragenlijsten werden aan de sectoren bezorgd via de voorzitters van de betrokken paritaire comités. De vragenlijsten werden verstuurd in de loop van de maand juni 2006, met het verzoek om uiterlijk op 30 september 2006 te antwoorden. Waar nodig werden herinneringen verzonden in de loop van oktober 2006.

De vragenlijst bevroeg zowel kwantitatieve aspecten (betaalde bijdragen, aantal aangeslotenen, reserves, rendementen e.d.) als kwalitatieve aspecten (aansluitingsvoorwaarden, aard van de toezegging, aard van de solidariteitsprestaties e.d.). Wat de kwantitatieve aspecten betreft, werd de analyse beperkt tot de normale verslagperiode (2004-2005). Wat de kwalitatieve aspecten betreft, werd ook gepeild naar de situatie op 1 januari 2007. Dit is met name van belang voor stelsels die in 2006 (of met ingang van 1 januari 2007) werden ingevoerd of in dat jaar werden aangepast aan de WAP.

De vragenlijst werd opgesteld vanuit het oogpunt van een sectoraal pensioenstelsel dat zich al aan de WAP heeft geconformeerd. Als gevolg daarvan hebben de sectoren die

nog in de overgangsfase zaten, mogelijk niet alle vragen kunnen beantwoorden. Niettemin werd hen gevraagd zo exhaustief mogelijk te zijn.

1.3. Categorisering van de sectorale pensioenregelingen

De pensioenregelingen die in de sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten werden aangetroffen, vertonen een zeer grote diversiteit, zowel wat de aard en omvang van de pensioenrechten betreft, als wat de modaliteiten voor de financiering en het beheer van deze rechten betreft. Deze diversiteit heeft voor een groot deel te maken met het feit dat de onderzochte periode (2004-2005) zich integraal situeert binnen de overgangperiode van 3 jaar waarin de WAP heeft voorzien, voor de aanpassing van de op 1 januari 2004 bestaande sectorale pensioenstelsels. Dit maakt dat er zowel oude pensioenregelingen, veelal beheerd in het kader van een fonds voor bestaanszekerheid (FBZ), voorkomen als pensioenstelsels die opereren binnen het kader van de WAP.

De grote diversiteit binnen de sectorale pensioenstelsels maakt dat de gegevens niet steeds onderling vergelijkbaar zijn. Teneinde zinvolle vergelijkingen en interpretaties toe te laten, werd er daarom voor geopteerd om de sectorale pensioenstelsels op basis van bepaalde criteria onder te verdelen in een aantal basiscategorieën en, waar nodig, in subcategorieën. Deze onderverdeling is in detail weergegeven in Tabel A als bijlage. Deze categorisering wordt doorheen het gehele rapport aangehouden.

1.3.1. Op 31 december 2005 bestaande sectorale pensioenstelsels

De eerste basiscategorie betreft de sectoren waar er in de verslagperiode (2004/2005) een sectoraal aanvullend pensioenstelsel bestond dat, hetzij reeds binnen de verslagperiode werd aangepast aan de WAP, hetzij ten laatste aan de WAP werd aangepast op 1 januari 2007. Het gaat in totaal om 16 sectoren: PC 106.02, 111, 112, 118 (met inbegrip van 118.03), 120.02, 124, 127 (met inbegrip van 127.02), 139, 149.01, 149.02, 149.04, 209, 216, 301.01, 326 en 328.01.

In 11 van die sectoren bestond op 31 december 2005 reeds een sectoraal pensioenstelsel dat was aangepast aan de WAP⁴. Het betreft de regimes van PC 112, 118, 120.02, 127, 149.01, 149.02, 149.04, 216, 301.01, 326 en 328.01. Deze stelsels vormen een eerste subgroep (Categorie I.A.).

Bij de 5 andere sectoren was in de onderzochte periode een pensioenstelsel in werking dat nog niet WAP-conform was, maar dat inmiddels wel werd aangepast aan de WAP.

De pensioenstelsels van de metaalnijverheid (PC 111 voor de arbeiders en PC 209 voor de bedienden) nemen binnen deze categorie een aparte positie in, vermits zij binnen de verslagperiode reeds voor een groot deel functioneerden in overeenstemming met de principes van de WAP (financiering via kapitalisatie,

---

⁴ De regimes worden in deze categorie ondergebracht op grond van de antwoorden op de vragenlijst en niet op grond van een onderzoek door de CBFA. Het feit dat een stelsel in deze categorie wordt opgenomen garandeert dan ook niet dat het over de hele lijn WAP-conform is.

verworven reserves). In de verdere analyse zal naar deze twee stelsels worden verwezen als “quasi-WAP-conforme” regimes. Zij vormen een tweede subgroep (Categorie I.B.).

De pensioenstelsels van de overige 3 sectoren (PC 106.02, 124 en 139) waren in de verslagperiode gebaseerd op principes die niet verenigbaar waren met de uitgangspunten van de WAP (financiering via repartitie, afwezigheid van verworven reserves). Deze stelsels vormen de derde subgroep (Categorie I.C.)⁵.

1.3.2. Nieuwe pensioenstelsels

De tweede basiscategorie omvat de sectoren waarin een pensioenstelsel werd ingevoerd met ingang van 2006 of 2007. Aangezien deze stelsels werden ingevoerd na de inwerkingtreding van de WAP, dienden zij van bij de aanvang WAP-conform te zijn.

Vier sectoren behoren tot deze categorie. In 2 sectoren werd een sectoraal pensioenstelsel ingevoerd met ingang van 1 januari 2006 (PC 142.01 en 304), in 2 andere (PC 143 en 226) met ingang van 1 januari 2007.

De categorieën I en II samen omvatten alle sectorale pensioenstelsels die op 1 januari 2007 waren aangepast aan de WAP. De analyses in dit rapport blijven beperkt tot de sectoren die tot deze categorieën behoren.

1.3.3. Overige stelsels

De derde basiscategorie bevat alle overige sectoren die door de bevraging werden gevisieerd maar die niet binnen de eerste of tweede categorie werden ondergebracht. Tenzij anders vermeld, worden deze sectoren niet betrokken in de verdere analyses. Binnen deze restcategorie kunnen een aantal subcategorieën worden onderscheiden:

a) Sectoren met een raamakkoord

In 2 sectoren (PC 105 en 117) bestaat er een sectorale CAO inzake aanvullend pensioen waarbij aan de ondernemingen van de sector de verplichting wordt opgelegd om op het niveau van de onderneming een pensioenstelsel in te voeren. De sectorale CAO stelt enkel de basisvoorwaarden vast waaraan die regimes op ondernemingsniveau dienen te voldoen. Deze regelingen kunnen niet worden beschouwd als sectorale pensioenstelsels in de zin van de WAP. Het gaat om pensioenstelsels op het niveau van de onderneming (de inrichter is de werkgever) die weliswaar worden ingevoerd op grond van een verplichting die voortvloeit uit een sectorale CAO.

---

⁵ Het pensioenstelsel van PC 301.01 werd aan de WAP aangepast met ingang van 1 januari 2005 en werd daarom gecatalogeerd binnen categorie I.A. Vóór de aanpassing aan de WAP vertoonde het stelsel belangrijke overeenkomsten met de stelsels van categorie I.C. Daarom zal PC 301.01 voor bepaalde analyses met betrekking tot het jaar 2004 worden ondergebracht binnen categorie I.C.

b) Opgeheven pensioenstelsels

In 3 paritaire comités bestaat of bestond er een CAO inzake aanvullende pensioen, maar is deze inmiddels opgeheven (PC 316), zonder voorwerp geworden (PC 315.01) of werd de opbouw van rechten voor toekomstige dienstjaren stopgezet (PC 130)⁶.

c) Pensioenstelsels die niet werden aangepast aan de WAP

De laatste subcategorie omvat de sectoren waar er in de onderzochte periode (2004/2005) een CAO bestond die voorzag in voordelen bij pensionering maar waarbij de stelsels in kwestie nog niet werden aangepast aan de WAP. Het gaat in totaal om 8 sectoren (PC 102.06, 102.07, 113.04, 115.03, 125.02, 125.03, 126 en 136).

Voor vijf van de acht pensioenregelingen betreffen het pensioenvoordelen waarvan de omvang zeer gering is. In 3 gevallen (PC 102.06, 115.03 en 136) betreft het een eenmalige afscheidspremie van beperkte omvang. In de 2 andere gevallen (PC 102.07 en 113.04) gaat het om zeer kleine jaarlijkse rentes (€100 en €116,51).

Twee regimes (PC 125.02 en 125.03) voorzien in de uitkering van een tijdelijke pensioenrente gedurende de periode van vervroegde pensionering, dit is vanaf de opname van het vervroegd pensioen tot aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. De voorwaarden om recht te hebben op deze tijdelijke rente zijn gelijkaardig aan degene die in de betrokken sectoren gelden voor het recht op conventioneel brugpensioen (of Canada-dry). De doelstelling blijkt dan ook gelegen te zijn in het verlenen van vergelijkbare voordelen aan alle vervroegde uittreeders, ongeacht of zij op brugpensioen dan wel op (vervroegd) pensioen gaan.

Het stelsel dat bestaat binnen PC 126 ten slotte voorziet in de betaling van een jaarlijkse pensioenrente aan arbeiders die hun loopbaan binnen de sector beëindigen en is qua concept vergelijkbaar met pensioenstelsels zoals zij in de verslagperiode bestonden binnen de sectoren die behoren tot de categorie I.C. PC 126 is het enige paritair comité binnen deze categorie dat de omvorming van het bestaande regime in een WAP-conform pensioenstelsel in het vooruitzicht heeft gesteld.

---

⁶ Wat PC 316 betreft heeft er nooit een pensioenstelsel bestaan. In het geval van PC 315.01 bestaat er als gevolg van het faillissement van SABENA geen inrichter en bijgevolg geen sectorale pensioentoezegging meer. De rechten van de ex-werknemers met betrekking tot de dienstjaren vóór het faillissement worden verder beheerd in het kader van de (gereduceerde) groepsverzekering. In de analyses (bijvoorbeeld wat het aantal slapers betreft) werd geen rekening gehouden met deze contracten. Het stelsel van PC 130 ten slotte werd opgeheven met ingang van 1 januari 2007 (de uiterlijke termijn voor aanpassing aan de WAP). De rechten die verband houden met dienstjaren vóór 2007 blijven verder beheerd binnen het fonds voor bestaanszekerheid. Er worden geen nieuwe pensioenrechten meer opgebouwd voor toekomstige dienstjaren. Omdat het bijgevolg gaat om een uitdovend stelsel dat niet zal opereren in het kader van de WAP, werd ervoor geopteerd om dit stelsel niet in de analyses te betrekken (met uitzondering van punt 2.1. Omvang).

1.4. Respons en non-respons per categorie

In totaal werden 33 paritaire comités bevroegd. Niet alle sectoren hebben een (volledig) antwoord verschaft op de vragenlijst. De mate van respons verschilde daarbij sterk naargelang van de categorie:

a) Op 31 december 2005 bestaande pensioenstelsels

Bijna alle sectoren die behoren tot de eerste categorie hebben gevolg gegeven aan de vragenlijst van de CBFA. Wat de sectoren betreft die reeds in de onderzochte periode WAP-conform waren (I.A.), heeft uitsluitend de sector van het gas- en elektriciteitsbedrijf (PC 326) niet geantwoord. Wat de op 31 december 2005 nog niet WAP-conforme regimes betreft (I.B. en I.C.), hebben alle sectoren geantwoord⁷.

b) Nieuwe pensioenstelsels

Vermits de sectoren die behoren tot de tweede categorie niet over een pensioenstelsel beschikten gedurende de onderzochte periode, konden zij belangrijke delen van de vragenlijst niet invullen. Alle aangeschreven sectoren hebben de CBFA niettemin een aantal basisgegevens verstrekt met betrekking tot de sector en het pensioenstelsel.

c) Overige stelsels

De sectoren met een raamakkoord dienden de vragenlijst niet in te vullen. Niettemin werden een aantal basisgegevens aan de CBFA overgelegd. Ook de sectoren waarvan het pensioenstelsel werd opgeheven, hebben op vraag van de CBFA een aantal gegevens verstrekt.

Wat de sectoren betreft die hun pensioenregime nog niet aan de WAP hebben aangepast, was de respons beperkt. Van 5 sectoren (PC 102.07, 115.03, 125.02, 125.03 en 136) ontving de CBFA geen enkele reactie.

Drie andere sectoren (PC 102.06, 113.04 en 126) hebben geantwoord dat er binnen het paritair comité geen aanvullend pensioenstelsel bestond of dat men van oordeel was dat het betrokken stelsel niet werd gevisieerd door de WAP. Zoals gezegd (zie 1.3.3) heeft PC 126 wel aangekondigd dat bestaand regime zou worden omgevormd tot een WAP-conform aanvullend pensioenstelsel.

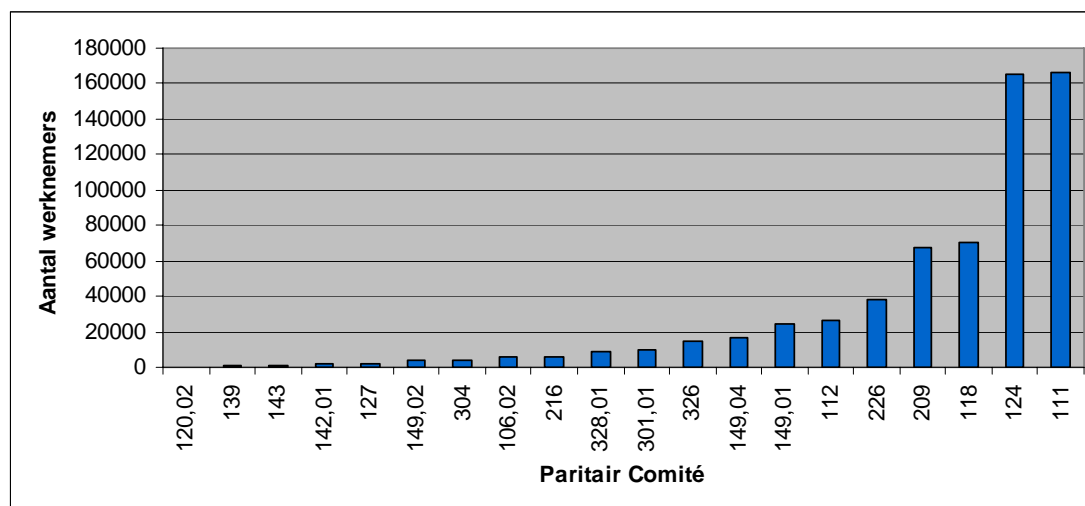
⁷ Voor PC 106.02 werden geen gegevens verstrekt over het vroegere pensioenregime, uitsluitend over de nieuwe regeling.

Hoofdstuk 2. Karakteristieken van de betrokken sectoren

2.1. Omvang

Tussen de betrokken paritaire comités bestaan er zeer grote verschillen op het vlak van het aantal werknemers. Het grootste paritair comité telt 166.561 werknemers (PC 111), het kleinste telt amper 418 werknemers (PC 120.02). Het gemiddelde aantal werknemers binnen de 20 paritaire comités van Categorie I en II, bedraagt 31.675. Wel dient men rekening te houden met het feit dat de 3 grootste paritaire comités (PC 111, 118 en 124) samen al 402.067 werknemers vertegenwoordigen, hetzij 64% van het totale aantal werknemers binnen de betrokken paritaire comités. De overige 17 paritaire comités stellen samen nog 231.463 werknemers tewerk.

Grafiek 1. Aantal werknemers per paritair comité - 4e kwartaal 2005⁸

In Grafiek 1 is het aantal werknemers weergegeven dat is tewerkgesteld binnen de betrokken sectoren. Een meer gedetailleerde tabel tot op het niveau van het paritair comité is opgenomen als bijlage (Tabel B).

Onder de op 31 december 2005 WAP-conforme sectoren (I.A.) ressorteren in totaal 183.995 werknemers. De quasi-WAP-conforme sectoren (I.B.) vertegenwoordigen een tewerkstelling van 234.058, wat het totaal eind 2005 op 418.053 brengt. Worden daarbij de sectoren met in 2006 of 2007 ingevoerde (44.269) (II.) of aan de WAP aangepaste pensioenstelsels (171.208) (I.C.) opgeteld, komt men uit op een totaal van 633.530 werknemers.

Het aandeel van de overige sectoren (III) is veeleer beperkt. De sectoren met een raamakkoord (III.A) vertegenwoordigen een tewerkstelling van 6.384 werknemers.

⁸ Voor de herkomst van de gegevens: zie Tabel B als bijlage.

De opgeheven stelsels (III.B) hebben betrekking op 13.199 werknemers⁹. Binnen de paritaire comités waarvan het pensioenstelsel niet werd aangepast aan de WAP (III.C), zijn 32.517 werknemers tewerkgesteld. De ruime meerderheid daarvan (19.727) ressorteert onder PC 126. Zoals eerder vermeld, heeft die sector bevestigd dat het stelsel zal worden vervangen (zie 1.4). Het aantal werknemers dat ressorteert onder een paritair comité, waarbinnen de aanpassing van het pensioenstelsel aan de WAP nog niet is voltooid en waar evenmin een aanpassing wordt vooropgesteld, is beperkt tot 12.790.

Tabel 1. Aantal werknemers 4e kwartaal 2005¹⁰

	Aantal Werknemers PC		Totaal
	Arbeiders	Bedienden	
I. Categorie 1			
A. WAP-conform op 31/12/2005	161.199	22.796	183.995
B. Quasi-WAP-conform op 31/12/2005	166.561	67.497	234.058
Subtotaal A en B	327.760	90.293	418.053
C. Nog niet WAP-conform op 31/12/2005	171.208	0	171.208
Subtotaal Categorie 1	498.968	90.293	589.261
II. Categorie 2			
Subtotaal Categorie 2	3.034	41.235	44.269
Totaal Categorie 1 en 2	502.002	131.528	633.530
III. Categorie 3			
A. Raamakkoord	6.384	0	6.384
B. Opgeheven stelsels	13.199	0	13.199
C. Stelsels in werking die niet werden omgevormd	32.517	0	32.517
Subtotaal Categorie 3	52.100	0	52.100
Totaal Categorieën 1 tot 3	554.102	131.528	685.630

2.2. Arbeiders en bedienden

Het Belgisch sectoraal sociaal overleg verloopt in de meeste gevallen gescheiden voor arbeiders en bedienden. De meeste paritaire comités (met uitzondering van de gemengde comités) zijn uitsluitend bevoegd voor arbeiders of uitsluitend voor bedienden. Dit betekent dan ook dat pensioenstelsels die in die paritaire comités worden ingevoerd enkel van toepassing zijn op arbeiders of enkel op bedienden.

Van de 13 op 31 december 2005 WAP-conforme (I.A.) en quasi-WAP-conforme (I.B.) sectorale pensioenstelsels werden er 8 ingevoerd in een paritair comité voor arbeiders (nummer beginnend met 1), 2 in een paritair comité voor bedienden (nummer beginnend met 2) en 3 in een gemengd paritair comité (nummer beginnend met 3). Het zwaartepunt van de sectorale pensioenstelsels ligt bijgevolg in de paritaire

⁹ Daarbij werd uitsluitend rekening gehouden met PC 130. De rechten die binnen dit stelsel werden opgebouwd blijven behouden, maar voor de dienstjaren vanaf 2007 worden geen nieuwe rechten meer opgebouwd. De huidige actieve werknemers behouden dus hun rechten met betrekking tot de verleden dienstjaren. PC 315.01 (SABENA) wordt niet vermeld vermits er geen (actieve) werknemers meer onder ressorteren. PC 316 wordt niet vermeld vermits het pensioenstelsel nooit in werking is getreden.

¹⁰ Voor de herkomst van de gegevens: zie Tabel B als bijlage.

comités voor arbeiders. Onder de betrokken paritaire comités ressorteren in totaal 418.053 werknemers, waarvan 327.760 arbeiders en 90.293 bedienden. De opsplitsing van het aantal werknemers, naar arbeiders en bedienden, is eveneens weergegeven in Tabel 2.

Het overzicht van de paritaire comités voor arbeiders zet zich door, wanneer eveneens rekening wordt gehouden met de paritaire comités waar in 2006/2007 een pensioenstelsel werd ingevoerd (II), ondanks de omgekeerde situatie voor deze categorie, en met de paritaire comités waar het reeds bestaande pensioenstelsel in 2006/2007 WAP-conform werd gemaakt (I.C). Rekening houdend met die stelsels bestaan er op 1 januari 2007 20 WAP-conforme sectorale pensioenstelsels:

- 13 in een paritair comité voor arbeiders;
- 3 in een paritair comité voor bedienden;
- 4 in een gemengd paritair comité.

Het aantal arbeiders dat is tewerkgesteld binnen deze paritaire comités bedraagt 502.002, hetzij 79% van het totaal. Voor de bedienden bedraagt dit aantal 131.528, hetzij 21%.

2.3. Gender

De werknemers in de sectoren waar een sectoraal pensioenstelsel werd ingevoerd zijn overwegend mannen. Dit was reeds het geval bij de in 2005 bestaande WAP-conforme pensioenstelsels (82% mannen) en is nog meer het geval wanneer ook de nadien ingevoerde en aangepaste pensioenstelsels in rekening worden gebracht (86%). Het aandeel van de mannen in de tewerkstelling in de gehele private sector bedraagt slechts 59%.

De oververtegenwoordiging van de mannen hangt samen met de vaststelling dat sectorpensioenen tot op vandaag in hoofdzaak voorkomen binnen paritaire comités voor arbeiders (zie 2.2.). Daarenboven is het zwaartepunt gelegen in activiteitssectoren met een typisch mannelijk profiel zoals de bouwsector en de metaalsector. In activiteitssectoren met een meer vrouwelijk profiel zoals distributie of *social profit* komen thans nauwelijks of geen sectorale pensioenstelsels voor. De effectieve invoering van sectorale pensioenstelsels in de non-profit, zoals voorgenomen tegen 2010 (zie 1.1.1) zou *ceteris paribus* de verhouding mannen/vrouwen, op 70%/30% brengen.

Tabel 2. Sectoren met een sectoraal pensioenstelsel: tewerkstelling opgesplitst M/V¹¹

	# Mannen	# Vrouwen	# Totaal	% Mannen	% Vrouwen
I.A.	151.512	32.483	183.995	82%	18%
I.A. + I.B.	350.320	67.733	418.053	84%	16%
I.A. + I.B. + I.C.	520.185	69.076	589.261	88%	12%
I. + II.	545.896	87.634	633.530	86%	14%
Privé-sector Totaal	1.427.884	1.006.938	2.434.822	59%	41%

¹¹ Bron: Steunpunt WSE op basis van RSZ, DMFA, 2e kwartaal 2004 (<http://www.steunpuntwav.be/view/nl/18767>).

Hoofdstuk 3. De pensioentoezegging

3.1. Invoering en aanpassing aan de WAP

Een groot deel van de vandaag bestaande sectorale pensioenstelsels zijn van recente datum. 13 van de 20 stelsels die op 1 januari 2007 functioneerden binnen het kader van de WAP (Categorieën I en II), werden ingevoerd in de aanloop naar de WAP of nadien. De overige stelsels bestonden reeds langer¹².

Tabel 3. Jaar van invoering sectoraal pensioenstelsel

Jaar	Paritaire comités
2007	PC 143 en 226
2006	PC 142.01 en 304
2005	
2004	PC 118 en 120.02
2003	PC 127
2002	PC 112, 149.01, 149.02 en 149.04, 209
2001	
2000	PC 111

De meeste van de stelsels in bovenstaande tabel waren reeds WAP-conform van bij hun invoering, hetzij omdat zij werden ingevoerd na 1 januari 2004, hetzij omdat bij de invoering ervan reeds rekening werd gehouden met bepalingen van de toekomstige wet¹³. Enkel de stelsels van PC 111 en 209 waren nog niet volledig WAP-conform.

De sectorale pensioenstelsels die worden geïmplementeerd door de WAP en die bij hun invoering nog niet WAP-conform waren, dienden zich aan te passen aan de WAP vóór 1 januari 2007. Onderstaande tabel geeft weer welke acties in de betrokken sectoren werden ondernomen, naar aanleiding van de inwerkingtreding van het nieuwe wettelijke kader¹⁴.

In 9 sectoren werd het bestaande pensioenstelsel tijdig aangepast aan de WAP¹⁵. De aanpassingen aan de WAP waren evenwel niet voor alle stelsels even ingrijpend. Een aantal stelsels functioneerden reeds in min of meerdere mate volgens de principes van de WAP. Dit was het geval voor PC 111, 209, 216, 326¹⁶ en 328.01. Al deze stelsels werden reeds gefinancierd op basis van kapitalisatie en voorzagen in de opbouw van verworven reserves. De meeste van die stelsels werden ook al beheerd in het kader

¹² Het stelsel van PC 124 werd ingevoerd in 1964, het stelsel van PC 139 in 1976 en het stelsel van PC 328.01 in 1992. Van de overige stelsels ontbreken precieze gegevens.

¹³ Het wetsontwerp werd al bij het parlement ingediend op 5 juli 2001.

¹⁴ Hierin werd geen rekening gehouden met de sectoren met een raamakkoord (PC 105 en 117), vermits die regimes niet worden beschouwd als sectorale pensioenstelsels. Ook met PC 315.01 en PC 316 werd geen rekening gehouden aangezien daar geen toezegging meer bestaat (of nooit bestaan heeft) (zie voetnoot 6).

¹⁵ De datum van aanpassing aan de WAP is weergegeven in Tabel A als bijlage.

¹⁶ Voor deze sector ontbreken exacte gegevens.

van een groepsverzekering of IBP. Deze stelsels konden dan ook grotendeels worden verdergezet.

Dit was niet het geval voor de stelsels van PC 106.02, 124, 139 en 301.01. Deze pensioenstelsels werkten op het moment dat de WAP van kracht werd op basis van repartitie. Ze werden beheerd door fondsen voor bestaanszekerheid en voorzagen niet in de opbouw van een verworven reserve. In die sectoren noopte de aanpassing aan de WAP tot een fundamentele hervorming van de bestaande regimes. Daarbij was er veeleer sprake van de stopzetting van de vroegere regimes, gecombineerd met de invoering van een nieuw sectoraal pensioenstelsel.

In één sector (PC 126) werd de aanpassing aan de WAP nog niet doorgevoerd, maar werd deze wel in het vooruitzicht gesteld.

Eveneens in één sector (PC 130) werd het pensioenstelsel stopgezet voor de dienstjaren vanaf 2007, zodanig dat er geen pensioenrechten meer worden gegenereerd die door de WAP worden geïmplementeerd¹⁷.

In 7 sectoren ten slotte werden, voor zover meegedeeld, geen acties ondernomen met het oog op de aanpassing van de bestaande stelsels aan de WAP. Zoals hoger vermeld (zie 1.3.3) betreft het een tweetal specifieke categorieën, enerzijds een aantal stelsels die voorzien in een zeer bescheiden uitkering, anderzijds regimes die voorzien in een uitkering die uitsluitend wordt betaald gedurende de periode van vervroegd pensioen.

Tabel 4. Status op 1 januari 2007 van de pensioenstelsels die op 1 januari 2004 nog niet WAP-conform waren.

Status 2007	Paritaire comités
Aangepast zonder principiële wijzigingen	111, 209, 216, 326(?), 328.01
Aangepast met principiële wijzigingen	106.02, 124, 139, 301.01
Aanpassing gepland	126
Opgeheven	130
Geen aanpassing gepland	102.06, 102.07, 113.04, 115.03, 125.02, 125.03, 136

3.2. De inrichter

De WAP legt op dat de sectorale CAO de inrichter van het sectoraal pensioenstelsel aanduidt. Het dient te gaan om een paritair samengestelde rechtspersoon.

In 9 van de 11 op 31 december 2005 WAP-conforme sectoren (I.A.) werd de rol van inrichter toebedeeld aan een fonds voor bestaanszekerheid. In de meeste gevallen ging het daarbij om een fonds voor bestaanszekerheid dat reeds werkzaam was binnen de

¹⁷ Er kunnen geen verworven reserves en prestaties worden geëist op grond van de WAP, voor de dienstjaren die voorafgaan aan de inwerkingtreding van de WAP op het betrokken pensioenstelsel (in casu 1 januari 2007). (Artikel 58 WAP; zie ook voetnoot 6).

sector. Dergelijke fondsen vervullen de rol van inrichter bijgevolg naast de overige taken die zij binnen de sector uitoefenen binnen het kader van de wet van 7 januari 1958¹⁸. In één geval (PC 118) werd een nieuw fonds voor bestaanszekerheid opgericht specifiek met het oog op het vervullen van de rol van inrichter.

Bij de overige twee stelsels is de inrichter:

- een publiekrechtelijke rechtspersoon (PC 328.01);
- een vereniging zonder winstoogmerk (PC 216).

De pensioenstelsels die na 31 december 2005 aan de WAP werden aangepast, hebben allemaal een fonds voor bestaanszekerheid als inrichter aangeduid. Voor PC 209 werden geen recente gegevens meegedeeld. In de oorspronkelijke CAO werd het paritair comité als inrichter aangeduid.

3.3. Afbakening van het toepassingsgebied en opting-out

Sectorale pensioenstelsels zijn niet noodzakelijk van toepassing op alle werkgevers die behoren tot het ressort van het paritair comité. De sectorale CAO bepaalt autonoom het toepassingsgebied van het pensioenstelsel en kan het beperken tot een deel van de werkgevers, of met andere woorden werkgevers vrijstellen van deelname.

Artikel 9 van de WAP laat daarenboven toe dat de sectorale CAO werkgevers (die onder het toepassingsgebied vallen van de CAO) vrijstelt van deelname aan het sectorale pensioenstelsel, op voorwaarde dat zij op het niveau van de onderneming een pensioenstelsel invoeren dat minstens gelijkwaardige voordelen moet toekennen (opting-out).

Hierna wordt nagegaan of en in welke mate sectoren van deze mogelijkheden gebruik hebben gemaakt. De analyse op dit punt wordt beperkt tot de sectoren van categorie I.A. en I.B., met uitzondering van PC 326 dat geen gegevens verstrekke. De resultaten zijn schematisch weergegeven in onderstaande Tabel 5.

In 7 van de 12 onderzochte pensioenstelsels worden bepaalde werkgevers buiten het toepassingsgebied gelaten. De uitsluiting van het toepassingsgebied is evenwel nooit onvoorwaardelijk. In alle sectoren is de uitsluiting beperkt tot de ondernemingen die op een bepaald referentietijdstip reeds beschikten over een pensioenstelsel op ondernemingsniveau dat aan bepaalde in de CAO omschreven voorwaarden voldoet. De uitsluiting van ondernemingen leidt er dus niet toe dat werknemers worden uitgesloten van de tweede pensioenpijler. Bovendien bepalen al deze CAO's dat de betrokken werkgevers toch door de CAO gebonden worden, indien het ondernemingspensioen zou worden stopgezet.

Wat opting-out betreft, kan worden vastgesteld dat in 5 van de 12 betrokken sectoren een dergelijke mogelijkheid wordt voorzien, maar meestal evenwel sterk gelimiteerd. Zo is opting-out vaak uitsluitend toegelaten voor de ondernemingen die op het ogenblik dat het sectorale pensioenstelsel van kracht werd, niet behoorden tot het

---

¹⁸ Wet 7 januari 1958 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid, B.S. 7 februari 1958.

ressort van het betrokken paritaire comité. Slechts één paritair comité (PC 118) kent een open omschrijving van de mogelijkheid tot opting-out. Daar kunnen ondernemingen die reeds bij het sluiten van de CAO behoorden tot het ressort van het paritair comité, er ook in de toekomst nog voor opteren om de uitvoering van het pensioenstelsel zelf te organiseren.

Vier sectorale pensioenstelsels (PC 120.02, 149.01 en 301.01 en 328.01) kennen noch een inperking van het toepassingsgebied van de CAO, noch een mogelijkheid tot opting-out.

Tabel 5. Voorwaarden voor uitsluiting uit het toepassingsgebied en opting-out

Nr. PC	Buiten toepassingsgebied	Opting-out
111	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2000.	Neen
112	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2001	Uitsluitend voor nieuwe ondernemingen (in sector vanaf 1/01/2002) met evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2001.
118	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 01/01/2003	Mogelijk voor alle ondernemingen.
120.02	Neen	Neen
127	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 16/06/2003	Neen
149.01	Neen	Neen
149.02	Neen	Uitsluitend voor nieuwe ondernemingen (in sector vanaf 1/01/2002) met evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2001.
149.04	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2001.	Uitsluitend voor nieuwe ondernemingen (in sector vanaf 1/01/2002) met evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/2001.
209	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 11/06/2001	Uitsluitend mogelijk voor bestaande ondernemingen tot 30 juni 2002 en voor nieuwe ondernemingen (in sector na 1/04/2002) met evenwaardig ondernemingspensioen.
216	Evenwaardig ondernemingspensioen vóór 1/01/1986	Neen
301.01	Neen	Neen
326	?	?
328.01	Neen	Neen

In termen van aantal werknemers is de impact van de beperking van het toepassingsgebied of van opting-out tamelijk beperkt. Van de 418.053 werknemers die tewerkgesteld waren in de sectoren van de categorieën I.A. en I.B., waren er 83.013 tewerkgesteld binnen een onderneming die buiten het toepassingsgebied van het sectorpensioen viel of gebruik maakte van een mogelijkheid tot opting-out, hetzij 20% van het totale aantal betrokken werknemers.

Tabel 6. Inperking van het toepassingsgebied en opting-out 4^e kwartaal 2005¹⁹

	Aantal werknemers PC	Buiten Toepassing	Opting-out	Totaal	
				Aantal	%
A. WAP-conform op 31/12/2005	183.995	11.261	744	171.990	93%
B. Quasi-WAP-conform op 31/12/2005	234.058	71.752 ²⁰	0	162.306	69%
<i>Totaal A en B</i>	418.053	83.013	744	334.296	80%

Wel kunnen opmerkelijke verschillen worden vastgesteld tussen arbeiders en bedienden²¹. Bij de arbeiders blijft het aantal beperkt tot 28.046, hetzij 9 % van het totale aantal arbeiders binnen de betrokken sectoren. Bij de bedienden gaat het om 55.711 personen, hetzij 62 % van het totaal. Dit verschil hangt uiteraard samen met het feit dat bedienden tot op vandaag veel vaker worden aangesloten bij een pensioentoezegging op ondernemingsniveau dan arbeiders.

Aangezien opting-out slechts in een beperkt aantal sectoren is toegelaten en aangezien de voorwaarden voor opting-out in de meeste gevallen restrictief zijn opgevat, kan worden verwacht dat het aantal werknemers dat bij een opting-out betrokken is, ook in de toekomst beperkt zal blijven (althans bij de onderzochte sectoren).

¹⁹ Bron: zie Tabel B als bijlage.

²⁰ In de rapportering met betrekking tot PC 209 werd geen onderscheid gemaakt tussen werkgevers die buiten het toepassingsgebied vallen, en werkgevers die gebruik maken van opting-out. In deze tabel werden de betrokken werknemers allemaal ondergebracht in de kolom "buiten toepassing".

²¹ Zie hiervoor de gedetailleerde Tabel B als bijlage. Deze bevinding dient met de nodige voorzichtigheid te worden benaderd, vermits er slechts over één pensioenstelsel voor bedienden gegevens inzake opting-out beschikbaar zijn.

3.4. Personeel toepassingsgebied - aansluitingsvoorwaarden

Het personeel toepassingsgebied van de pensioenstelsels is ruim omschreven. De meeste stelsels zijn van toepassing op alle werknemers die tewerkgesteld zijn bij een werkgever die behoort tot het ressort van het betrokken paritair comité (en voor zover die niet zelf buiten het toepassingsgebied van de CAO werd gesloten). In een aantal gevallen worden uitdrukkelijk uitzendkrachten en studenten uitgesloten. Een beperking van het toepassingsgebied tot bepaalde personeelscategorieën werd nergens vastgesteld. De categoriale selectiviteit die sterk speelt bij ondernemingspensioenen komt dus niet voor bij sectorale pensioenstelsels.

3.5. Aard en kenmerken van de pensioentoezegging

3.5.1. Types pensioentoezeggingen

De WAP en het KB WAP maken een onderscheid tussen pensioenstelsels van het type vaste bijdragen, stelsels van het type vaste prestaties en stelsels van het type cash balance.

Van de 12 op 31 december 2005 bestaande WAP-conforme (I.A.) en quasi-WAP-conforme (I.B.) pensioenstelsels waarover gegevens bestaan, zijn er 10 van het type vaste bijdragen, één stelsel is van het type cash balance (PC 301.01) en één is van het type vaste prestaties (PC 328.01). Twee stelsels (PC 216 en 301.01) voorzien nog wel gedeeltelijk in een vaste prestatie maar uitsluitend met betrekking tot dienstjaren uit het verleden (vóór 1988 resp. vóór 2005). De enige sector waar nog een vasteprestatietoezegging bestaat voor toekomstige dienstjaren (PC 328.01), is bovendien een enigszins atypische sector. Het ressort van dat paritair comité is beperkt tot één enkele onderneming.

De stelsels die op 31 december 2005 nog niet waren aangepast aan de WAP (I.C.), voorzagen alle in vaste prestaties –hetzelfde geldt voor het stelsel van PC 301.01 met betrekking tot dienstjaren vóór 2005²²– maar werden allemaal stopgezet en voor de toekomstige dienstjaren vervangen door een nieuw pensioenstelsel, binnen de krijtlijnen van de WAP. De stelsels van PC 106.02 en 139 werden (met ingang van 1 oktober 2006 resp. 1 januari 2007) omgevormd tot een pensioenstelsel van het type vaste bijdragen. Het stelsel van PC 124 werd omgevormd tot een cashbalancetoezegging.

De na de verslagperiode ingevoerde pensioenstelsels (II) zijn alle van het type vaste bijdragen. Bekijken we de globale situatie op 1 januari 2007, dan kunnen we bijgevolg vaststellen dat slechts 3 van de 19 stelsels waarover informatie beschikbaar is, geen vastbijdragestelsels zijn, namelijk 2 cashbalanceplannen en één vasteprestatietoezegging.

---

²² Zie ook voetnoot 5.

De stelsels die worden beheerd door een verzekeringsonderneming, zijn allemaal vastebijdragestelsels. De stelsels die worden beheerd door een IBP, zijn zowel van het type vaste bijdragen, cash balance als vaste prestaties²³.

Een schematisch overzicht van de sectorale pensioenstelsels op 31 december 2005 en op 1 januari 2007 en het type van pensioentoezegging is weergegeven in Tabel C als bijlage.

3.5.2. Karakteristieken van de vastebijdrage- en cashbalancestelsels

a) bijdragen en toegewezen bedragen

Bij de meeste vastebijdrage- en cashbalancestelsels wordt de bijdrage (of het toegewezen bedrag²⁴) vastgesteld als een percentage van het loon. Slechts in één sector (PC 106.02) wordt gewerkt met forfaitaire bijdragen waarbij de grootte van het forfait afhankelijk is van de anciënniteit in de sector.

Bij de loongerelateerde vastebijdrage- en cashbalancestelsels heeft men doorgaans te maken met een lineaire bijdrage of een lineair toegewezen bedrag. Enkel in PC 124 maakt men gebruik van een trappensysteem waarbij het toegepaste percentage per anciënniteitsschijf toeneemt. Op deze manier wordt getracht om de getrouwheid aan de sector ook via het aanvullende pensioen aan te moedigen en te belonen.

In vergelijking tot wat gangbaar is binnen ondernemingspensioenen, zijn de niveaus van de bijdragen (of toegewezen bedragen) in het kader van sectorale pensioenstelsels veeleer bescheiden. Bij de sectoren met lineaire loongerelateerde bijdragen (of toegewezen bedragen), hanteren 9 van de 16 stelsels een percentage tussen 1% en 1,5% van het loon. In vijf sectoren situeert dit percentage zich in de buurt van 0,5%.

Het beperkte niveau van de percentages kan uiteraard niet losgekoppeld worden van het feit dat de meeste sectorale pensioenstelsels nog maar recent werden ingevoerd. De invoering van een sectoraal pensioenstelsel kadert binnen het sociaal overleg op het niveau van de paritaire comités. Het spreekt dan ook voor zich dat deze stelsels zich maar kunnen ontwikkelen op het ritme (in principe tweejaarlijks) en binnen de financiële marges van dat overleg. Er kan trouwens worden vastgesteld dat in verschillende sectoren de initieel overeengekomen percentages tijdens latere overlegondes werden verhoogd.

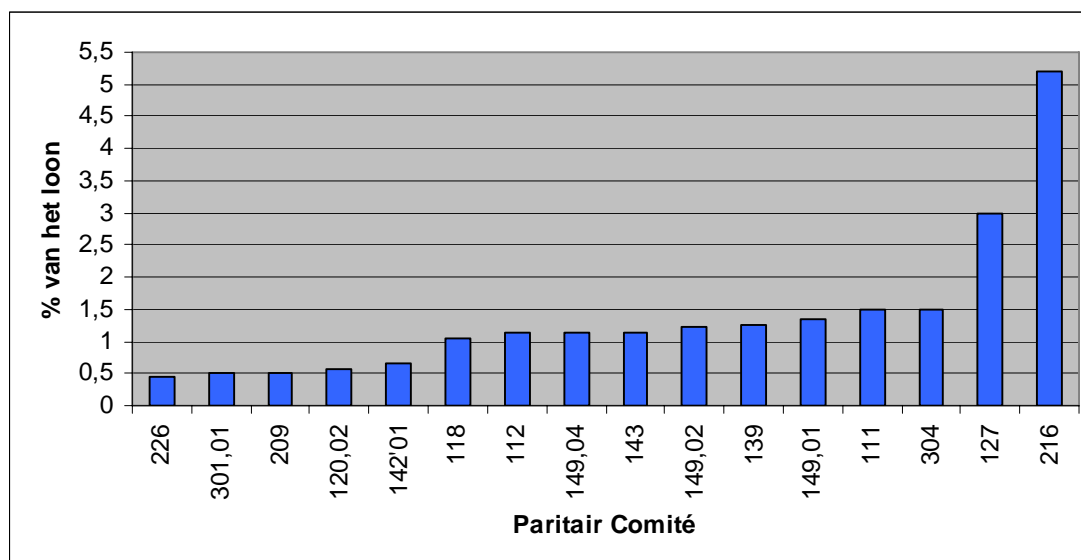
Twee sectoren hanteren percentages die significant hoger liggen, namelijk 3% (PC 127) en 5,1% (PC 216). Niet toevallig bestaat het pensioenstelsel binnen deze laatste sector al gedurende lange tijd. Deze stelsels zijn tevens de enige twee stelsels die voorzien in de betaling van een persoonlijke bijdrage, telkens van 1%, inbegrepen in de totale bijdrage.

---

²³ In verband met de pensioeninstellingen: zie Hoofdstuk 5.

²⁴ Voor het onderscheid tussen bijdragen en toegewezen bedragen, zie lexicon als bijlage.

Grafiek 2. Bijdragen of toegewezen bedragen als % van het loon op 1 januari 2007

b) (minimale) gewaarborgde rendementen

De meeste vastbijdragestelsels voorzien in een (minimaal) gegarandeerd rendement op de bijdragen. Enkel het stelsel van PC 127 kent geen rendementswaarborg. In dat stelsel is het rendement dat aan de rekeningen wordt toegekend, afhankelijk van het (beleggings)rendement van de IBP.

Bij de pensioenstelsels die worden beheerd door een verzekeringsonderneming, wordt het rendement gewaarborgd door de verzekeringsonderneming. De verzekeringsovereenkomsten in het kader waarvan de sectorale pensioenstelsels worden beheerd, behoren zonder uitzondering tot tak21 (zie verder: hoofdstuk 5). De sectoren hebben daarbij in hoofdzaak geopteerd voor de combinatie “uitgesteld kapitaal met terugbetaling van de reserve” (UKMR) en voor een individuele kapitalisatie van de premies. De technische rentevoet is in de meeste gevallen 3,25%. In drie gevallen bedraagt de technische rentevoet 3,75%.

Bij het pensioenstelsel van PC 111, dat zal worden beheerd door een IBP, garandeert de inrichter zelf een rendement op de bijdragen, namelijk 3,25%.

Pensioentoezeggingen van het type cash balance houden per definitie een tariefwaarborg vanwege de inrichter in. In de twee cashbalanceplannen (PC 124 (dienstjaren vanaf 2007) en 301.01 (dienstjaren vanaf 2005)) is de in de toezegging vervatte waarborg eveneens 3,25%.

3.5.3. Karakteristieken van de vasteprestatiestelsels

Zoals gezegd is er slechts één stelsel (PC 328.01) dat nog voorziet in een vaste prestatie voor de toekomstige dienstjaren. De toezegging streeft naar de opbouw van

een aanvullende pensioenrente over een loopbaan van 35 jaar en is loongerelateerd. De gebruikte formule is van het type *step rate*²⁵.

Daarnaast zijn er verschillende sectoren die enkel nog voor dienstjaren uit het verleden in een vaste prestatie voorzien. Het gaat daarbij dus om gesloten regimes, waarbij geen nieuwe werknemers meer worden aangesloten. Binnen PC 216 geldt er nog een toezegging van het type vaste prestaties voor de dienstjaren vóór 1988. Het betreft de toezegging van een aanvullende pensioenrente, die volledig is opgebouwd bij een loopbaan van 35 jaar. Het pensioen is eveneens loongerelateerd, maar de formule is van het type *offset*²⁶.

De overige nog bestaande gesloten vasteprestatieregimes (PC 106.02, PC 124, 139 en 301.01) zijn van een totaal andere aard en niet te vergelijken met de vasteprestatietoezeggingen zoals ze worden geregeld door de WAP. Zij voorzien in forfaitaire (d.w.z. niet loongerelateerde) prestaties. In de meeste gevallen wordt voorzien in een levenslange rente. Enkel in PC 106.02 betreft het een eenmalige vergoeding. Vaak wordt de uitbetaling ervan afhankelijk gesteld van een minimaal aantal dienstjaren in de betrokken sector en/of van de voorwaarde om vanuit de sector met pensioen te gaan. De omvang van de voordelen hangt af van het aantal dienstjaren gepresteerd binnen de sector maar dit verband is niet steeds lineair. In het stelsel van PC 124 wordt een aanvullend pensioen toegekend vanaf 10 rechtgevende dienstjaren. Het maximale pensioen wordt bereikt wanneer minstens 15 rechtgevende dienstjaren worden bewezen. In het stelsel van PC 301.01 ontstaat het recht op de pensioenrente op grond van 15 rechtgevende dienstjaren. Bijkomende dienstjaren geven daarbij slechts aanleiding tot een geringe verhoging van het basisbedrag.

3.5.4. Toezegging van kapitaal of van een rente

Een aanvullend pensioen heeft in eerste instantie tot doel om een wettelijk pensioen aan te vullen en om aldus het inkomen na de oppensioeninstelling op peil te houden. Het garandeert een zekere levensstandaard. Wettelijke pensioenen worden uitgekeerd in rente. De WAP laat de mogelijkheid om aanvullende pensioenuitkeringen ook in de vorm van een kapitaal te voorzien in het pensioenreglement. Nieuw in de WAP (tegenover de vorige wet aanvullende pensioenen – wet Colla) is de bepaling dat de aangeslotene steeds de mogelijkheid moet gegeven worden om op het moment van zijn pensionering de omzetting van het kapitaal naar rente te vragen. Anderzijds kan het reglement enkel in uitkeringen in de vorm van rente voorzien. In dat geval is er geen mogelijkheid voor de aangeslotene om zijn verworven prestaties als kapitaal op te nemen.

Bij de sectorale pensioenstelsels die het voorwerp uitmaken van de analyse (categorieën I en II) zijn er slechts 4 (PC 124 (dienstjaren vóór 2007), PC 139 (dienstjaren vóór 2007) PC 216 (dienstjaren vóór 1988) en PC 301.01 (dienstjaren vóór 2005)) die enkel in een rente voorzien. Het gaat daarbij om de hoger

---

²⁵ Bij dergelijke toezeggingen wordt het wettelijk pensioen onrechtstreeks in de pensioenformule geïntegreerd, door toepassing van verschillende percentages op het loon beneden en boven de loongrens voor de berekening van het wettelijk pensioen.

²⁶ Bij dergelijke pensioenstelsels wordt het (geschat) wettelijk pensioen rechtstreeks in de pensioenformule geïntegreerd.

voornoemde gesloten vasteprestatiestelsels²⁷. Deze stelsels werden –de meeste in het kader van aanpassing aan de WAP– voor de toekomstige dienstjaren omgevormd tot vastebijdrage- of cashbalancestelsels. Deze nieuwe stelsels voorzien alle in de opbouw van een aanvullend pensioenkapitaal.

Eén stelsel (PC 328) voorziet standaard in een rente-uitkering maar laat omvorming naar kapitaal toe. Ook dit stelsel is van het type vaste prestaties.

De overige stelsels voorzien alle in de uitbetaling van een pensioenkapitaal met de (wettelijke) mogelijkheid tot omzetting van het kapitaal in rente.

Alle stelsels voorzien in een mogelijkheid van overdraagbaarheid van de rente bij overlijden van de gepensioneerde, ten voordele van de weduwe of de weduwnaar. Het overdraagbaarheidspercentage schommelt tussen 60 % en 80 %.

3.5.5. Pensioenleeftijd

In de meeste gevallen wordt de normale pensioenleeftijd vastgesteld op 65 jaar, behalve in pensioenstelsel 216 waar die 60 jaar bedraagt. Bovendien wordt over het algemeen voorzien in de mogelijkheid om vervroegd met pensioen te gaan, en dit ten vroegste 5 jaar vóór de normale pensioenleeftijd.

Er bestaat geen eenvormige regeling voor werknemers die na de normale pensioenleeftijd in dienst treden of blijven. Bepaalde stelsels regelen niets in dat verband, terwijl andere regelingen de opbouw van rechten tot uiterlijk 68 jaar verderzetten en nog andere regelingen de vorming van pensioenrechten na de normale pensioenleeftijd zonder enige beperking aanvaarden.

3.5.6. Verworven reserves

Meestal kan de aangeslotene na één jaar aansluiting bij een pensioenstelsel zijn rechten doen gelden op de verworven reserves. In één sector (PC 118) is die periode echter beperkt tot 132 gecumuleerde werkdagen.

In het kader van een toezegging van het type vaste bijdragen of van het type cash balance is de verworven reserve volgens de WAP gelijk aan de kapitalisatie van de bijdragen (of de toegewezen bedragen).

Bij toezeggingen van het type vaste prestaties wordt de verworven reserve berekend op grond van een actualisatie van de prestaties op pensioenleeftijd. De sectoren in kwestie hanteren daartoe de grondslagen die de wetgeving voorschrijft voor de berekening van de minimale verworven reserve (MR/FR-tafels aan een rentevoet van 6%).

De WAP voorziet maar in de verplichte toekenning van verworven reserves voor de dienstjaren na haar inwerkingtreding. Voor de dienstjaren vóór de inwerkingtreding

---

²⁷ Zie ook 3.5.1. en 3.5.3.

van de WAP kunnen geen verworven reserves worden geëist op grond van de WAP. Deze regel is in hoofdzaak van belang voor de gesloten vasteprestatieregimes die verder op basis van repartitie worden gefinancierd (PC 106.02, PC 124, 139 en 301.01). Deze vasteprestatieregelingen kunnen verder blijven functioneren volgens de voorwaarden die van kracht waren vóór de inwerkingtreding van de WAP, d.w.z. zonder toekenning van verworven reserves en met vaak belangrijke anciënniteitsvoorwaarden. De verplichte financiering op basis van kapitalisatie en de daarmee verbonden toekenning van verworven reserves geldt enkel voor de pensioenrechten die verband houden met toekomstige dienstjaren en die worden opgebouwd binnen het vastebijdrage- of cashbalancestelsel²⁸.

3.5.7. Onthaalstructuur

De WAP verleent aan aangeslotenen het recht om bij hun uittreding hun verworven reserve achter te laten bij de pensioeninstelling, zonder wijziging van de pensioentoezegging, of om de verworven reserve over te dragen aan de pensioeninstelling van de nieuwe werkgever of een andere daartoe gemachtigde instelling. De wet laat echter ook toe dat inrichters binnen hun pensioenstelsel een “onthaalstructuur” creëren.

Zeven pensioenstelsels van categorie I.A. voorzien in een onthaalstructuur. Bij 3 van die 7 stelsels beheren de onthaalstructuren de reserves voor zowel de werknemers die het PC verlaten, als de werknemers die in dienst treden en hun tegoeden afkomstig van een andere pensioeninstelling overdragen. Bij de overige 4 pensioenstelsels beheert de onthaalstructuur alleen de overgedragen reserves van de nieuwe aangeslotenen die tot het pensioenstelsel toetreden.

In categorie I.B. beschikt slechts één PC over een onthaalstructuur. Die structuur beheert de reserves bij het vertrek van een werknemer.

3.6. Kenmerken van de dekking bij overlijden vóór de pensioenleeftijd

Alle onderzochte sectorale pensioenstelsels voorzien op dit ogenblik in voordelen bij overlijden vóór de pensioenleeftijd.

Bij de pensioenstelsels van het type vaste bijdragen en cash balance wordt bij overlijden de opgebouwde reserve uitgekeerd aan de begunstigden. Bij de verzekerde stelsels stemmen de verschuldigde prestaties overeen met de reserve die is opgebouwd op basis van een combinatie van het type “uitgesteld kapitaal met terugbetaling van de reserve” (UKMR). In het kader van het pensioenluik wordt niet voorzien in een bijkomende overlijdensdekking²⁹.

De pensioenstelsels van het type vaste prestaties (PC 328.01 en 216 (vóór 1988)) bieden als voordeel bij overlijden een percentage van het aanvullend pensioen dat,

---

²⁸ Deze stelsels mogen ook verder worden beheerd in het kader van een fonds voor bestaanszekerheid, zie 5.1.

²⁹ Verschillende stelsels voorzien nog wel in een bijkomende overlijdensdekking in het kader van de solidariteitstoezegging (zie hoofdstuk 9).

krachtens het reglement, aan de werknemer zou worden toegekend (respectievelijk 2/3 en 60 %). Het vroegere pensioenregime binnen PC 124 (dienstjaren vóór 2007) voorzag in een forfaitaire overlevingsrente.

De begunstigden van de voordelen bij overlijden vóór de pensioenleeftijd worden, zoals klassiek het geval is, aangeduid op basis van een cascadesysteem. De begunstigde is in de eerste plaats de langstlevende echtgenoot, gevolgd door de kinderen of de door de aangeslotene aangewezen begunstigden en de wettelijke erfgenamen. Als de voordelen aan niemand kunnen worden uitgekeerd, zal het kapitaal in de laatste plaats toekomen aan het stelsel.

Over het algemeen worden geen toekenningsvoorwaarden gedefinieerd. Toch duiken soms clausules op zoals “de rente is niet langer verschuldigd als de weduwe of de weduwnaar hertrouwt” of “geen recht op het aanvullend overlevingspensioen als de huwelijkspartner meer dan 20 jaar jonger is dan de overleden werknemer”.

In twee sectoren, PC 124 (dienstjaren vóór 2007) en 328.01, wordt voorzien in een wezenrente, meer bepaald een forfaitair bedrag per kind dat wordt toegekend zolang voor dat kind kinderbijslag wordt betaald.

3.7. Premievrijstelling bij invaliditeit

Een enkele sector voorziet een premievrijstelling bij invaliditeit (PC 216 (dienstjaren vanaf 1988)). Een groot deel van de stelsels neemt de (gedeeltelijke) verdere financiering van het aanvullend pensioen tijdens periodes van arbeidsongeschiktheid wel als prestatie op in het kader van de solidariteitstoezegging (zie verder: hoofdstuk 9).

Hoofdstuk 4. De aangeslotenen bij een sectoraal pensioenstelsel

4.1. Aantal aangeslotenen

In dit hoofdstuk wordt gepeild naar het aantal aangeslotenen bij een sectoraal pensioenstelsel. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen actieve aangeslotenen, aangeslotenen met uitgestelde rechten (ook slapers genoemd) en rentegenieters. De cijfers betreffen het laatste kwartaal van 2005.

In die periode waren er 148.212 werknemers actief aangesloten bij een WAP-conform sectoraal pensioenstelsel en 162.306 werknemers bij een quasi-WAP conform pensioenstelsel, wat het totaal op 310.518 brengt³⁰.

In de betrokken stelsels waren er voorts 96.248 aangeslotenen met uitgestelde rechten en 1.559 rentegenieters. Slechts 3 paritaire comités van categorie I.A. tellen rentegenieters onder de aangeslotenen. Categorie I.B. omvat geen rentegenieters.

Voor de stelsels van categorie I.C. bestaan er geen cijfers over het aantal aangeslotenen, vermits bij deze stelsels het concept van “aansluiting” niet bestaat³¹. De regimes van categorie I.C. voorzien niet in een graduele opbouw van pensioenrechten. Het is slechts op de pensioenleeftijd dat er wordt nagegaan of een werknemer aan de voorwaarden voor de betaling van een pensioenvoordeel voldoet. Cijfers over het aantal rentegenieters zijn wel beschikbaar. Hun aantal bedroeg in het laatste kwartaal van 2005 50.130.

---

³⁰ De cijfers omvatten alle betrokken stelsels behalve het stelsel van PC 326. Deze cijfers stemmen in grote lijnen overeen met hetgeen zou mogen worden verwacht op basis van, enerzijds, de tewerkstelling in de betrokken sectoren (zie Tabel B als bijlage) en, anderzijds, de vaststelling dat er geen beperkende aansluitingsvoorwaarden worden gesteld (zie 3.4). Worden de ondernemingen die buiten het toepassingsgebied van de CAO worden gesloten en de ondernemingen die gebruik maken van een mogelijkheid tot opting-out buiten beschouwing gelaten, dan komt men voor de betrokken sectoren uit op een totaal van 319.602 werknemers, wat niet drastisch afwijkt van het cijfer van 310.518 aangeslotenen.

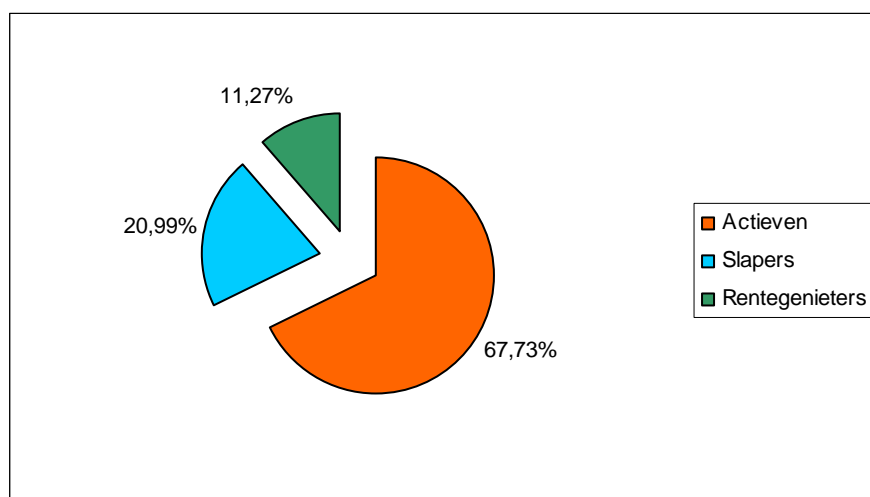
³¹ In het volgende tweejaarlijks verslag zullen ook voor deze stelsels cijfers met betrekking tot het aantal actieve aangeslotenen en slapers beschikbaar zijn, vermits zij ondertussen werden aangepast aan de WAP.

Tabel 7. Aantal aangeslotenen per categorie - 4^e kwartaal 2005

	Aantal aangeslotenen			Totaal aantal aangeslotenen
	Actieve aangeslotenen	Slapers	Rentegenieters	
Categorie I.A.	148.212	47.037	1.559 ³²	198.508
Categorie I.B.	162.306	49.211	0	211.517
Categorie I.C.	0	0	50.130 ³³	50.130
Totaal	310.518	96.248	51.689	460.155
%	67,73%	20,99%	11,27%	

Grafiek 3 geeft de verhouding weer tussen de verschillende categorieën aangeslotenen. De actieve aangesloten zijn ruim in de meerderheid met 68%. Men kan veronderstellen dat dit aandeel in de toekomst zal afnemen, ten voordele van de slapers.

Grafiek 3. Verdeling aangeslotenen per categorie - 4^e kwartaal 2005

4.2. Aangeslotenen volgens leeftijd

Er werd tevens gepeild naar het aantal aangeslotenen per leeftijdscategorie (van 10 jaar) en per categorie van aangeslotenen (actieve aangeslotene of slaper).

Worden de pensioenstelsels van de categorieën I.A. en I.B. samen beschouwd, dan kan het volgende worden vastgesteld.

³² De rentes uitgekeerd door PC 301.01 op basis van het gesloten vaste prestatiestelsel (op basis van dienstjaren voor 1 januari 2005) zitten niet in dit aantal. Deze werden bij de rentes van Categorie I.C. geteld. Zie ook voetnoot 5.

³³ Dit cijfer betreft PC 124, PC 139 alsook de rentes van PC 301.01 die werden opgebouwd op grond van dienstjaren voor 1 januari 2005 (zie vorige voetnoot).

a) wat de actieve aangeslotenen betreft :

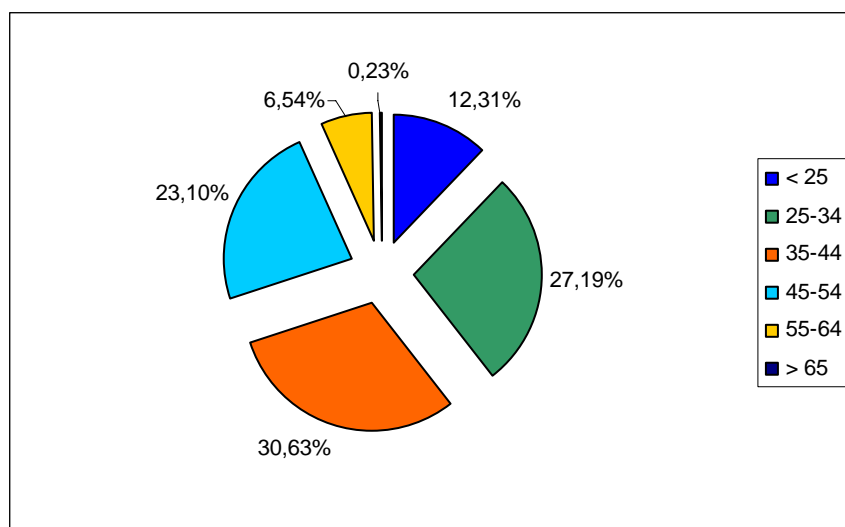
- 12,31 % van de actieve aangeslotenen zit in de leeftijdscategorie van minder dan 25 jaar
- 27,19 % van de actieve aangeslotenen zit in de leeftijdscategorie tussen 25 en 34 jaar.
- 30,63 % van de actieve aangeslotenen zit in de leeftijdscategorie tussen 35 en 44 jaar.
- 23,10 % van de actieve aangeslotenen zit in de leeftijdscategorie tussen 45 en 54 jaar.
- 6,54 % van de actieve aangeslotenen zit in de leeftijdscategorie tussen 55 en 64 jaar.
- de actieve aangeslotenen die in de leeftijdscategorie van meer dan 65 jaar zitten, vertegenwoordigen een verwaarloosbaar percentage.

Het hoeft niet te verbazen dat 81 % van de actieve aangeslotenen terug te vinden is in de leeftijdscategorie tussen 25 en 54 jaar.

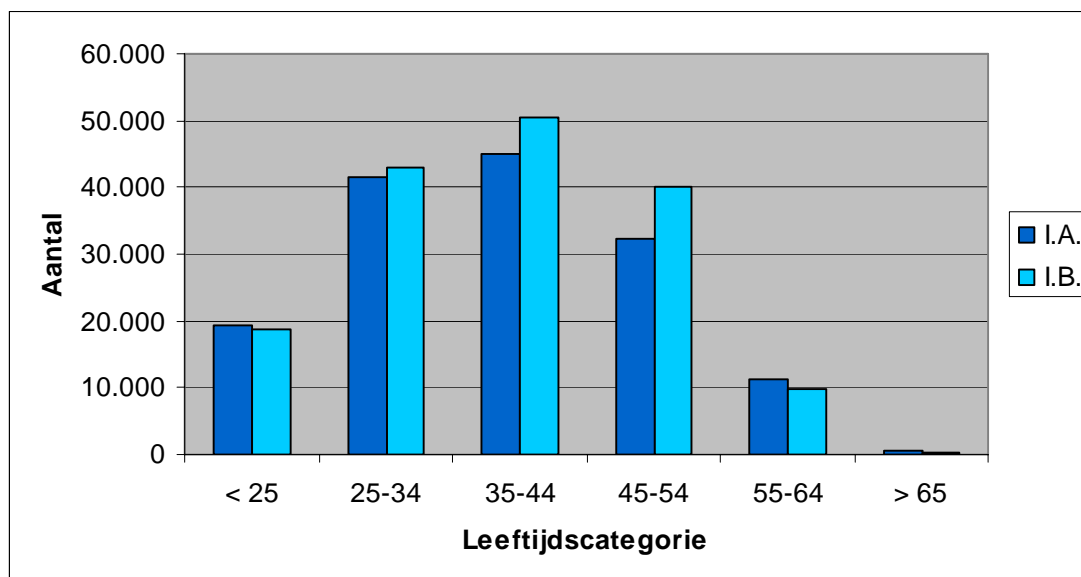
Tabel 8. Aantal actieve aangeslotenen per leeftijdscategorie – 4^e kwartaal 2005

Leeftijd	Aantal actieve aangeslotenen						Totaal
	< 25	25-34	35-44	45-54	55-64	> 65	
Categorie I.A.	19.466	41.516	44.753	31.554	10.440	483	148.212
Categorie I.B.	18.759	42.908	50.365	40.174	9.855	245	162.306
Categorie I.C.	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	38.225	84.424	95.118	71.728	20.295	728	310.518
%	12,31%	27,19%	30,63%	23,10%	6,54%	0,23%	

Grafiek 4. Actieve aangeslotenen per leeftijdscategorie (Categorie I.A. en I.B.) - 4^e kwartaal 2005

Grafiek 5. Aantal actieve aangeslotenen per leeftijdscategorie (Categorie I.A. en I.B.) - 4^e kwartaal 2005

De tendens is dezelfde bij beide categorieën van stelsels (I.A. en I.B.): de meeste actieve aangeslotenen zijn terug te vinden in de leeftijdscategorie tussen 35 en 44 jaar, gevolgd door de leeftijdscategorie tussen 25 en 34 jaar.

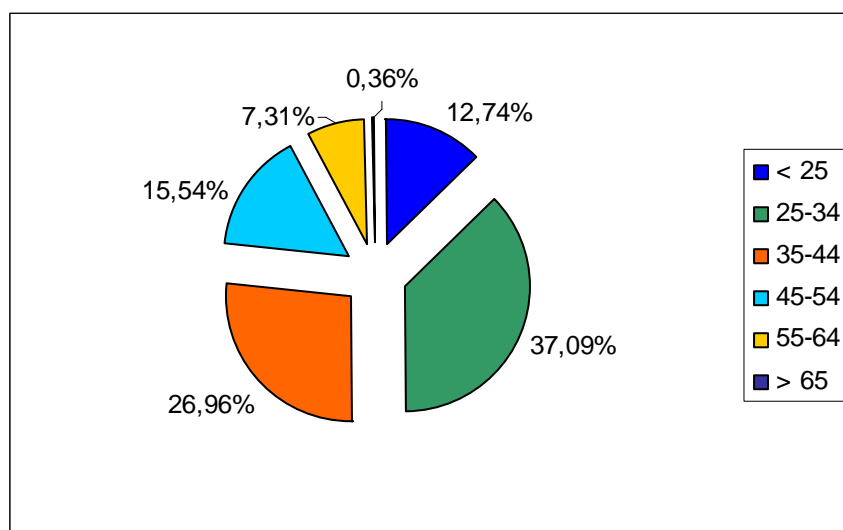
b) wat de slapers betreft :

De meerderheid - 37 % - van de slapers zit in de leeftijdscategorie tussen 25 en 34 jaar, gevolgd door de leeftijdscategorie tussen 35 en 44 jaar met 27%.

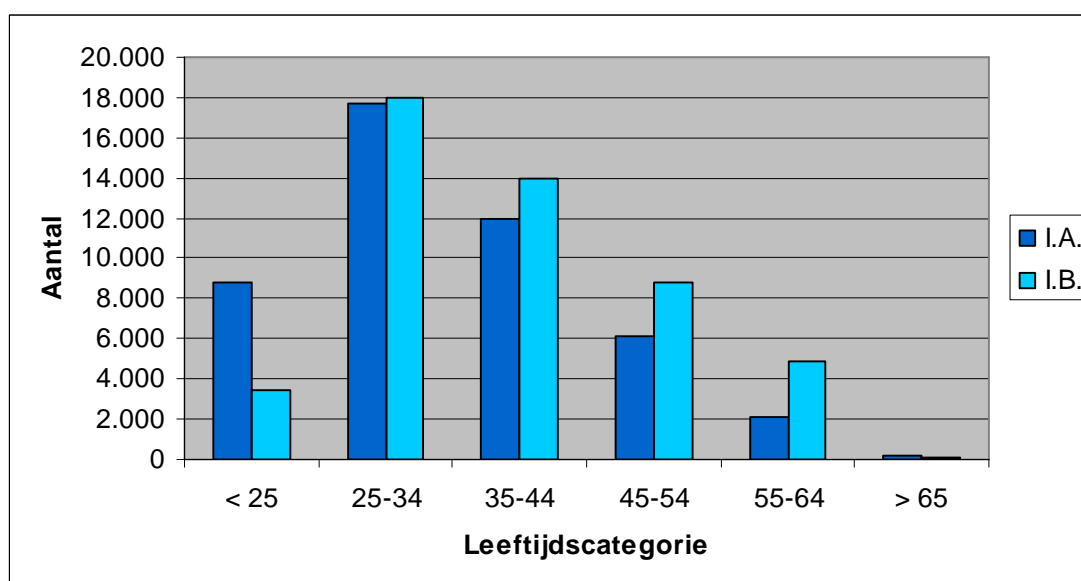
Tabel 9. Slapers per leeftijdscategorie (Categorie I.A. en I.B.) - 4^e kwartaal 2005.

	Aantal slapers						
	< 25	25-34	35-44	45-54	55-64	> 65	Totaal
Categorie I.A.	8.832	17.692	11.994	6.172	2.146	201	47.037
Categorie I.B.	3.426	18.009	13.955	8.789	4.890	142	49.211
Categorie I.C.	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	12.258	35.701	25.949	14.961	7.036	343	96.248
%	12,74%	37,09%	26,96%	15,54%	7,31%	0,36%	

Grafiek 6. Slapers per leeftijdscategorie (Categorie I.A. et I.B.) - 4^e kwartaal 2005

Grafiek 7. Aantal slapers per leeftijdscategorie (Categorie I.A. en I.B.) - 4^e kwartaal 2005

Opnieuw is de tendens dezelfde bij beide categorieën.

4.3. Aangeslotenen volgens geslacht

In het kader van dit eerste tweejaarlijks verslag werd geen onderverdeling van de aangeslotenen op basis van geslacht gevraagd. Vermits de ruime meerderheid van de werknemers in de betrokken sectoren ook effectief is aangesloten bij het sectorale pensioenstelsel, lijkt het echter aannemelijk dat de vaststellingen over de verhouding tussen het aantal vrouwen en mannen die werden gedaan op het niveau van de tewerkstelling in de betrokken paritaire comités (zie 2.3), kunnen worden doorgetrokken tot op het niveau van de aangeslotenen. Er bestaat geen reden om aan te nemen dat de uitsluitingen uit het toepassingsgebied of de gevallen van opting-out een significant hoger aandeel mannen of vrouwen zouden betreffen.

Hoofdstuk 5. De uitvoering van de pensioentoezegging

5.1 Type pensioeninstelling

De sectoren moeten een beroep doen op een pensioeninstelling voor het beheer van hun sectorale pensioentoezeggingen. Zij kunnen daarbij opteren voor een verzekeringsonderneming (groepsverzekering) of een IBP.

De fondsen voor bestaanszekerheid die in het verleden vaak als beheerder van een sectoraal pensioenstelsel werden aangesteld, komen daarvoor voortaan niet meer in aanmerking. De sectorale pensioenstelsels die in het verleden werden beheerd door een fonds voor bestaanszekerheid, beschikken over een termijn van één jaar vanaf de datum waarop het pensioenstelsel werd aangepast aan de WAP, om het beheer van dat stelsel toe te vertrouwen aan een toegelaten pensioeninstelling. De sectoren die hun pensioenstelsel aan de WAP hebben aangepast met ingang van 1 januari 2007, dienen bijgevolg uiterlijk met ingang van 1 januari 2008 het beheer van dat stelsel toe te vertrouwen aan een verzekeringsonderneming of een IBP. Voor de rechten met betrekking tot de dienstjaren na de inwerkingtreding van de WAP dient verplicht een beroep te worden gedaan op een verzekeringsonderneming of een IBP. De fondsen voor bestaanszekerheid mogen wel verder het beheer blijven waarnemen van de pensioenrechten die verband houden met dienstjaren voorafgaand aan de inwerkingtreding van de WAP.

Uit tabel D (opgenomen als bijlage) blijkt dat de meeste sectoren uit categorie I.A. ervoor hebben gekozen om het beheer van hun aanvullende pensioenstelsels toe te vertrouwen aan een verzekeringsonderneming, terwijl slechts 5 van die sectoren hebben geopteerd voor een IBP³⁴.

Bij de sectoren van de categorie I.B. werd reeds één stelsel (PC 209) beheerd door een verzekeringsonderneming. Het stelsel van PC 111 wordt beheerd door een fonds voor bestaanszekerheid, maar zal in de loop van 2007 dit beheer toevertrouwen aan een IBP.

In de categorie van de sectoren die zich op 31 december 2005 nog niet hadden geconformeerd aan de WAP (I.C.), komen vooral fondsen voor bestaanszekerheid voor. In 2 sectoren (PC 106.02 en 139) wordt het beheer vanaf 2007 toevertrouwd aan een verzekeringsonderneming. In PC 124 werd een IBP opgericht die in de loop van 2007 het beheer van het pensioenstelsel zal overnemen van het fonds voor bestaanszekerheid.

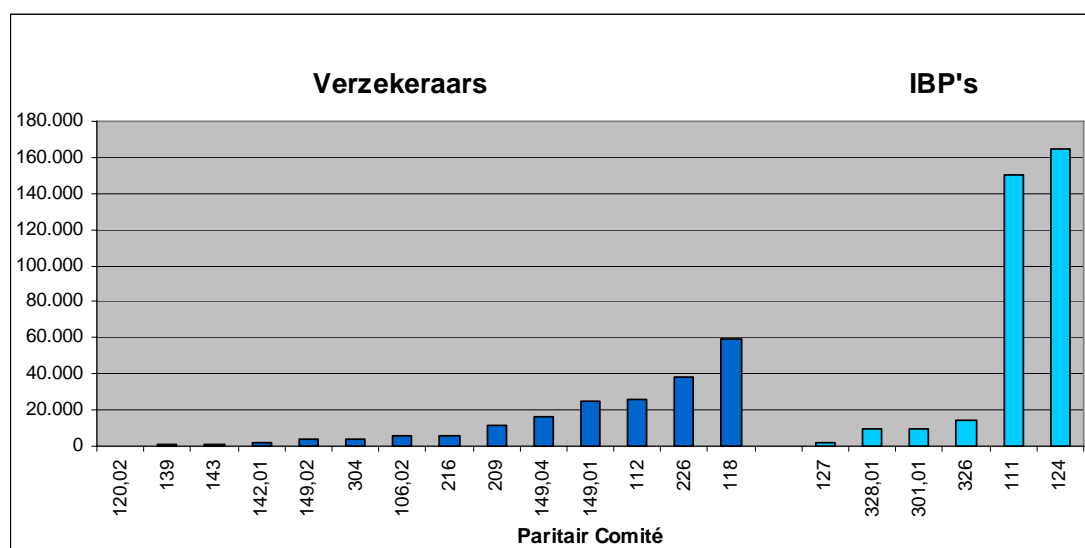
De stelsels die werden ingevoerd in 2006 of 2007 (II), worden alle beheerd door een verzekeringsonderneming.

---

³⁴ Eén sector (PC 216) doet zowel beroep op een verzekeringsonderneming als op een IBP. De dienstjaren vóór 1988 worden beheerd door een IBP. De dienstjaren nadien worden beheerd via een groepsverzekering.

Bekijken we de situatie in 2007, dan kan worden vastgesteld dat de ruime meerderheid van de sectorale pensioenstelsels (14) wordt beheerd door een verzekeringsonderneming. Slechts 6 stelsels worden beheerd of zullen worden beheerd door een IBP. Een overzicht per sector is weergegeven in Tabel D en E als bijlage. Wanneer evenwel het gewicht van de sectorale stelsels, in termen van aantal werknemers dat wordt gevat door de sectorale CAO, in rekening wordt gebracht, kan men vaststellen dat het zwaartepunt zich situeert bij de IBP's. 58% van betrokken werknemers is tewerkgesteld in een sector, waar het beheer van het pensioenstelsel werd toevertrouwd (of zal worden toevertrouwd) aan een IBP. Dit wordt in belangrijke mate verklaard door het feit dat de twee belangrijkste sectoren in termen van tewerkstelling (PC 111 en 124) een beroep zullen doen op een IBP. Bij de rest van de sectoren kan geen eenduidig verband worden vastgesteld tussen de grootte en de keuze voor een pensioeninstelling. Het verband tussen de grootte van de sector en de keuze van de pensioeninstelling wordt weergegeven in Grafiek 8.

Grafiek 8. Werknemers onder toepassingsgebied CAO en keuze pensioeninstelling

5.2. Type van overeenkomst

De sectoren die zich hebben gericht tot een verzekeringsonderneming, hebben geopteerd voor overeenkomsten van tak 21, i.e. overeenkomsten met een tariefgarantie. Geen enkele sector heeft geopteerd voor een overeenkomst van tak 23.

De technische rentevoet bedraagt in de meeste gevallen 3,25%, in een aantal gevallen 3,75%. De meeste stelsels worden beheerd in het kader van een (groeps)verzekeringscontract waarbij de verzekeringsonderneming jaarlijks vrij beslist over het al dan niet toekennen van een winstdeelname bovenop het gewaarborgd rendement en over de omvang daarvan.

Bij 4 pensioenstelsels (PC 112, 142.01, 149.02 en 149.04) betreft het een verzekeringsovereenkomst die is verbonden met een afgezonderd fonds³⁵. Bij dergelijke contracten verbindt de verzekeraar er zich toe om bovenop het gewaarborgde rendement, een deel van de gerealiseerde beleggingswinst afkomstig van dat afgezonderd fonds toe te kennen.

Drie stelsels (PC 118, 149.01 en 209) ten slotte worden beheerd in het kader van een zogenaamd KB69-fonds. In het kader van een KB69-fonds is de verzekeringsonderneming verplicht om de totale winst die is verbonden met die activiteit, toe te kennen.

---

³⁵ Deze overeenkomsten werden gesloten bij één en dezelfde verzekeringsonderneming, die als hoofdactiviteit het beheer van deze sectorale pensioenstelsels heeft.

Hoofdstuk 6. Pensioenuitkeringen

In dit hoofdstuk wordt nagegaan hoeveel aanvullende pensioenen er in de verslagperiode werden uitgekeerd, welk bedrag deze uitkeringen vertegenwoordigden en in welke vorm – kapitaal of rente – de uitkeringen plaatsvonden. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de uitkeringen bij pensionering en de uitkeringen bij overlijden. Meer gedetailleerde cijfers zijn weergegeven in tabellen G tot L in bijlage.

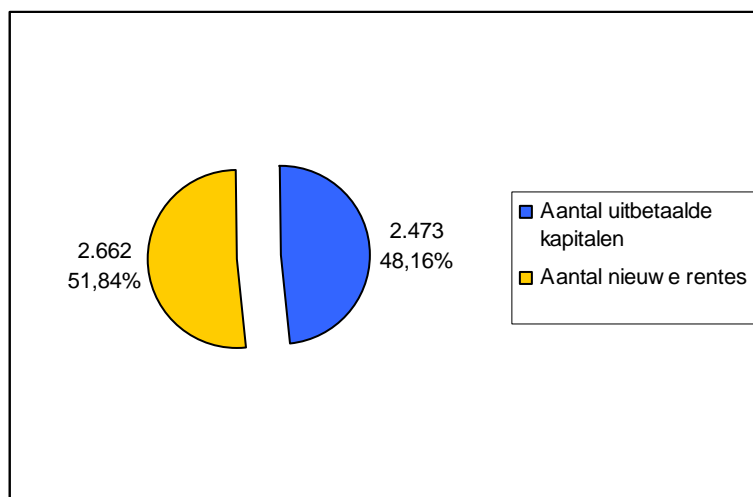
6.1. Rustpensioen

6.1.1. Aantal nieuw ingaande rustpensioenen 2004-2005

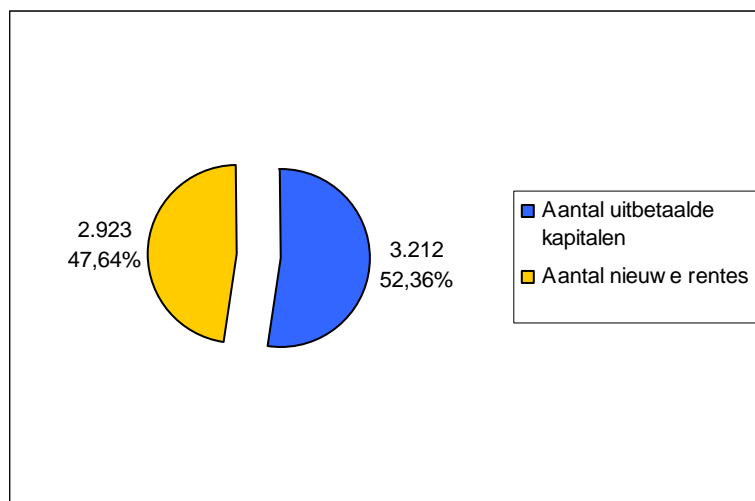
Algemeen gezien stellen we tussen 2004 en 2005 een toename vast van het aantal personen dat voor het eerst een aanvullend rustpensioen heeft ontvangen, hetzij in de vorm van een rente, hetzij in de vorm van kapitaal. Het aantal nieuwe begunstigden is gestegen van 5.135 in 2004 naar 6.135 in 2005, wat neerkomt op een stijging met 19,5%. Die stijging is voornamelijk terug te vinden bij de kapitaaluitkeringen, die met 30% in aantal zijn toegenomen, terwijl het aantal rente-uitkeringen met 10% is afgenomen.

Daarnaast blijkt zich een omkering te hebben voorgedaan in de verdeling rente versus kapitaal. In 2004 werd namelijk 48% van de nieuwe aanvullende pensioenen uitgekeerd in de vorm van kapitaal, tegenover 52% in de vorm van een rente. In 2005 werden er daarentegen meer aanvullende pensioenen uitgekeerd in de vorm van kapitaal (52%) dan in de vorm van rente (48%).

Grafiek 9. Nieuw ingaande pensioenen: verdeling tussen kapitaal en rente (2004)

Grafiek 10. Nieuw ingaande pensioenen: verdeling tussen kapitaal en rente (2005)

Worden de gegevens opgesplitst per categorie, dan blijkt dat binnen categorie I.B. uitsluitend pensioenuitkeringen in de vorm van kapitaal hebben plaatsgevonden en dat het aantal begunstigden met 9% is gestegen (van 1.684 begunstigden in 2004 tot 1.835 in 2005).

Voor categorie I.C. werden er dan weer uitsluitend uitkeringen in de vorm van een rente verricht en is het aantal begunstigden tussen 2004 en 2005 met 11% toegenomen (van 2.503 in 2004 tot 2.773 in 2005)³⁶. Daarbij moet worden opgemerkt dat er, met het oog op een betere gegevensvergelijking, voor geopteerd werd om de rente-uitkeringen van PC 301.01 voor de dienstjaren vóór 2005, onder te brengen bij categorie I.C. Het betreft hier een gesloten vastprestatiestelsel. Gezien zijn kenmerken leunt dit stelsel voor wat de dienstjaren vóór 2005 betreft dichter aan bij categorie I.C.³⁷.

Bij de pensioenstelsels van categorie I.A. worden er voornamelijk pensioenuitkeringen in de vorm van kapitaal verricht. Toch bevat deze categorie 3 PC's die ook rente-uitkeringen verrichten, namelijk:

- PC 216 voor de voordelen met betrekking tot de dienstjaren vóór 1988;
- PC 301.01 (dienstjaren vanaf 2005). Het betreft hier rentes die voortkomen uit de omzetting van een kapitaal;
- PC 328.01 dat standaard in een rente-uitkering voorziet, maar eveneens de mogelijkheid biedt om de op pensioengerechtigde leeftijd om te zetten in een kapitaal.

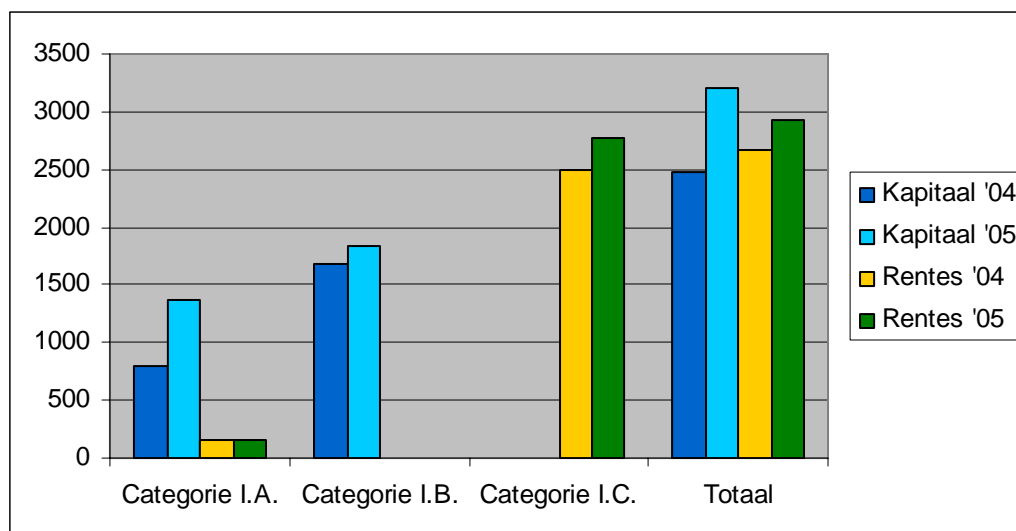
Het is overigens deze categorie I.A. die met + 74,5% de grootste stijging van het aantal kapitaaluitkeringen laat optekenen tussen 2004 en 2005. Het aantal neemt toe van 789 tot 1377. Het aantal nieuwe rentes daalt lichtjes met 6%. In tabel G die als bijlage gaat is al deze informatie gebundeld.

³⁶ Enkel gegevens beschikbaar voor PC 124 en 139.

³⁷ Zie 3.5.4.

De onderstaande grafiek geeft een overzicht van het aantal uitkeringen in de vorm van rente versus de kapitaalsuitkeringen, evenals de evolutie tijdens de verslagperiode.

Grafiek 11. Nieuw ingaande rustpensioenen: aantallen volgens uitbetalingswijze – 2004 en 2005³⁸

De overgrote meerderheid van de nieuw ingaande rentes werd uitgekeerd in het kader van een pensioenstelsel dat enkel in rentes voorziet of standaard in de uitbetaling van een rente voorziet. Zoals toegelicht in 3.5.4, werden de stelsels die exclusief in rentes voorzagen inmiddels omgevormd tot stelsels die in de uitbetaling van kapitalen voorzien. Op basis hiervan kan worden aangenomen dat het aandeel rentes in het totaal aantal nieuwe ingaande pensioenen in de toekomst geleidelijk zal dalen³⁹.

De rentes die voortkomen uit de omzetting van een kapitaal, vormen een marginale minderheid. Slechts in één geval (PC 301.01 (dienstjaren vanaf 2005), zie hoger) werd door een aantal (3) aangeslotenen de omzetting gevraagd. Een verklaring voor dit beperkte succes zou kunnen zijn dat de opgebouwde reserves wegens de relatief korte opbouwperiode (de pensioenstelsels die standaard in een kapitaalsuitkering voorzien bestaan doorgaans nog maar sinds enkele jaren) een te klein kapitaal voorstellen waardoor de omvorming in rente weinig nut heeft. Het is overigens zo dat de WAP toelaat om niet te voorzien in de omzetting van kapitaal naar rente indien het jaarlijks bedrag van de rente minder bedraagt dan € 500⁴⁰. Op basis van de gemiddelde kapitalen die werden uitgekeerd (ongeveer € 2.000, zie verder), kan men inderdaad veronderstellen dat een groot deel van de rentes ruimschoots onder deze grens liggen.

³⁸ Voor meer details, zie tabel G als bijlage.

³⁹ Er zullen in de toekomst nog nieuwe rentes ingaan, maar die zullen enkel worden berekend op basis van de dienstjaren voor de wijziging van het pensioenstelsel.

⁴⁰ Art. 28 §2 WAP.

6.1.2. Kapitaaluitkering

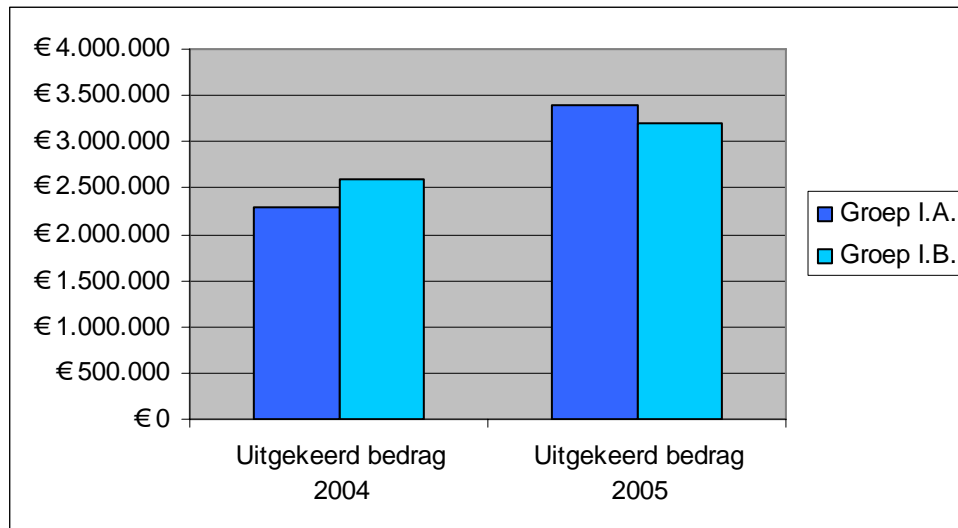
Zoals reeds vermeld zijn er slechts twee categorieën, I.A. en I.B., waar pensioenuitkeringen in de vorm van kapitaal plaatsvinden. In 2005 werd voor een totaalbedrag van €6,59 miljoen aan kapitaal uitgekeerd, tegenover €4,88 miljoen in 2004, wat neerkomt op een stijging met 35%. Het gemiddelde kapitaal steeg van €1.977 in 2004 naar €2.052 in 2005, wat neerkomt op een lichte stijging met 4%.

Bekijkt men categorie I.B., dan blijkt het gemiddelde kapitaal tussen 2004 en 2005 met 14% te zijn gestegen van €1.536 tot €1.747.

Bij categorie I.A. valt op dat het totaalbedrag aan kapitaaluitkeringen tussen 2004 en 2005 weliswaar is gestegen met 47% (van €2,30 miljoen tot €3,38 miljoen), maar dat het gemiddelde kapitaal een kleine terugval kent van €2.917 in 2004 naar €2.457 in 2005. Dit is toe te schrijven aan de invloed van de nieuwe stelsels waarbij de aangeslotenen slechts een aantal jaren kapitalisatie hebben kunnen genieten en dus op de pensioengerechtigde leeftijd komen met een geringer bedrag aan kapitaal. Binnen deze categorie zijn er inderdaad 3 PC's (118, 127 en 301.01) die pas in 2005 de eerste kapitaaluitkeringen hebben verricht.

De onderstaande grafiek geeft de bedragen weer die zijn uitgekeerd in kapitaal. In tabel H die als bijlage gaat, worden deze bedragen nader gedetailleerd.

Grafiek 12. Totaalbedrag aan uitgekeerde pensioenkapitalen – 2004 en 2005⁴¹

6.1.3. Rente-uitkering

In 2004 werd voor een totaalbedrag van €72,39 miljoen aan rentes uitgekeerd, bijna 15 maal meer dan het gecumuleerde bedrag van uitgekeerde kapitalen. Dit bleef in 2005 nagenoeg constant op € 72,30 miljoen. Het totaal aantal uitbetaalde rentes bedroeg in 2004 52.427 en daalde in 2005 licht tot 51.894. Het gemiddeld jaarbedrag

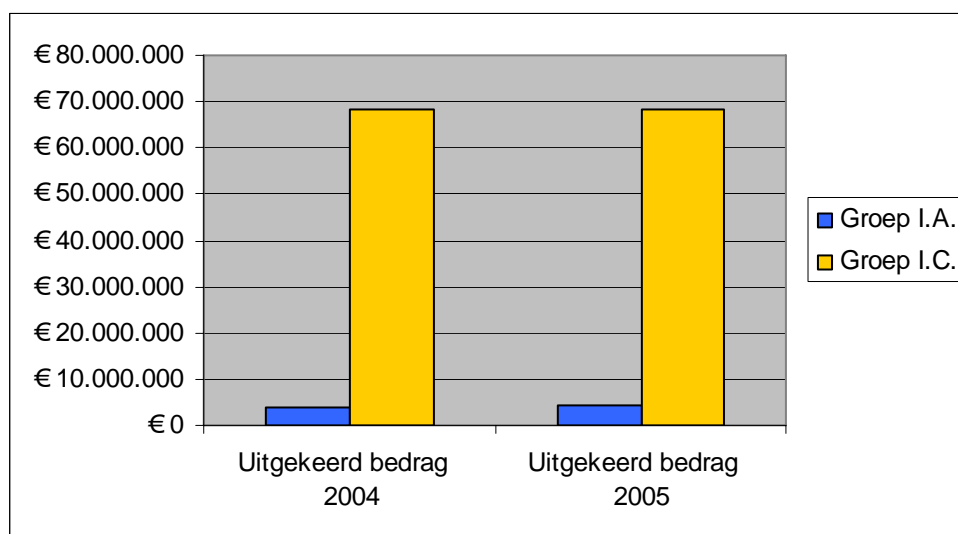
⁴¹ Voor meer details, zie Tabel H als bijlage.

bleef nagenoeg constant: € 1.389 in 2004 en € 1.393 in 2005. De relatief hoge bedragen, in vergelijking met de kapitalen, kunnen worden verklaard door het feit dat het telkens mature regimes betreft, wat aanleiding geeft tot gemiddeld meer rechtgevendende loopbaanjaren en dus hogere rentes.

De grote meerderheid (95%) van de rentes werd uitgekeerd door pensioenstelsels van categorie I.C. en dan nog in hoofdzaak door het stelsel van PC 124 (dienstjaren vóór 2007). Binnen die categorie werden in 2004 50.427 en in 2005 50.142 rentes uitgekeerd, goed voor een gemiddelde (jaarlijkse) rente van resp. €1.357 en €1.360. Hoewel het aantal nieuwe pensioenrentes toenam in categorie I.C. (zie hoger), verminderde dus het totaal aantal rentes. Waarschijnlijk is dit te wijten aan de maturiteit van de pensioenstelsels in deze categorie, waardoor er zich meer sterftes voordoen dan er nieuwe gepensioneerden bijkomen.

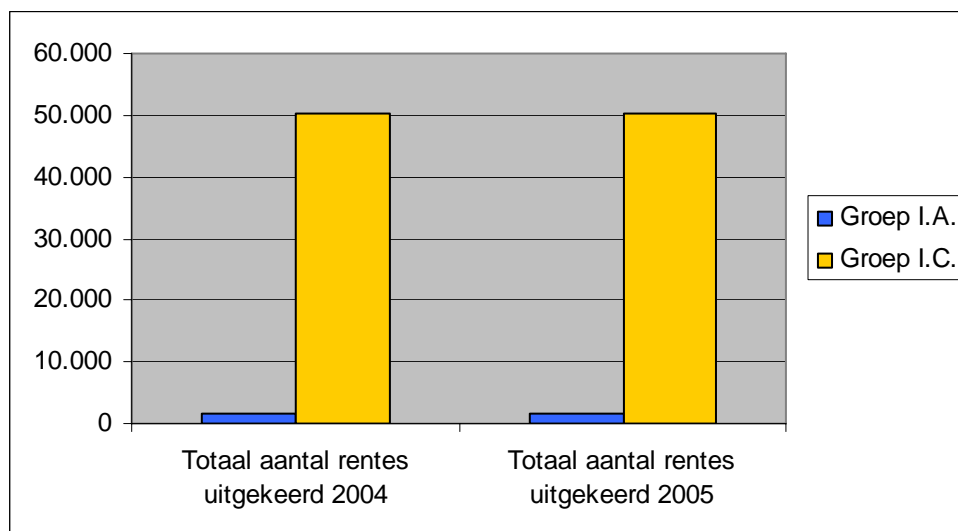
De overige rentes situeren zich bij de stelsels van categorie I.A. Het gaat in totaal om 1.690 rentes in 2004 en 1.752 rentes in 2005. In deze categorie stelt men dus het omgekeerde vast dan in categorie I.C; het totaal aantal rentegenieters stijgt terwijl het aantal nieuwe rentes daalt. Het gemiddelde jaarbedrag bedroeg €2.332 in 2004 en steeg licht tot €2.350 in 2005. Hoewel de pensioenstelsels van categorie I.A. slechts 5% vertegenwoordigen van het totaalbedrag aan uitgekeerde rentes, is de gemiddelde rente binnen deze categorie het hoogst, namelijk €2.350 in 2005.

Grafiek 13. Totaal bedrag aan uitgekeerde pensioenrentes – 2004 en 2005⁴²

⁴² Voor meer details, zie Tabel I als bijlage.

Grafiek 14. Totaal aantal uitgekeerde pensioenrentes – 2004 en 2005

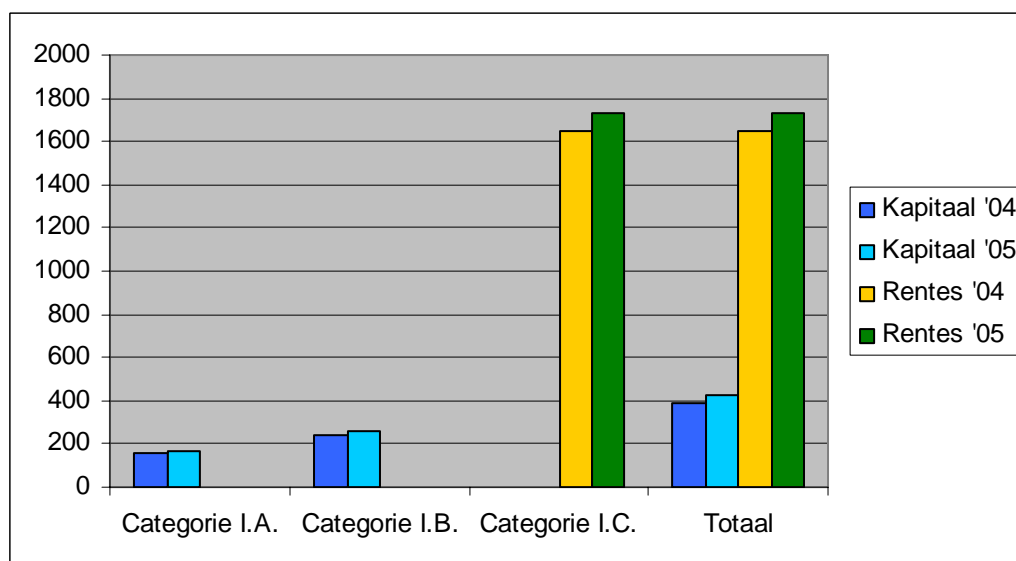

6.2. Overlevingspensioen

6.2.1. Aantal nieuw ingaande overlevingspensioenen 2004-2005

In 2004 werden er 2.038 nieuw ingaande overlevingspensioenen uitgekeerd. In 2005 liep dit aantal op tot 2.287. De grote meerderheid van de voordelen, met name 1.646 in 2004 en 1.732 in 2005, wordt uitbetaald in de vorm van een rente. De pensioenstelsels van de categorieën I.A. en I.B. verstrekken hun uitkeringen bij overlijden vóór de pensioenleeftijd in de vorm van kapitaal. Enkel categorie I.C. verricht de uitkering in rente.

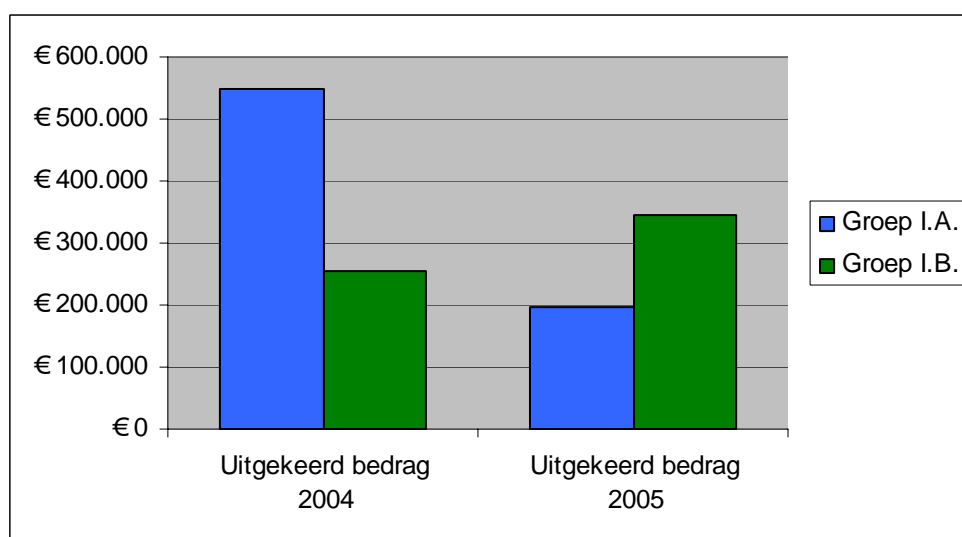
Grafiek 15. Aantal nieuw ingaande overlevingspensioenen volgens uitbetalingswijze – 2004 en 2005

6.2.2. Kapitaaluitkering

In de categorieën I.A. en I.B. werden uitsluitend kapitalen uitgekeerd, 392 in 2004 en 422 in 2005. Op te merken valt dat geen rekening werd gehouden met PC 118, dat wel het aantal begunstigden heeft meegedeeld (133) maar niet de uitgekeerde bedragen. Deze kapitalen vertegenwoordigden een bedrag van €803.393 in 2004 en €543.738 in 2005, wat overeenstemt met een gemiddeld kapitaal van €2.049 in 2004 en €1.288 in 2005. De beperkte omvang van deze bedragen hangt samen met het feit dat de meeste pensioenstelsels van deze categorieën in geval van overlijden uitsluitend voorzien in de terugbetaling van de reserves⁴³. Aangezien de meeste pensioenstelsels pas recent werden ingevoerd is het bedrag van deze reserves veelal nog erg gering. De daling van het totaalbedrag en van de gemiddelde kapitalen in 2005 situeert zich integraal binnen categorie I.A. en wordt veroorzaakt door de één enkel PC (216), dat omvangrijke overlijdensbedragen per begunstigde uitkeert en waarvan het aantal begunstigden in 2005 is gedaald (12 gevallen minder). Laten we dit PC buiten beschouwing voor de berekening van het gemiddeld kapitaal, dan stellen we tussen 2004 en 2005 een toename vast van het gemiddeld uitgekeerde kapitaal.

Grafiek 16. Totaalbedrag aan uitgekeerde overlijdenskapitalen – 2004 en 2005⁴⁴

6.2.2. Rente-uitkering

In de categorie I.C. voorzag alleen het pensioenstelsel van PC 124 (dienstjaren vóór 2007) in een overlijdensdekking. De voordelen worden uitsluitend uitgekeerd in de vorm van een rente. Alle nieuw ingaande overlevingsrentes in 2004 en 2005 werden uitgekeerd door het stelsel van PC 124 (dienstjaren vóór 2007). In 2004 werd voor een totaalbedrag van €16,90 miljoen aan overlevingsrentes uitgekeerd, meer dan 20 maal meer dan het gecumuleerde bedrag aan uitgekeerde kapitalen. Dit bedrag was verdeeld over 27.896 begunstigden, wat resulteerde in een gemiddeld jaarbedrag van €606. In 2005 was er een lichte daling van het aantal begunstigden (27.745) en van

⁴³ Zie 3.6.

⁴⁴ Voor meer details, zie Tabel K als bijlage.

het gemiddelde jaarbedrag (€597) . Daardoor daalde het totaal uitgekeerde bedrag tot €16,56 miljoen.

Grafiek 17. Totaalbedrag aan uitgekeerde overlijdensrentes – 2004 en 2005

Hoofdstuk 7. Financiering

7.1. Kapitalisatie/Repartitie.

De WAP legt op dat het beheer van een pensioenstelsel wordt toevertrouwd aan een pensioeninstelling, hetzij een verzekeringsonderneming, hetzij een IBP. Beide types instellingen opereren verplicht op basis van kapitalisatie. De pensioenstelsels van de categorie I.A. worden allemaal beheerd door een verzekeringsonderneming of een IBP en worden bijgevolg alle op basis van kapitalisatie gefinancierd⁴⁵.

Ook de pensioenstelsels van de categorie I.B. worden op basis van kapitalisatie gefinancierd. Het stelsel van PC 111 werd tijdens de verslagperiode beheerd door een fonds voor bestaanszekerheid, waarvoor in beginsel geen verplichting tot provisionering geldt. Niettemin werd van bij de opstart van het stelsel gekozen voor een financiering op basis van kapitalisatie.

De stelsels van categorie I.C. werden in de verslagperiode beheerd door een fonds voor bestaanszekerheid op basis van repartitie. Hetzelfde geldt voor het pensioenstelsel van PC 301.01 voor het jaar 2004 (I.A.)⁴⁶. Deze stelsels werden inmiddels aangepast aan de WAP, als gevolg waarvan het beheer werd toevertrouwd aan een pensioeninstelling. Voor de toekomstige dienstjaren zullen bijgevolg ook deze stelsels gefinancierd worden op basis van kapitalisatie⁴⁷.

---

⁴⁵ De verplichting om te financieren op basis van kapitalisatie geldt voor IBP's slechts sinds 1986. Voordien werkten veel pensioenfondsen in repartitie. Voor de pensioenfondsen die op 1 januari 1986 actief waren, werden een aantal vrijstellingen van financiering in de wetgeving ingeschreven. Deze vrijstellingen houden in dat voor een deel van de pensioenverplichtingen (naargelang het geval de pensioenverplichtingen die verband houden met dienstjaren gelegen voor 1/1/1988 of met werknemers die reeds in dienst waren getreden voor 1/1/1988) geen provisies moeten worden aangelegd en dat dat deel van de verplichtingen bijgevolg nog steeds op repartiebasis wordt gefinancierd. Het pensioenstelsel van PC 216 maakt gebruik van een dergelijke vrijstelling. Voor de dienstjaren vanaf 1988 is het beheer toevertrouwd aan een verzekeringsonderneming. De verplichtingen met betrekking tot de dienstjaren vóór 1988 worden echter beheerd door een IBP, dewelke is vrijgesteld van de aanleg van provisies voor een belangrijk deel van die verplichtingen.

⁴⁶ Het stelsel van PC 301.01 werd met ingang van 2005 aangepast aan de WAP en om die reden ondergebracht in categorie I.A. In 2004 functioneerde het stelsel op dezelfde basis als de stelsels van categorie I.C.

⁴⁷ De WAP legt aan deze sectorale pensioenstelsels enkel verplichtingen op voor de toekomstige dienstjaren. De pensioenrechten die verband houden met dienstjaren voorafgaand aan de inwerkingtreding van de WAP, zijn niet aan de bepalingen van de WAP onderworpen. Dit betekent dat het beheer van deze rechten niet moet worden toevertrouwd aan een pensioeninstelling en dat de financiering verder kan gebeuren op basis van repartitie. De sectoren van categorie I.C. hebben ervoor geopteerd om het beheer van de pensioenrechten voor de verleden dienstjaren (voorafgaand aan de inwerkingtreding van de WAP) verder te laten uitvoeren door het fonds voor bestaanszekerheid (via repartitie). PC 301.01 heeft er daarentegen voor geopteerd om bij de aanpassing aan de WAP vanuit het FBZ een eenmalige storting te doen aan de IBP ter dekking van de pensioenverplichtingen die verband houden met de verleden dienstjaren. In die sector worden dus zowel het verleden als de toekomstige dienstjaren volledig beheerd door de IBP.

7.2. Werkgeversbijdragen / persoonlijke bijdragen

De ruime meerderheid van de sectorale pensioenstelsels voorziet in een louter patronale financiering. In slechts 3 sectoren is er ook een persoonlijke bijdrage. In PC 328.01 wordt de vaste prestatie mee gefinancierd via persoonlijke bijdragen. In PC 127 en 216 valt de vaste bijdrage uiteen in een werkgeversbijdrage en een persoonlijke bijdrage. Bij stelsels die na de verslagperiode werden ingevoerd of aangepast aan de WAP (I.C. en II) wordt nergens voorzien in een persoonlijke bijdrage.

7.3. Omvang en evolutie van de bijdragemassa

Tabel 10 geeft per categorie van pensioenstelsels het bedrag weer van de werkgevers- en persoonlijke bijdragen voor de jaren 2004 en 2005.

Tabel 10. Werkgevers- en persoonlijke bijdragen per categorie voor 2004 en 2005

	Werkgevers- bijdragen totaal geïnd bedrag 2004	Werkgevers- bijdragen totaal geïnd bedrag 2005	Persoonlijke bijdragen totaal geïnd bedrag 2004	Persoonlijke bijdragen totaal geïnd bedrag 2005	Toename werkgevers- bijdragen	Toename persoonlijke bijdragen
Categorie I.A.	€ 36.698.458	€ 44.049.812	€ 2.552.987	€ 2.584.341	20%	1%
Categorie I.B.	€ 46.107.442	€ 56.684.231	€ 0	€ 0	23%	
Subtotaal I.A. + I.B.	€ 82.805.900	€ 100.734.043	€ 2.552.987	€ 2.584.341	22%	
Categorie I.C.	€ 82.459.357	€ 81.843.877	€ 0	€ 0	-1%	
Totaal	€ 165.265.258	€ 182.577.920	€ 2.552.987	€ 2.584.341	10%	

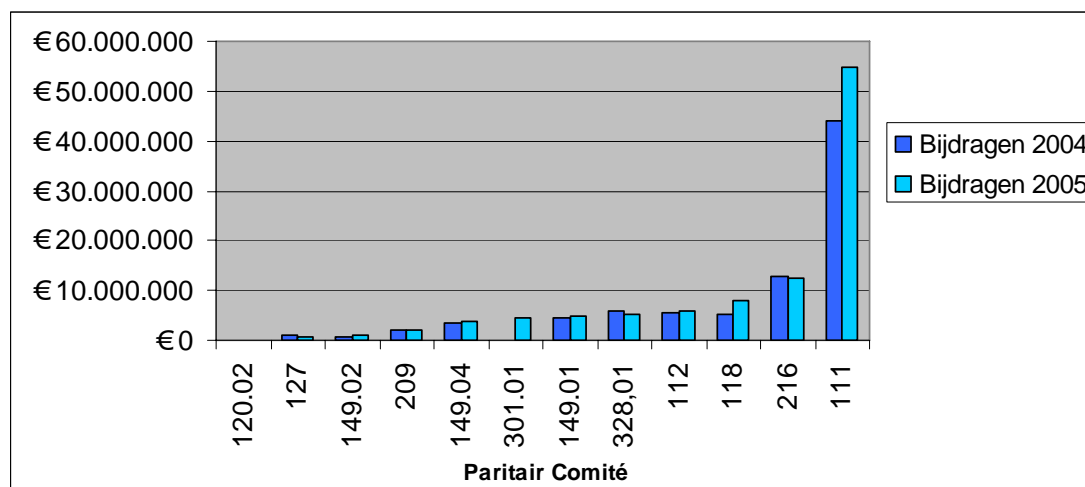
De bijdragen aan de WAP-conforme en quasi-WAP conforme stelsels (I.A. en I.B.) waarover gegevens beschikbaar zijn (alle sectoren met uitzondering van PC 326) beliepen in 2004 in totaal ongeveer € 85 mio waarvan 97% bestaat uit werkgeversbijdragen.

In 2005 was de globale bijdragemassa (werkgevers- en werknemersbijdragen) voor deze sectoren gestegen tot bijna € 103 mio, een stijging met 21%. Deze stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de aanpassing aan de WAP met ingang van 1 januari 2005 van het pensioenstelsel van PC 301.01⁴⁸ en aan een belangrijke toename van de bijdragen in twee grote sectoren (PC 111 en PC 118). De evolutie van de bijdragen per sector (I.A. en I.B.) is weergegeven in Grafiek 18.

Wat de stelsels van categorie I.C. betreft, zijn enkel gegevens beschikbaar voor PC 124 en PC 139. Het bedrag van de bijdragen bleef over 2004 en 2005 nagenoeg constant rond €82 mio.

⁴⁸ Voor het jaar 2004 werd geen rekening gehouden met PC 301.01 vermits het stelsel van die sector toen nog op basis van repartitie functioneerde.

Grafiek 18. Globale bijdragen per sector voor 2004 - 2005

7.4. Inning van de bijdragen via de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Een groot deel van de sectoren doet in het kader van het beheer van hun pensioenstelsel een beroep op de instellingen van de sociale zekerheid. De loon- en arbeidstijdgegevens worden in vele gevallen opgevraagd via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De inning van de bijdragen verloopt vaak via de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

Verschillende sectoren hebben gewezen op een discrepantie die bestaat tussen het bedrag van de bijdragen dat correspondeert met de loon- en arbeidstijdgegevens die via de KSZ worden aangeleverd enerzijds en de effectief door de RSZ doorgestorte bijdragen anderzijds. De dekking van dat verschil valt ten laste van de inrichter. De cijfergegevens hierover zijn evenwel te partieel om een correcte inschatting van dit fenomeen te kunnen maken.

Hoofdstuk 8. Beleggingen

De analyse van de beleggingen van de sectorstelsels kan enkel gebeuren voor die sectoren die reeds reserves hebben opgebouwd. We beperken ons hier dus tot categorie I.A., de WAP-conforme regimes, en I.B., de quasi-WAP-conforme regimes.

De te analyseren groep van 13 sectorstelsels⁴⁹ werd opgedeeld in kwintielen in functie van de opgebouwde reserves. Het eerste kwintiel omvat de 3 kleinste sectorregimes, het tweede kwintiel omvat 2 sectorregimes, het derde kwintiel 3 sectorregimes, het vierde kwintiel 2 regimes en het vijfde kwintiel 3 regimes. Wegens de beperkte omvang van deze groep is enige voorzichtigheid geboden in de interpretatie van de statistische berekeningen.

8.1. De reserves

De totale reserves opgebouwd eind 2005 bedroegen €559 mio (€263,1 mio voor de WAP-conforme regimes) tegenover € 435,4 mio (€ 215,6 mio voor de WAP-conforme regimes) eind 2004. Dit betekent een aangroei op één jaar tijd van 28%. 60% van deze aangroei kan worden toegeschreven aan één enkele sector, met name PC 111 (€ 288 mio). Deze sector telt voor meer dan de helft mee in de totale opgebouwde reserves over alle sectoren. Dit is een element dat zwaar doorweegt in de verdere analyse van de beleggingen. Het snelst groeiende stelsel tijdens de onderzochte periode was dat van PC 118, hetgeen zijn reserves meer dan verdubbelde (van €5 naar €12,5 mio).

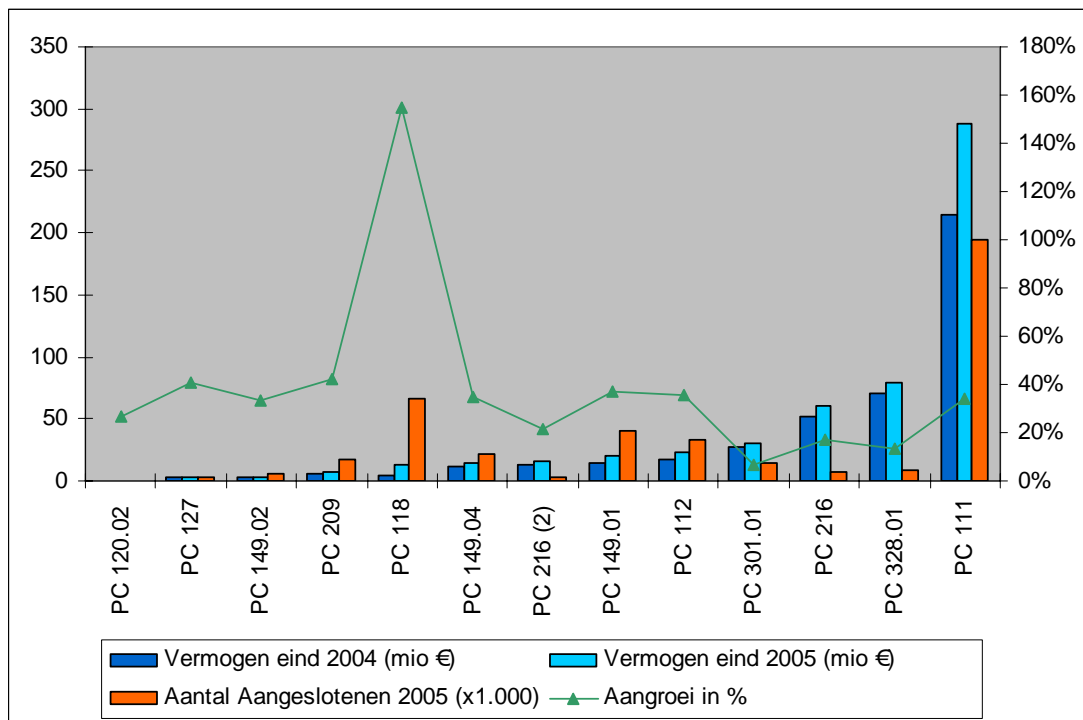
Grafiek 19 blijkt een duidelijk verband tussen de omvang van de opgebouwde reserves en het aantal deelnemers. De correlatie is zelfs tamelijk hoog (0,88). Als we echter de grootste sector buiten beschouwing laten (nl. PC 111) dan valt de correlatie terug op -0.09, wat wijst op een licht tegengesteld verband.

Een opvallende vaststelling is dat de IBP's (en het FBZ van PC 111, cfr. Hoofdstuk 5) een relatief hoger vermogen per deelnemer (gemiddeld bijna €4.000 per deelnemer) beheren dan de sectoren die het beheer toevertrouwen aan een verzekeringsonderneming (gemiddeld ongeveer € 1.500 per deelnemer). Dit heeft mogelijk te maken met het effect van schaalvoordelen. Het oprichten van een eigen IBP vergt een niet onbelangrijke investering op het vlak van organisatie, administratie, informatica en opvolging van het vermogensbeheer. De vaste kosten die hiermee gepaard gaan kunnen te hoog oplopen voor sectoren met een relatief klein opgebouwd vermogen in het pensioenregime. Beginnende sectorstelsels of stelsels met een relatief klein aantal actieve deelnemers zouden als gevolg daarvan meer geneigd kunnen zijn een beroep te doen op een verzekeringsmaatschappij voor het beheer van hun regime.

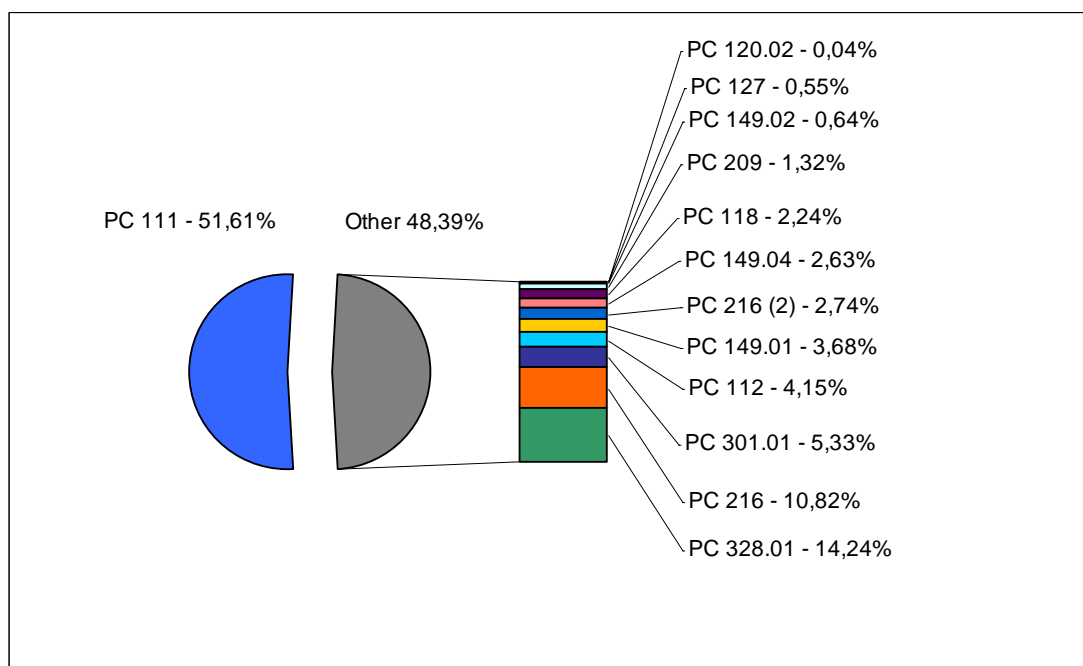
⁴⁹ Het pensioenstelsel van PC 216 wordt beheerd door 2 pensioeninstellingen: een IBP voor de rechten met betrekking tot de dienstjaren vóór 1988 en een groepsverzekering voor de rechten met betrekking tot dienstjaren nadien. Deze twee delen worden voor de analyses in dit hoofdstuk als afzonderlijke stelsels beschouwd. Zie ook voetnoot 34. Met betrekking tot PC 326 werden geen gegevens meegedeeld.

Grafiek 19. Omvang van de sectorregimes voor 2004 en 2005

De 3 –op het vlak van de reserves– grootste sectorstelsels beheren samen iets meer dan drie kwart van de totale reserves. De 3 kleinste sectorstelsels tellen slechts voor 1,24%. De concentratie is dus enorm.

Grafiek 20. Concentratie van de Paritaire Comités voor I.A. en I.B.

De reserves van het grootste sectorstelsel (PC 111) –de helft van alle reserves– worden nog steeds beheerd in een fonds voor bestaanszekerheid. Ten laatste op 31/12/2007 zullen deze reserves overgedragen worden naar een IBP (zie 5.1.). Ruim een kwart van alle reserves wordt beheerd door verzekeringsmaatschappijen (8 via een groepsverzekering, 1 onrechtstreeks via een IBP (PC 127), waarbij de IBP, en niet de inrichter, een verzekering heeft afgesloten, waardoor het feitelijke beheer van de reserves bij de verzekeraar plaatsvindt). De overige reserves worden beheerd door in totaal 3 IBP's.

8.2. De beleggingsstrategie

De meerderheid van de sectorale pensioeninstellingen belegt de reserves die werden opgebouwd ter financiering van het pensioenstelsel op rechtstreekse wijze in de aandelen- en obligatiemarkten. Slechts een minderheid (3) belegt via Instellingen voor Collectieve Beleggingen. Globaal genomen (m.a.w. gewogen gemiddelde) was ongeveer 60% van de totale reserves eind 2005 belegd in obligaties alhoewel sommige sectoren (3 die samen 6% vertegenwoordigen van de belegde reserves) praktisch de ganze portefeuille in obligaties geplaatst hebben. Als we hierbij de beleggingen in andere geldinstrumenten bijtellen komen we tot de vaststelling dat bijna twee derde van de reserves in vastrentende instrumenten zat. Aandelen telden voor iets minder dan een derde. De rest zat verspreid in onroerend goed (0,6%), ICB's (0,5%) en andere zoals leningen, vorderingen e.d. (1,0%).

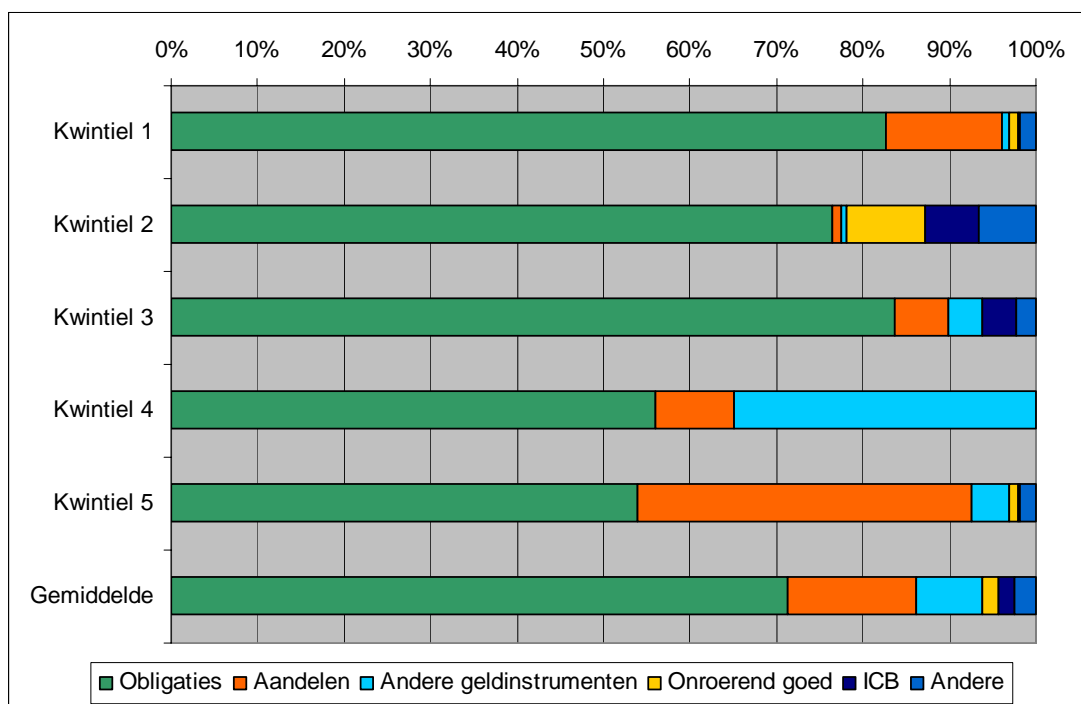
Als de respectievelijke gewichten van de reserves buiten beschouwing worden gelaten (m.a.w. ongewogen gemiddelde⁵⁰), blijkt dat het gemiddelde sectorstelsel eind 2005 71% van zijn reserves in obligaties belegde, 15% in aandelen en 8% in cash en korte termijnbeleggingen. Dit grote verschil tussen de gewogen en de ongewogen gemiddeldes is te wijten aan het effect van de beleggingsstrategie van de grote sectorstelsels op het totaal. Het zijn juist deze sectoren die het meest in aandelen beleggen. Het is zelfs zo dat 95% van de globale aandelenbeleggingen toe te wijzen is aan het hoogste kwintiel.

In de onderstaande grafiek is heel duidelijk het verband te zien tussen de grootte van het sectorstelsel (in functie van de reserves) en de beleggingsstrategie, nl. hoe kleiner het sectorstelsel hoe meer wordt belegd in obligaties. Voor wat betreft het vierde kwintiel zien we een uitschieter voor de categorie “Andere geldmarktinstrumenten”. Dit is te wijten aan één sectorstelsel die de meerderheid van zijn reserves voorlopig aanhield in geldmarktinstrumenten in afwachting van de herziening van zijn asset allocatie. De geplande wijziging betrof voornamelijk een herverdeling ten voordele van het aandelengedeelte.

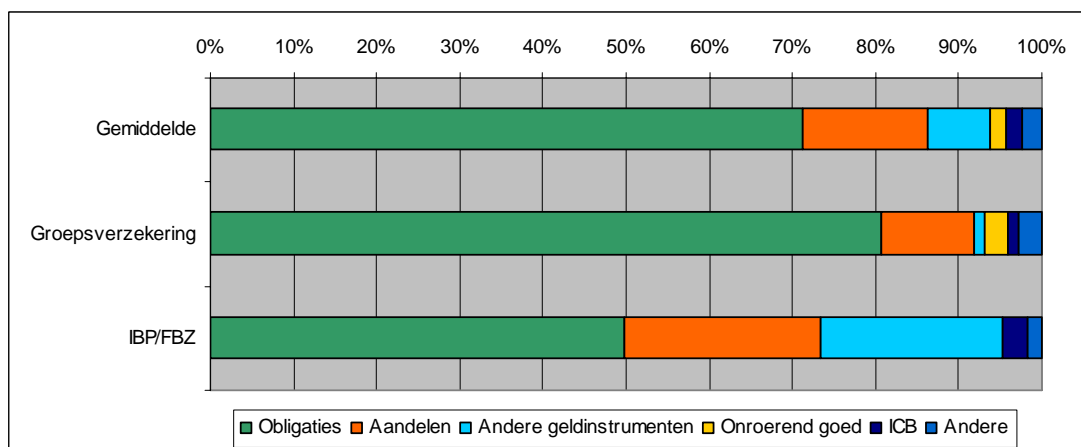
⁵⁰ Dit is hetzelfde als het rekenkundig gemiddelde.

Grafiek 21. Gemiddelde asset allocatie per kwintiel

In de lijn van de verwachting –alle betrokken groepsverzekeringen worden beheerd in het kader van tak21⁵¹– worden de reserves beheerd door een verzekeringsmaatschappij meer in obligaties belegd dan de reserves die worden beheerd binnen een IBP of FBZ (81% versus 50%). Beleggingen in onroerend goed vindt men niet terug bij de IBP's of FBZ, enkel verzekeringsmaatschappijen beleggen in deze categorie (3%).

Grafiek 22. Gemiddelde asset allocatie - vergelijking IBP met groepsverzekering

⁵¹ Zie Hoofdstuk 5. De uitvoering van de pensioentoezegging.

8.3. Sociale, ethische en leefmilieuaspecten

Als we nader ingaan op de manier waarop de beleggingsportefeuille wordt samengesteld, blijken 5 sectoren geen rekening te houden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten, tegenover 8 die aangeven dat wel te doen. Hiervan zijn er slechts 2 die hiermee actief rekening houden, de ene door specifiek geen beleggingen in bedrijven die het milieu schaden op te nemen in de portefeuille en de andere door in hun vastgoedcontracten clausules op te nemen met betrekking tot het leefmilieu en in hun obligatieportefeuille rekening te houden met ethische criteria. In de andere 6 sectoren wordt er min of meer aandacht geschonken aan deze aspecten maar de nadruk blijft op de kwaliteit en het rendement van de gehele beleggingsportefeuille.

8.4. Beleggingsrendementen en kosten

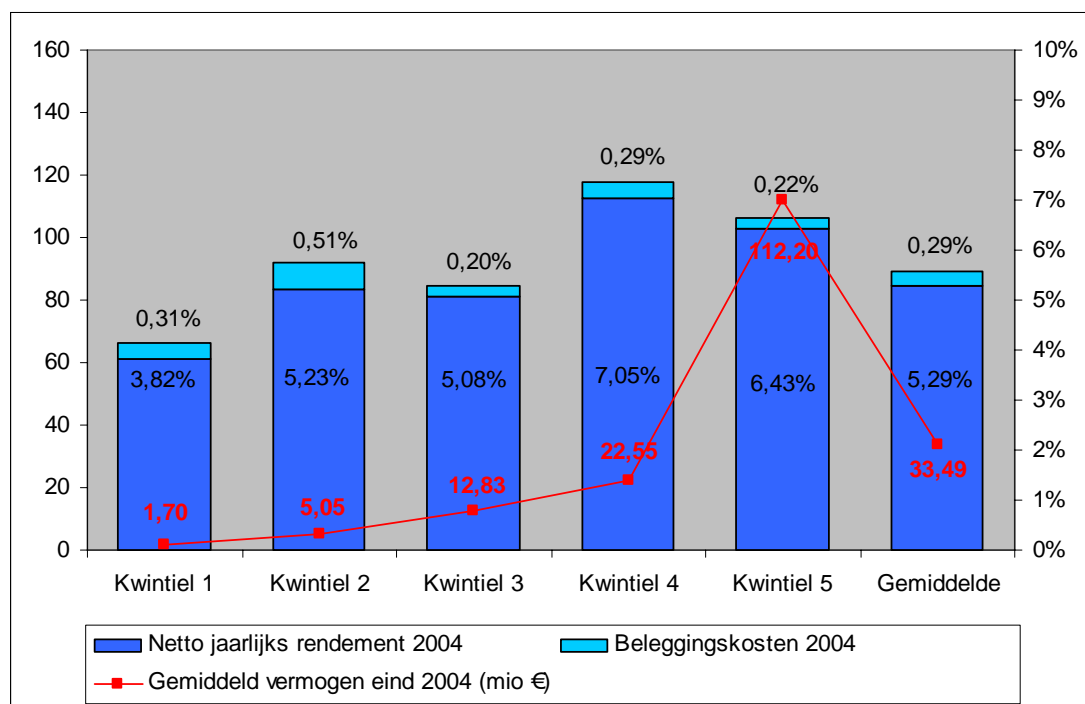
De belegde reserves hebben tijdens 2004 gemiddeld (ongewogen) 5,58% bruto opgebracht, hetgeen 5,29% netto geeft na beleggingskosten. Als we rekening houden met de verscheidenheid aan beheerde volumes (grote versus kleine stelsels) dan komen we op een gewogen gemiddelde van 6,75% bruto (6,55% netto). Het rendement voor het jaar 2005 was met een gemiddelde (ongewogen) van 6,48% (6,18% netto) iets hoger. Rekening houdend met de volumes geeft dit een gewogen gemiddelde van 10,30% (10,02% netto). De hogere rendementen berekend op basis van het gewogen gemiddelde zijn te verklaren door de positieve correlatie (0,60) tussen het beheerd vermogen en de behaalde beleggingsresultaten, namelijk op de grotere vermogens kon een hoger rendement gerealiseerd worden.

Alhoewel deze rendementen hoog lijken ten opzichte van het wettelijk minimum gegarandeerd rendement op de stortingen van de inrichter in het kader van een vastebijdragestelsel (i.e. 3,25%), dient men er attent op te zijn dat ze onderhevig zijn aan de evolutie op de financiële markten. De aandelenmarkten hebben in de periode 2004-2005 goede cijfers neergezet wat zich geuit heeft in de goede resultaten, ondanks het feit dat slechts een minderheid van de beleggingsportefeuille van de sectorregimes bestaat uit aandelen. De lezer herinnert zich nog wel de negatieve cijfers van de periode 2000-2002. Het komt er dus op aan voor de sectorregimes, voornamelijk die die worden beheerd door een eigen IBP of FBZ, om gebruik te maken van deze positieve periodes om een buffer op te bouwen dewelke dienst kan doen tijdens negatieve periodes. Op deze manier blijft men in staat de wettelijke verplichting met betrekking tot het minimum gegarandeerd rendement na te komen.

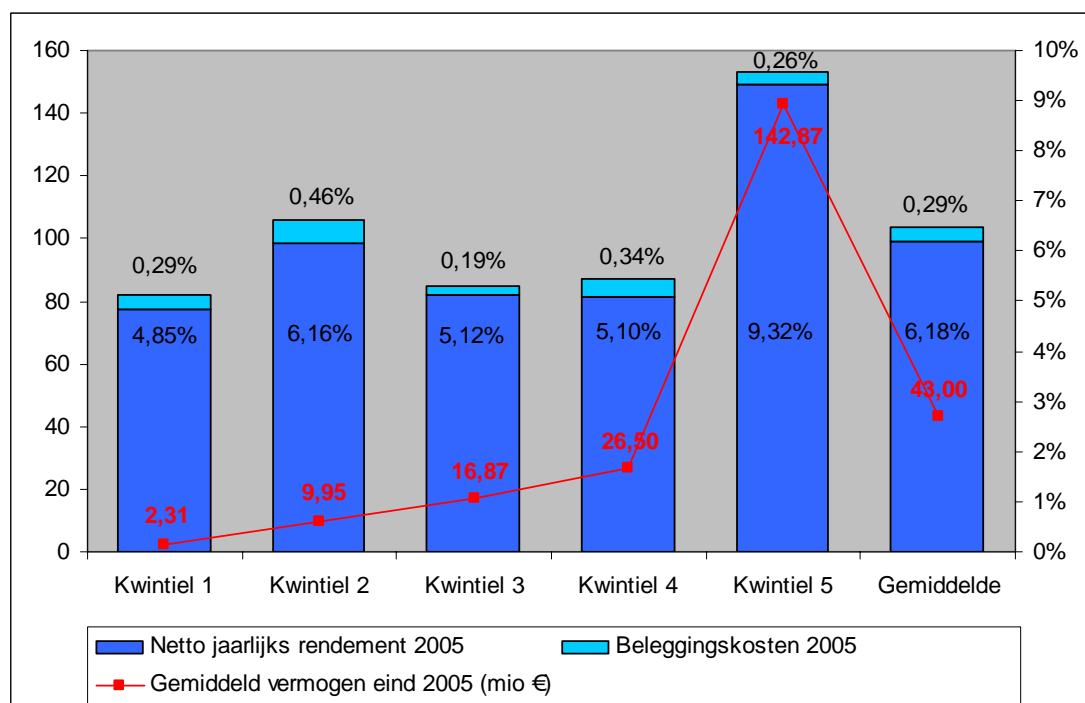
De beleggingskosten, die gemiddeld worden afgehouden, bedragen 0,29%, zowel voor 2004 als 2005. De standaarddeviatie is 0,28% voor 2004 en 0,24% voor 2005 wat wijst op een groot verschil tussen de laagste en de hoogste kosten. Een verband tussen de beleggingskosten en het beheerd vermogen kon niet vastgesteld worden, de correlatie bedraagt -0,09.

Grafiek 23. Gemiddeld rendement en kosten per kwintiel (2004)

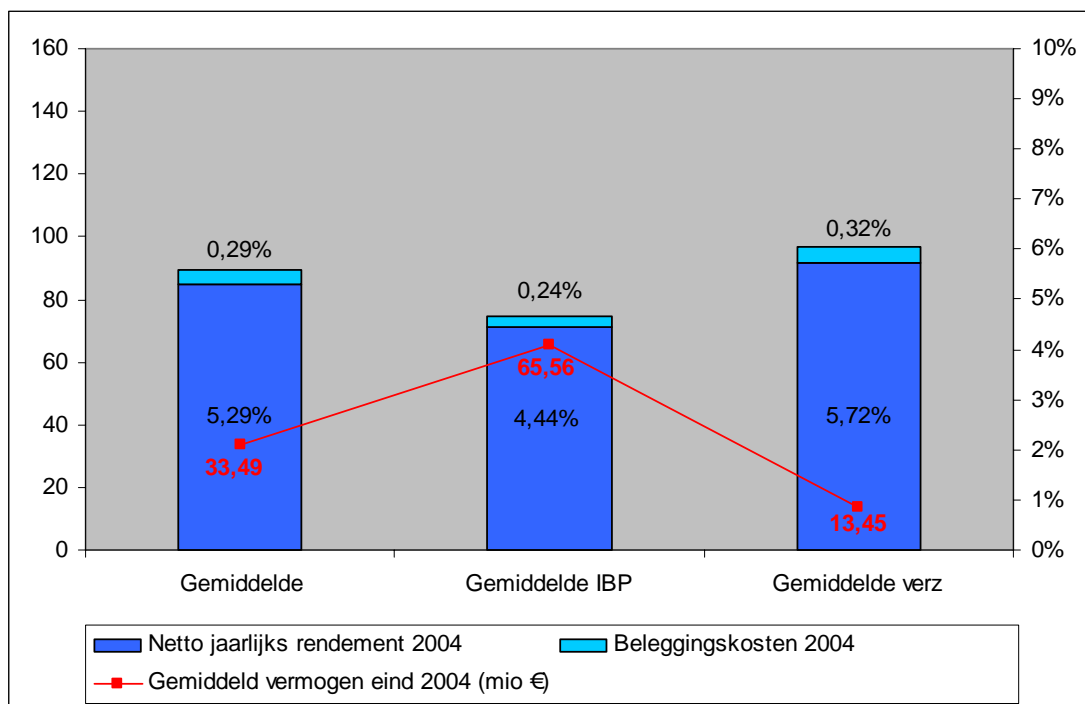

Grafiek 24. Gemiddeld rendement en kosten per kwintiel (2005)

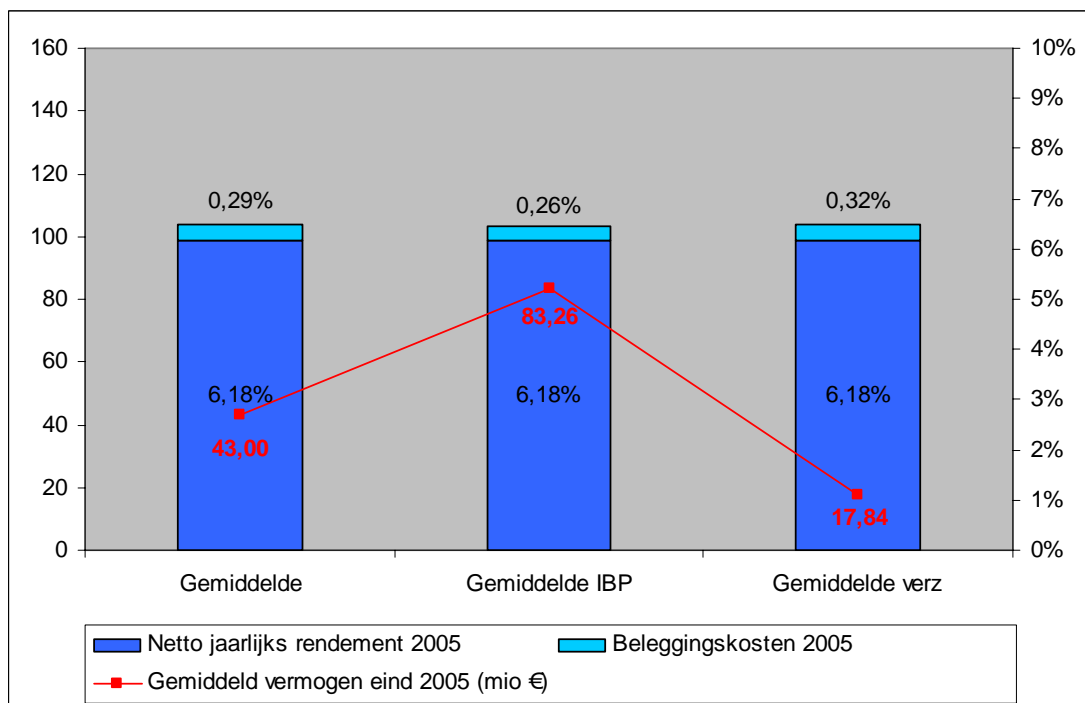

Ook voor wat betreft het onderscheid tussen de vermogens beheerd bij een verzekeringsmaatschappij of een IBP/FBZ kon geen duidelijk verband vastgesteld worden.

Grafiek 25. Gemiddeld rendement en kosten IBP/FBZ versus verzekeringsmaatschappij (2004)

Grafiek 26. Gemiddeld rendement en kosten IBP/FBZ versus verzekeringsmaatschappij (2005)

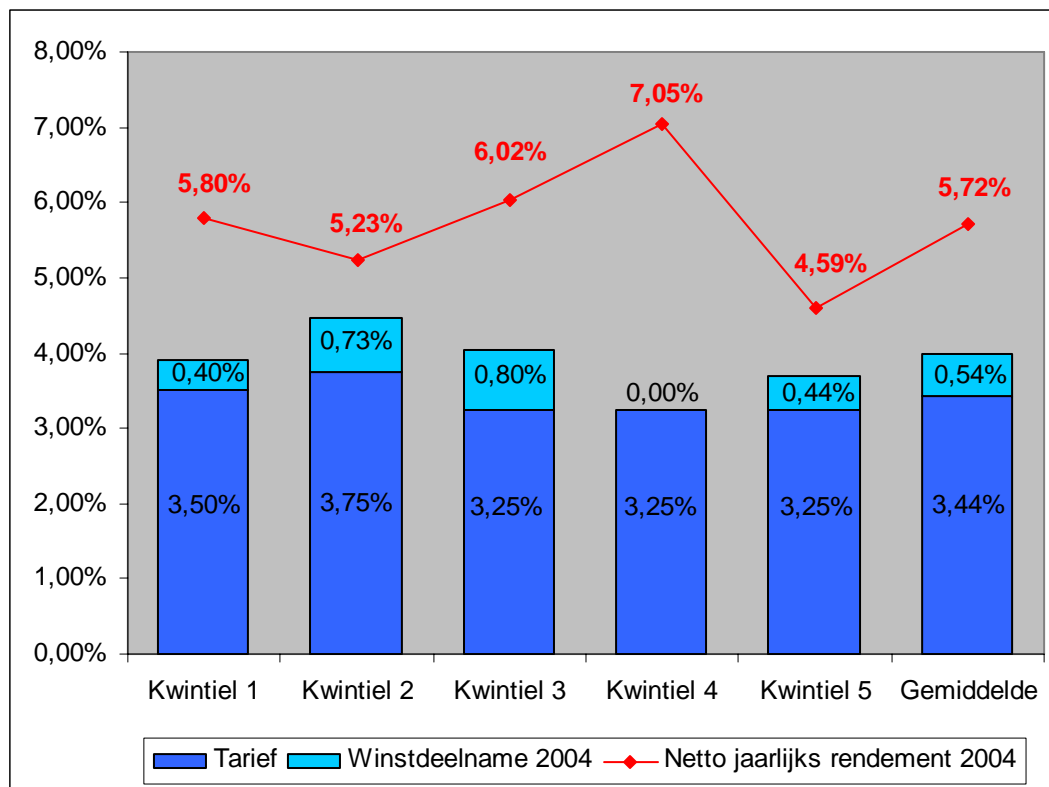
8.5. Verzekerde stelsels: winstdeelname en beheerstoelagen

In deze paragraaf worden twee aspecten onderzocht die specifiek zijn voor de pensioenstelsels die worden beheerd door een verzekeringsonderneming, met name de winstdeelnames en de beheerstoelagen.

De door verzekeringsmaatschappijen beheerde stelsels zijn allemaal vastbijdragestelsels⁵². Het rendement dat bij dergelijke stelsels aan de individuele rekeningen wordt toegekend is het resultaat van het tarief (cfr. Hoofdstuk 5, de gegarandeerde technische rentevoet in het kader van contracten Tak 21) en de winstdeelname.

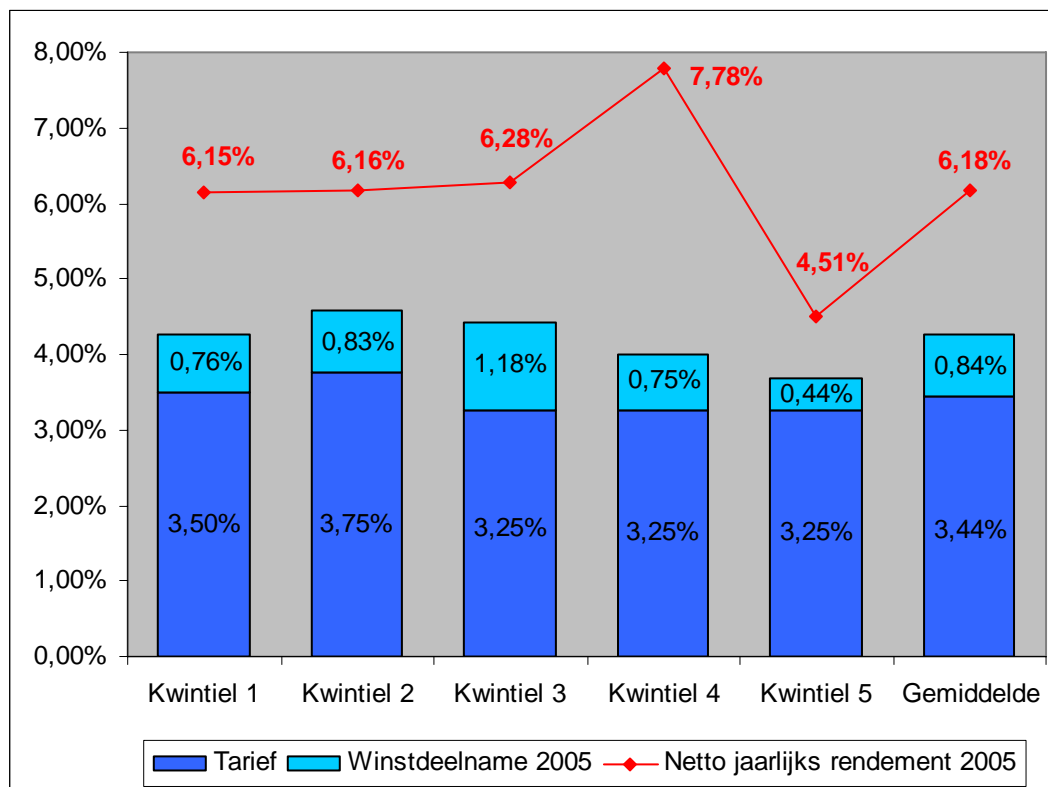
De gegarandeerde intrestvoet schommelt van 3,25% tot 3,75% met een gemiddelde van 3,44%. Er zijn nog contracten die dateren van vóór 2001 waarvoor nog een tarief geldt van 4,75%. Voor deze contracten werd geen winstdeelname toegekend. Zij werden niet opgenomen in onderstaande analyse.

Grafiek 27. Toegekend rendement volgens kwintiel voor 2004 (enkel voor verzekeringsmaatschappijen)

⁵² Zie 3.5.1.

Grafiek 28. Toegekend rendement volgens kwintiel voor 2005 (enkel voor verzekeringsmaatschappijen)

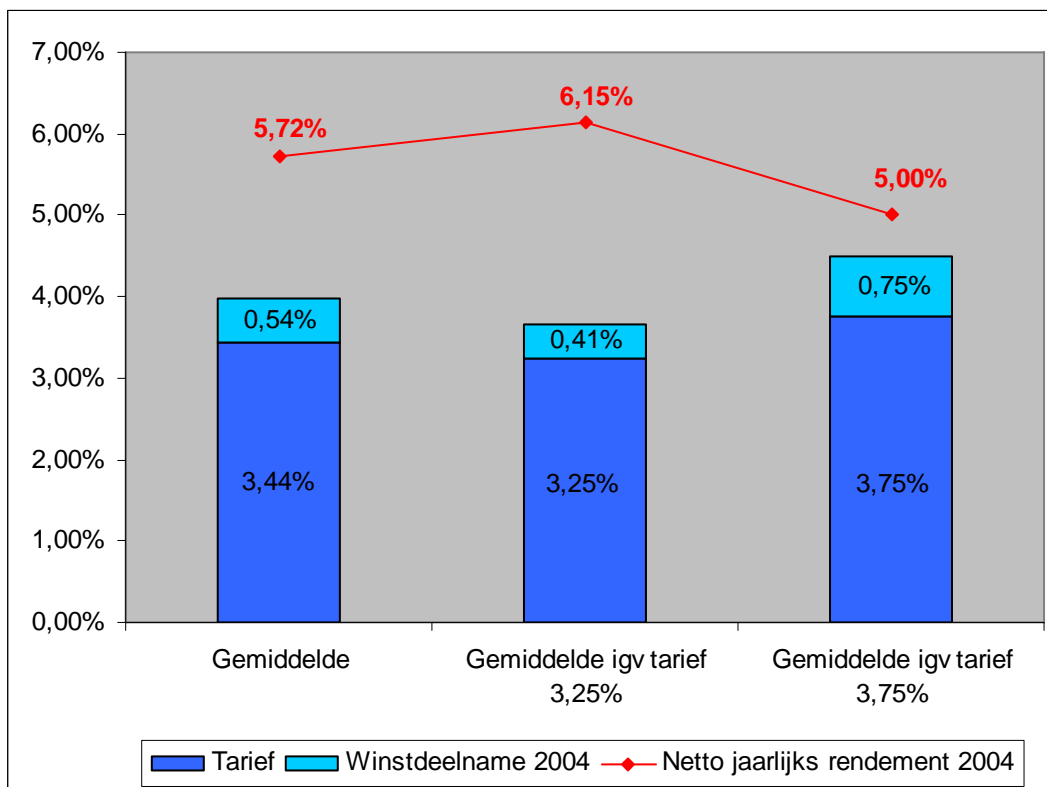
Gemiddeld werd er voor 2004 een totaal rendement toegekend van 3,98% (3,44% gemiddeld tarief en 0,54% gemiddelde winstdeelname). Voor 2005 verhoogde dit naar 4,28% (zelfde tarief en 0,84% winstdeelname), zonder twijfel onder impuls van de betere beleggingsrendementen.

Een verband tussen het toegekend rendement en de grootte van de sector, zowel op basis van het aantal deelnemers als op basis van de opgebouwde reserves, is niet vast te stellen. Dit is een vreemde vaststelling aangezien men er van uit zou kunnen gaan dat de grotere regimes meer onderhandelingsmacht hebben tegenover de verzekeringsmaatschappijen en aldus voordeligere tarieven en winstdeelnames zouden kunnen bedingen.

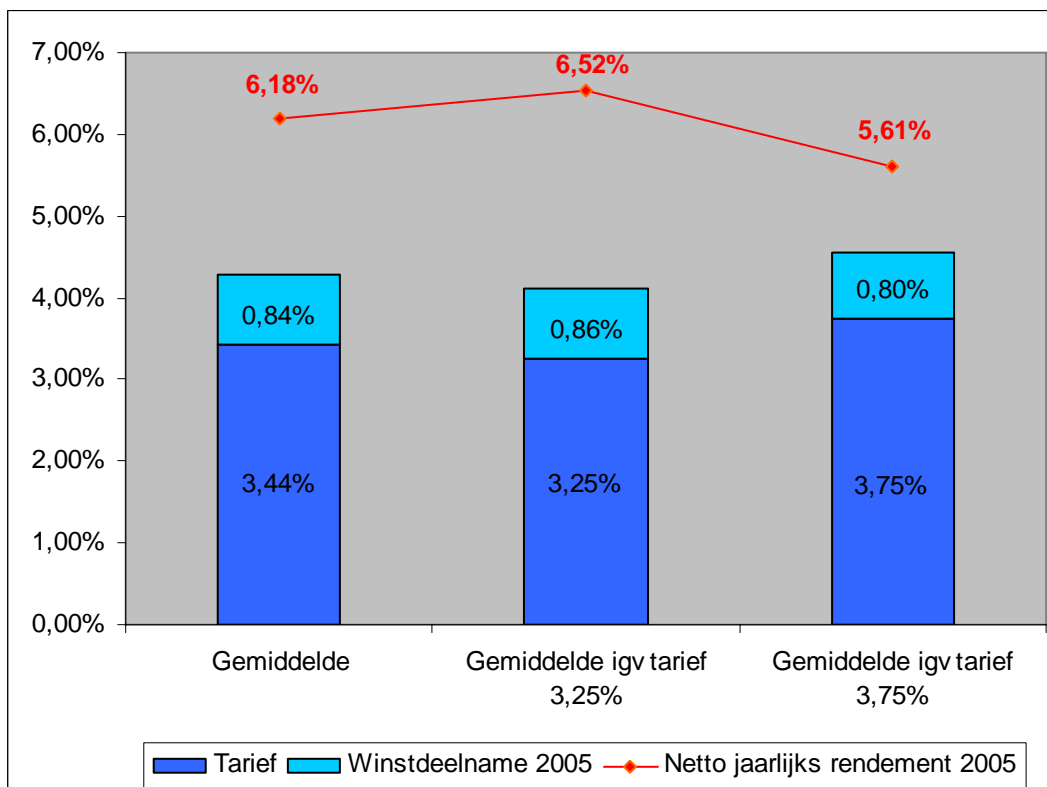
Onverwacht is ook de relatie tussen de behaalde beleggingsrendementen en de winstdeelname. Op basis van de geanalyseerde data blijkt dat er bij de regimes waarbij een hoger beleggingsrendement werd behaald, gemiddeld genomen een lagere winstdeelname toegekend werd. Dit is zowel het geval voor 2004 als 2005.

Meer winstdeelname wordt ook toegekend aan de contracten met een hoger tarief, daar waar eerder het omgekeerde kon verwacht worden. Het lijkt er dus op dat andere elementen dan de contractuele gegarandeerde rendementen en de behaalde beleggingsrendementen een rol spelen in de toekenning van de winstdeelname, elementen die we niet hebben kunnen vaststellen in deze studie.

Grafiek 29. Toegekend rendement volgens tarief voor 2004 (enkel voor verzekeringsmaatschappijen)

Grafiek 30. Toegekend rendement volgens tarief voor 2005 (enkel voor verzekeringsmaatschappijen)

De beheerstoelagen, die voorafgaand geïnd worden op de premie, variëren van 1% tot 7%. Deze zijn een vast gegeven en blijven dus dezelfde over de 2 jaren.

Hoofdstuk 9. Sociale pensioenstelsels en solidariteit

De WAP verleent een bijkomend fiscaal voordeel, in de vorm van een vrijstelling van de premietaks van 4,4%, aan de “sociale pensioenstelsels” en sluit de pensioenbijdragen aan dergelijke pensioenplannen uit de loonnorm. Dergelijke pensioenstelsels dienen aan een aantal bijkomende voorwaarden te voldoen (artikel 11 WAP). Een van de basisvoorwaarden is dat zij naast de opbouw van een aanvullend pensioen tevens een “solidariteitstoezegging” dienen te omvatten.

9.1. Sociale en niet-sociale sectorstelsels

Van de 11 op 31 december 2005 WAP-conforme sectorale pensioenstelsels (Categorie I.A.) waren er slechts 2 niet-sociale pensioenstelsels (PC 216 en 328.01). De negen sectoren met een sociaal pensioenstelsel (PC 112, 118, 120.02, 127, 149.01, 149.02, 149.04, 301.01 en 326) stelden 168.671 personen tewerk. Dit is 92% van het totaal aantal werknemers (183.995) dat actief was in een sector met een sectoraal pensioenstelsel.

Bekijkt men de situatie op 1 januari 2007 (categorieën I. en II.) dan blijft het aantal sociale pensioenstelsels ruim in de meerderheid. 13 van de 20 sectorale stelsels zijn sociale pensioenstelsels. Het gaat om PC 106.02, 111, 112, 118, 120.02, 124, 127, 142.01, 149.01, 149.02, 149.04, 301.01 en 326. Deze paritaire comités vertegenwoordigen een tewerkstelling van 507.306 werknemers, hetzij 80% van de in totaal 633.530 werknemers tewerkgesteld binnen een paritair comité met een sectorpensioen.

Er bestaan nochtans belangrijke verschillen naargelang de aard van de sectoren. Bij de stelsels die werden ingesteld binnen een paritair comité voor arbeiders zijn 11 van de 13 stelsels sociaal. Binnen de paritaire comités voor bedienden is geen enkel van de drie stelsels sociaal. Bij de gemengde paritaire comités tenslotte zijn 2 van de 4 stelsels sociale pensioenstelsels. In termen van aantal werknemers betekent dit dat 98% (492.612 op 502.002) van de arbeiders in een sector met een sectoraal pensioenstelsel werkt binnen een sector met een *sociaal* pensioenstelsel. Bij de bedienden is dit slechts 11% (14.694 op 131.528).

9.2. Solidariteitsinstelling

Net als bij het beheer van het pensioenluik, dient het beheer van het solidariteitsluik te worden geëxternaliseerd d.w.z. te worden toevertrouwd aan een van de inrichter onderscheiden rechtspersoon. Het beheer kan worden toevertrouwd aan een pensioeninstelling, al dan niet de pensioeninstelling die het pensioenluik beheert, maar ook aan andere rechtspersonen zoals fondsen voor bestaanszekerheid.

In drie (PC 118, PC 120.02 en PC 149.01) van de op 31 december 2005 werkzame sociale sectorale pensioenstelsels wordt het beheer van de solidariteitstoezegging toevertrouwd aan een fonds voor bestaanszekerheid. Het gaat daarbij telkens om

stelsels waarvan het pensioenluid wordt beheerd door een verzekeringsonderneming. In 2 gevallen gaat het om een fonds voor bestaanszekerheid dat binnen de sector nog andere taken uitoefent. In één geval (PC 149.01) werd een nieuw fonds voor bestaanszekerheid opgericht, specifiek met het oog op het beheer van de solidariteitstoezegging.

In drie sectoren wordt het solidariteitsluid beheerd door een verzekeringsonderneming (PC 112, 149.02 en 149.04). Het gaat daarbij telkens om de verzekeringsonderneming die tevens het pensioenluid beheert.

In twee sectoren wordt het beheer toevertrouwd aan een IBP. Ook in deze gevallen is de instelling die belast is met het beheer van de solidariteitstoezegging dezelfde als degene die het beheer van het pensioenluid waarneemt.

Eén sector (PC 326) heeft geen gegevens meegedeeld.

9.3. De inhoud van de solidariteitstoezegging

De solidariteitstoezegging bevat een aantal bijkomende prestaties. Het KB van 14 november 2003 heeft de lijst van mogelijke prestaties vastgesteld⁵³ waaruit de sectorale sociale partners een keuze dienen te maken. Het KB maakt een onderscheid tussen vier categorieën van prestaties:

1. De verdere financiering van het pensioen tijdens bepaalde periodes van inactiviteit;
2. Een inkomensvervangende rente bij overlijden of permanente arbeidsongeschiktheid;
3. Een forfaitaire rente in geval van ernstige ziekte;
4. Een verhoging van lopende pensioenrenten.

Een sociale pensioentoezegging dient minstens 2 gelijkgestelde periodes onder 1° en één prestatie bedoeld onder 2° of 4° te omvatten.

Een overzicht van de solidariteitsprestaties per sector is weergegeven in Tabel F in bijlage. Voor twee van de sociale stelsels (PC 106.02 en 301.01) zijn geen nadere inhoudelijke gegevens bekend.

Hoewel de concrete invulling van de solidariteitsprestaties verschilt van sector tot sector, kunnen niettemin een aantal duidelijke tendensen worden vastgesteld.

De meeste solidariteitstoezeggingen omvatten 2 gelijkgestelde periodes en een inkomensvervangende rente. In 8 van de 11 sectoren die op 1 januari 2007 beschikten over een sociaal pensioenstelsel en waarover gegevens voorhanden waren, was de solidariteitstoezegging opgebouwd uit de combinatie van de volgende drie prestaties:

- de verdere financiering van het pensioen tijdens periodes van tijdelijke werkloosheid;

---

⁵³ KB van 14 november 2003 tot vaststelling van de solidariteitsprestaties verbonden met de sociale aanvullende pensioenstelsels, B.S. 14 november 2003.

- de verdere financiering van het pensioen tijdens periodes van arbeidsongeschiktheid;
- een “rente” ingeval van overlijden.

Wat de gelijkgestelde periodes betreft, voorzien bijna alle sectoren in een gelijkstelling bij tijdelijke werkloosheid (9 van de 11) en arbeidsongeschiktheid (10 van de 11). De voorwaarden waaronder de gelijkstelling wordt verleend, verschillen echter van stelsel tot stelsel. Zo wordt de gelijkstelling bijvoorbeeld vaak beperkt tot welbepaalde vormen van inactiviteit (bv. economische werkloosheid of tijdelijke werkloosheid wegens slecht weer) of wordt de gelijkstelling beperkt in de duur.

De overige gelijkgestelde periodes worden veel minder frequent gedekt. Eén stelsel dekt periodes van volledige werkloosheid, één stelsel dekt de periode van vermindering van de arbeidsprestaties voor 50-plussers, 2 stelsels voorzien in een tussenkomst voor periodes van deelname aan cursussen en 2 stelsels tenslotte voorzien in een gelijkstelling in het geval van faillissement van de werkgever. De wijze van verdere pensioenopbouw verschilt van sector tot sector. In de meeste gevallen wordt voorzien in een forfaitair bedrag per dag van inactiviteit. Een verdere financiering op basis van de normale pensioenbijdragen komt minder frequent voor.

Wat de overige prestaties betreft, is zoals gezegd de rente bij overlijden de meest voorkomende. De benaming “rente” dient evenwel te worden genuanceerd. In bijna alle gevallen wordt de prestatie zodanig gedefinieerd dat het jaarbedrag beneden de drempel van €300 blijft, waardoor de vergoeding steeds wordt uitbetaald in de vorm van een eenmalig kapitaal⁵⁴. De bedragen van deze eenmalige (vestigings)kapitalen gaan van €600 in het meest bescheiden stelsel tot €1.500 in het meest genereuze stelsel.

De uitkering van een rente bij permanente arbeidsongeschiktheid of in geval van een ernstige ziekte, wordt door geen enkel solidariteitsreglement voorzien⁵⁵.

De verhoging van lopende pensioen- of overlevingsrenten wordt voorzien door 2 stelsels.

9.4. Bijdragen en uitkeringen van solidariteitsprestaties

Het KB van 14 november 2003 tot vaststelling van de solidariteitsprestaties schrijft voor dat de bijdragen voor de financiering van de solidariteitstoezegging minstens 4,4% bedragen van de bijdragen voor de financiering van de pensioentoezegging. Onderstaande Tabel 11 geeft voor de 8 sectoren, waar op 31 december 2005 een sociaal pensioenstelsel bestond en waarvoor de gegevens bestaan voor de jaren 2004 en 2005, het gecumuleerde bedrag van de bijdragen weer, enerzijds voor de solidariteitstoezeggingen en anderzijds voor de pensioenstelsels. In 2005 bedroeg de globale financiering voor de solidariteitstoezeggingen €3.302.882. Dit bedrag stemt overeen met 11,2 % van de bijdragen die in dat jaar in het pensioenluik werden

⁵⁴ Art. 1 laatste lid van het KB van 14 november 2003 tot vaststelling van de solidariteitsprestaties verbonden met de sociale aanvullende pensioenstelsels, bepaalt dat de rentes waarvan het jaarlijkse bedrag kleiner is dan 300 euro, in kapitaal mogen worden vereffend.

⁵⁵ In vele sectoren worden dergelijke uitkeringen toegekend door het fonds voor bestaanszekerheid, buiten het kader van de solidariteitstoezegging.

gestort. In 2004 bedroeg deze verhouding 5,8%. In beide jaren ligt de financiering van de solidariteitstoezegging dus ruim boven het wettelijk minimum van 4,4% van de bijdragen voor de pensioentoezegging.

Tabel 11. Gecumuleerd bedrag van de bijdragen en prestaties solidariteit -2004 en 2005

Jaar	Bijdragen pensioen	Bijdragen solidariteit	%	Prestaties
2004	€20.352.135	€1.188.799	5,8 %	€241.444
2005	€28.485.673	€3.202.882	11,2 %	€1.227.833

De laatste kolom van Tabel 11 geeft voor dezelfde jaren en voor dezelfde sectoren het gecumuleerde bedrag weer van de uitgekeerde solidariteitsprestaties. Daaruit blijkt dat zowel voor 2004 als 2005 het bedrag van de uitgekeerde prestaties veel lager ligt dan het bedrag van de geïnde bijdragen. Bij de solidariteitsinstellingen werden bijgevolg buffers gevormd met het oog op de financiering van toekomstige solidariteitsprestaties.

Wat het gewicht van de verschillende solidariteitsprestaties betreft, is de verdeling weergegeven in onderstaande Tabel 12. In 2004 werden er maar uitkeringen gedaan in het kader van drie solidariteitsprestaties: de financiering van de pensioenopbouw bij tijdelijke werkloosheid, de financiering van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid en de betaling van een overlijdensrente. De twee gelijkgestelde periodes vertegenwoordigden samen 88% van het totaal. De uitkeringen bij overlijden waren goed voor de overige 12%. Binnen de gelijkgestelde periodes was de dekking van periodes van arbeidsongeschiktheid veruit de belangrijkste prestatie.

In 2005 duiken er twee bijkomende solidariteitsprestaties op in de statistieken, met name de verhoging van lopende rentes en de financiering van de pensioenopbouw in geval van faillissement van de werkgever. Het aandeel van de gelijkgestelde periodes is in 2005 gedaald tot minder dan de helft (49%) van het totaalbedrag aan uitbetaalde prestaties. De verhoging van de lopende rentes neemt meteen een belangrijke plaats in met 37%. Het aandeel van de “rentes” bij overlijden neemt licht toe tot 14%. Binnen de gelijkgestelde periodes blijft de dekking van periodes van arbeidsongeschiktheid veruit de belangrijkste prestatie⁵⁶.

⁵⁶ De gegevens met betrekking tot PC 301.01 maakten geen onderscheid tussen de verschillende gelijkgestelde periodes. Er werd slechts één globaal cijfer meegedeeld. Met het oog op de analyse in het kader van dit hoofdstuk werd dit globale cijfer verdeeld over de verschillende gelijkgestelde periodes naar verhouding tot het gewicht van een bepaalde gelijkgestelde periode in het totaal van gelijkgestelde periodes bij de overige solidariteitstoezeggingen.

Tabel 12. Solidariteitsprestaties uitgedrukt in % voor 2004 – 2005

Solidariteitsprestatie	2004	2005
Tijdelijke werkloosheid	27,05%	7,09%
Arbeidsongeschiktheid	60,52%	29,36%
Faillissement	0,00%	12,37%
Totaal gelijkgestelde periodes	87,57%	48,82%
Rente bij overlijden	12,43%	13,93%
Verhoging lopende pensioenen	0,00%	37,25%
Totaal	100,00%	100,00%

Deze vaststellingen dienen met de nodige omzichtigheid te worden benaderd omwille van het feit dat de solidariteitstoezeggingen zich nog allemaal in een opstartfase bevinden. Zo zijn de verschuivingen tussen 2004 en 2005 in belangrijke mate te verklaren door de inwerkingtreding van een nieuw pensioenstelsel in 2005, met name het stelsel van PC 301.01. Een meer accuraat beeld van het werkelijke gewicht van de solidariteitstoezeggingen en de verschillende prestaties kan maar worden bekomen eens deze stelsels op kruissnelheid komen.

9.5. Beleggingen

In een solidariteitsregime worden normaliter geen grote reserves opgebouwd. Zoals het verslag aan de Koning van het KB van 14 november 2003 tot vaststelling van de regels inzake de financiering en het beheer van de solidariteitstoezegging verduidelijkt, gaat men niet uit van kapitalisatie, zoals voor het pensioenluik, maar van “repartitie met reserves”⁵⁷.

Uit de bevraging van de sectoren blijkt dat voor die sectoren die een solidariteitsluik hebben ingesteld, de eventuele reserves tijdelijk op zicht- of termijnrekeningen worden geplaatst, met uitzondering van één sector die 70% belegt in obligaties en een andere sector die dezelfde beleggingsstrategie voert als voor het pensioenluik, hetgeen resulteert in 32% obligaties. Beiden houden de rest eveneens aan op zicht- of termijnrekeningen.

⁵⁷ Om de continuïteit van de solidariteit te garanderen dient een financiering op basis van een zuiver repartitiesysteem evenwel aangevuld te worden met enkele technische regels die de consolidatie van bepaalde reserves moet toelaten (Verslag aan de Koning K.B. van 14 november 2003 tot vaststelling van de regels inzake de financiering en het beheer van de solidariteitstoezegging, B.S. 14 november 2003).

Besluit

Dit eerste tweejaarlijkse verslag met betrekking tot de periode 2004-2005 biedt een inzicht in de evoluties die zich aftekenen bij de sectorale aanvullende pensioenen. Dit verslag werd opgesteld krachtens artikel 50 van de WAP en kwam mede tot stand dankzij de medewerking van de sectoren.

De WAP stelde zich tot doel om de sectorale pensioenstelsels te reglementeren en te promoten. Daartoe werd het wettelijke kader met betrekking tot de aanvullende pensioenen tot de sectorale pensioenstelsels uitgebreid. De bestaande plannen dienden zich uiterlijk op 1 januari 2007 aan dit kader te hebben aangepast.

Deze aanpassing verloopt relatief voorspoedig. Van de bij de invoering van de WAP bestaande pensioenstelsels was de meerderheid op 1 januari 2007 aangepast aan de WAP. Een aantal pensioenstelsels was reeds conform de WAP of kon op basis van relatief beperkte wijzigingen aan de WAP worden aangepast. Een aantal andere pensioenstelsels die voorheen werden georganiseerd in de schoot van een fonds voor bestaanszekerheid, diende daarentegen fundamenteel hervormd te worden om in overeenstemming te worden gebracht met de uitgangspunten van de WAP. In één paritair comité is de aanpassing nog aan de gang, in een ander werd het bestaande stelsel stopgezet.

In 7 paritaire comités werden geen stappen gezet met het oog op de aanpassing aan de WAP. Het gaat daarbij om stelsels die hetzij in een zeer bescheiden uitkering voorzien, hetzij in een uitkering die uitsluitend wordt betaald gedurende de periode van vervroegd pensioen. Het belang van deze 7 paritaire comités in termen van tewerkstelling is, in vergelijking met de andere betrokken paritaire comités, veeleer beperkt.

De promotie van sectorale pensioenstelsels kadert in het streven van de wetgever om de toegang tot de aanvullende pensioenen te democratiseren. Hoewel de sectorale pensioenstelsels nog lang niet de gehele werknemerspopulatie bereiken, kan worden vastgesteld dat de sectorpensioenen wel degelijk een positieve impact hebben op de democratisering van het aanvullend pensioenen. Volgende vaststellingen zijn daarbij in het bijzonder relevant:

- De afgelopen jaren werden er regelmatig nieuwe sectorale pensioenstelsels ingevoerd, reeds 13 sedert het jaar 2000. In andere sectoren wordt de invoering van een pensioenstelsel bestudeerd of werden al engagementen genomen omtrent de toekomstige invoering;
- op 1 januari 2007 bestonden er 20 WAP-conforme sectorale pensioenstelsels. De betrokken paritaire comités vertegenwoordigen een totale tewerkstelling van 633.350 personen;
- de uitsluiting van werkgevers uit het toepassingsgebied van de CAO en het gebruik van opting-outclausules komen weliswaar frequent voor, maar zijn meestal restrictief omschreven. Telkens geldt de voorwaarde van het bestaan van een gelijkwaardig ondernemingspensioen. Deze mechanismen hebben daardoor niet tot gevolg dat werknemers van een aanvullend pensioen worden uitgesloten;

- de aansluitingsvoorwaarden bij een sectoraal pensioenstelsel zijn ruim omschreven. De uitsluiting van bepaalde personeelscategorieën werd nergens vastgesteld.

Het groeiende belang van sectorale pensioenstelsels verbergt een aantal achterliggende verschillen. Zoals verwacht blijken sectorale pensioenstelsels overwegend een zaak van arbeiders. Daarmee samenhangend, maar ook omwille van de aard van de sectoren waarin zij tot stand komen, zijn sectorale pensioenstelsels daarnaast ook essentieel een mannenzaak. De eerste vaststelling hoeft niet problematisch te zijn, aangezien het precies de arbeiders waren die bij de traditionele ondernemingspensioenen vaak werden uitgesloten. De tweede vaststelling is dat al meer, omdat zij duidelijk maakt dat sectoren met een meer vrouwelijk profiel achterblijven.

Wat de inhoud van de pensioentoezeggingen betreft, zijn er duidelijke tendensen waar te nemen. De meerderheid van sectorpensioenen is geconstrueerd volgens een vergelijkbaar stramien. De typische sectorale pensioentoezegging is een toezegging van het type vaste bijdragen, waarbij in geval van overlijden de reserve wordt uitbetaald aan de begunstigde. De regimes die voorheen voorzagen in een vaste prestatie, werden in de meeste gevallen stopgezet en omgevormd tot een vastebijdrageplan.

Het niveau van de bijdragen is, wanneer het wordt vergeleken met hetgeen gangbaar is binnen ondernemingspensioenen, veeleer laag, veelal tussen 1% en 1,5% van het loon. Er kan niettemin een tendens worden vastgesteld om initieel overeengekomen niveaus tijdens latere onderhandelingsrondes verder op te trekken. In een aantal sectoren wordt via een modulering van de bijdragen in functie van de sectorale anciënniteit gestreefd naar de beloning van sectortrouw.

De vooralsnog relatief bescheiden ambities van de meeste sectorale pensioenstelsels vertalen zich ook in de gegevens inzake bijdragen en uitkeringen. De globale bijdrage voor de op dat moment WAP-conforme (of quasi-WAP-conforme) pensioenstelsels bedroeg in 2005 slechts iets meer dan € 100 mio, hoofdzakelijk in de vorm van werkgeversbijdragen. In dat zelfde jaar werd voor iets minder dan € 80 mio aan aanvullende pensioenkapitalen en -rentes uitgekeerd. Het gemiddelde kapitaal bedroeg nauwelijks € 2.000. Het gemiddelde jaarbedrag van de rentes bedroeg iets minder dan € 1.400. Tussen 2004 en 2005 steeg het aantal personen aan wie een pensioen werd uitbetaald.

Bijna alle stelsels voorzien in de uitbetaling van een kapitaal. De stelsels die voorheen in een rente-uitkering voorzagen, werden voor de toekomstige dienstjaren bijna allemaal omgevormd tot kapitaalplannen. Hoewel de WAP zich als doel had gesteld om de uitbetaling in rente aan te moedigen, heeft zij er dus paradoxaal genoeg mee toe geleid dat de kapitaalsuitkering thans ook binnen de sectorale pensioenstelsels de norm is geworden. Vermits de meeste kapitaalplannen van recente datum zijn en de vroegere renteplannen doorgaans al mature regimes waren, oversteeg het gewicht van de rente-uitkeringen in 2004 en 2005 nog ruimschoots dat van de kapitaaluitkeringen. Bij ongewijzigde omstandigheden zal de balans in de toekomst echter meer en meer omslaan in de richting van de kapitalen. Temeer, daar van het recht om de omzetting van het kapitaal in rente te vragen vooralsnog nauwelijks gebruik gemaakt wordt.

De meeste sectorale pensioenstelsels worden beheerd door een verzekeringsonderneming. Wanneer echter wordt gekeken naar de grootte van de sectoren, dan kan worden vastgesteld dat IBP's zullen instaan voor het beheer van de pensioenen van het grootste deel van de betrokken werknemers en tevens voor het beheer van het grootste deel van de activa. Bij de groepsverzekeringen wordt uitsluitend geopteerd voor tak21-contracten.

De totale reserves opgebouwd in de WAP-conforme en quasi-WAP-conforme regimes bedroegen eind 2005 €559 mio tegenover €435,4 mio eind 2004. De reserves zijn voor ruim drie kwart geconcentreerd bij de 3 grootste –op het vlak van de reserves– sectorstelsels. De overige sectorstelsels zijn klein tot zeer klein. Er bestaat een verband tussen de grootte van de sector op basis van de opgebouwde reserves en de keuze van pensioeninstelling. De helft van de reserves werd eind 2005 beheerd door één fonds voor bestaanszekerheid, een kwart zat verdeeld onder 8 verzekeringsondernemingen en nog eens een kwart werd beheerd door 3 IBP's.

Het gemiddelde sectorstelsel belegde zijn reserves overwegend in vastrentende waarden. Hoe groter het sectorstelsel, hoe meer in aandelen wordt belegd. Aandelen wegen ook zwaarder door in de beleggingsportefeuilles van de IBP's, tegenover die van de verzekeringsmaatschappijen. Bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille wordt er slechts in een kleine minderheid van de stelsels op actieve wijze rekening gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten.

De belegde reserves hebben tijdens 2004 gemiddeld 5,29% opgebracht na beleggingskosten. Het rendement voor het jaar 2005 was met een gemiddelde van 6,18% iets hoger.

Voor de reserves beheerd in het kader van tak21, kenden de verzekeringsmaatschappijen voor 2004 een totaal rendement toe van gemiddeld 3,98%, inclusief de winstdeelname. Voor 2005 verhoogde dit naar 4,28%.

Het nieuwe type pensioenstelsel dat door de WAP werd gecreëerd, het sociale pensioenstelsel, blijkt aan te slaan op het niveau van de sectoren. De meerderheid van de sectorale pensioenstelsels is een sociaal pensioenstelsel. Het succes blijft wel grotendeels beperkt tot de arbeiderssectoren.

Net als bij de pensioentoezeggingen, kunnen bij de solidariteitstoezeggingen duidelijke trends worden vastgesteld. De typische solidariteitstoezegging voorziet in de verdere opbouw van het aanvullend pensioen tijdens periodes van tijdelijke werkloosheid en arbeidsongeschiktheid en in een prestatie bij overlijden voor de pensioenleeftijd.

Voor een goed begrip dient tenslotte te worden opgemerkt dat de in dit rapport gepresenteerde cijfers en analyses met de nodige omzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Voor dit eerste verslag werd de studie voor de meeste kwantitatieve analyses beperkt tot de WAP-conforme en quasi WAP-conforme sectoren teneinde vergelijkbare gegevens te verkrijgen. Voor het volgende verslag dat in 2009 zal verschijnen en de gegevens van 2006-2007 zal toelichten, zal een groter aantal sectoren in de studie worden opgenomen. Niet enkel de pensioenstelsels die tot stand

kwamen in de jaren 2006 en 2007, maar ook de pensioenstelsels die zich tijdens de huidige verslagperiode nog in de door de WAP voorziene overgangperiode bevonden, zullen dan ten volle in alle analyses betrokken worden. Op die manier zal een vollediger beeld kunnen worden geschetst van het sectorale aanvullende pensioenlandschap.

Lexicon

Aangeslotene: de werknemer die tot de personeelscategorie behoort waarvoor de inrichter een pensioenstelsel heeft ingevoerd, en die aan de aansluitingsvoorwaarden van het pensioenreglement voldoet, of aan wie de inrichter een individuele pensioentoezegging heeft gedaan, alsook de gewezen werknemer die nog steeds actuele of uitgestelde rechten geniet overeenkomstig het pensioenreglement.

Aanvullend pensioen: het rust en/of overlevingspensioen bij overlijden van de aangeslotene vóór of na pensionering, of de ermee overeenstemmende kapitaalswaarde, die op basis van de in een pensioenreglement of een pensioenovereenkomst bepaalde verplichte stortingen worden toegekend ter aanvulling van een krachtens een wettelijke socialezekerheidsregeling vastgesteld pensioen.

Afgezonderd fonds: activa, gescheiden van de andere activa van de verzekeringsonderneming, waaraan overeenkomsten zijn verbonden die, bovenop de tariefgrondslagen, voorzien in de toekenning van een deel van de winst met betrekking tot die activa.

Beheer in het kader van KB nr. 69: beheer in verband met de toekenning van buitenwettelijke voordelen aan de werknemers die voldoen aan een bepaald aantal specifieke voorwaarden van sociale aard, inzonderheid met betrekking tot de beperking van de kosten en de verdeling van de volledige winst⁵⁸.

Fonds voor bestaanszekerheid: fondsen opgericht door de organisaties van werkgevers en werknemers in de schoot van een paritaire (sub)comité met als doelstelling de financiering van sociale voordelen, de organisatie van beroepsopleidingen en de bevordering van de veiligheid van de werknemers.

Groepsverzekering: overeenkomst of geheel van overeenkomsten gesloten bij een verzekeringsonderneming ten voordele van alle of een deel van de personeelsleden van één of meer werkgevers.

IBP (Instelling voor Bedrijfspensioenvoorziening): een instelling, andere dan een verzekeringsonderneming die is opgericht om, inzake pensioen, overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid, buitenwettelijke voordelen te verstrekken aan de personeelsleden van één of meer ondernemingen alsook, in voorkomend geval, om voordelen te verstrekken die voortvloeien uit de solidariteitstoezeggingen als bedoeld in de artikelen 10 en 11 van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

---

⁵⁸ Koninklijk Besluit van 14 november 2003 betreffende de toekenning van buitenwettelijke voordelen aan de werknemers bedoeld bij koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en aan de personen bedoeld in artikel 32, eerste lid, 1° en 2° van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992, tewerkgesteld buiten een arbeidsovereenkomst, B.S. 14 november 2003.

Kapitalisatie: financieringsvorm waarbij de leden van een generatie in de loop van hun actieve loopbaan het nodige kapitaal voor hun eigen pensioen sparen.

Onthaalstructuur: een verzekeringsovereenkomst of een bijzonder reglement binnen een IBP waarin de verworven reserves worden beheerd van:

- de werknemers die hebben geopteerd voor de overdracht van hun reserves naar de pensioeninstelling van hun nieuwe werkgever;
- de werknemers die hebben geopteerd voor het behoud van hun reserves bij de pensioeninstelling van hun vorige inrichter, en die niet geopteerd hebben voor de ongewijzigde verderzetting van de pensioentoezegging met betrekking tot de voorbije dienstjaren.

Opting-out: op grond van artikel 9 van de WAP kan de sectorale collectieve arbeidsovereenkomst aan de werkgever de mogelijkheid bieden om de uitvoering van het pensioenstelsel voor alle of een deel van zijn werknemers geheel of gedeeltelijk zelf te organiseren in een pensioenstelsel op het niveau van de onderneming.

Premievrijstelling: waarborg die ingeval van ongeval of ziekte voorziet in de vrijstelling van bijdragebetaling.

Repartitie: financieringsvorm waarbij het deel dat op de inkomens van de werknemers wordt ingehouden niet wordt aangewend voor de financiering van hun eigen pensioen, maar van het pensioen van diegenen die op het ogenblik van de inhouding gepensioneerd zijn. Het is dan aan de volgende generatie om hetzelfde te doen voor de financiering van het pensioen van de huidige werknemers.

Slaper: de aangeslotene die de sector heeft verlaten en uitgestelde pensioenrechten geniet.

Tak 21: niet aan een beleggingsfonds verbonden levensverzekeringsovereenkomst.

Tak 23: aan een beleggingsfonds verbonden levensverzekeringsovereenkomst. De prestaties zijn uitgedrukt in rekeneenheden van één of meer beleggingsfondsen.

Toezegging van het type cash-balance: situeert zich halverwege tussen de plannen van het type “vaste prestaties” en de plannen van het type “vaste bijdragen”. De prestatie wordt gedefinieerd onder verwijzing naar bedragen die op welbepaalde vervaldagen worden toegekend aan de aangeslotenen (zonder daarom noodzakelijk te worden gestort) en die worden opgerent volgens een vooraf in het reglement vastgesteld rendement.

Toezegging van het type vaste bijdragen: de verbintenis tot betaling van vooraf vastgestelde bijdragen. De inrichter verbindt er zich toe om periodiek een premie te storten die doorgaans wordt uitgedrukt als een percentage van het salaris. De prestatie zal afhangen van de gestorte premies.

Toezegging van het type vaste prestaties: de verbintenis tot uitkering van een bepaalde prestatie in rente of in kapitaal. De inrichter bepaalt het niveau van de prestatie waarop de aangeslotene aanspraak zal kunnen maken op pensioenleeftijd, veelal in functie van het salaris, de dienstjaren, en de schatting, onder een of andere

vorm, van het wettelijk pensioen. De premies zullen afhangen van de toegezegde prestaties.

Vervroeging: de mogelijkheid om het aanvullend pensioen toe te kennen binnen 5 jaar vóór de normale pensioenleeftijd, mits eventuele toepassing van een reductiefactor per jaar dat de betrokkene vervroegd met pensioen gaat.

Verworven reserves: de reserves waarop de aangeslotene op een bepaald ogenblik recht heeft overeenkomstig het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst.

W.A.P.: de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid (B.S. van 15 mei 2003; Err. 26 mei 2003)

Bijlagen

Tabel A. Overzicht van de onderzochte sectoren

I. Paritaire Comités met een sectoraal pensioenstelsel in de periode 2004/2005 die reeds WAP-conform waren of die beoogden WAP-conform te zijn op 1/1/2007		
Nr. PC	Naam PC	Datum invoering conform WAP/ aanpassing aan WAP
A. Reeds WAP-conform op 31/12/2005		
112	GARAGEBEDRIJF	1 januari 2002
118 (incl. 118.03)	VOEDINGSNIJVERHEID	1 april 2004
120.02	VLASBEREIDING	1 januari 2004
127 (incl. 127.02)	HANDEL IN BRANDSTOFFEN	1 januari 2003
149.01	ELECTRICIENS	1 januari 2002
149.02	KOETSWERK	1 januari 2002
149.04	METAALHANDEL	1 januari 2002
216	NOTARISBEDIENDEN	1 januari 2004
301.01	HAVEN VAN ANTWERPEN	1 januari 2005 ⁵⁹
328.01	STADS- EN STREEKVERVOER VAN HET VLAAMS GEWEST	1 januari 2004
326	GAS- EN ELECTRICITEITSBEDRIJF	?
B. Quasi-WAP-conform op 31/12/2005		
111	METAAL-, MACHINE EN ELEKTRISCHE BOUW	1 januari 2007
209	BEDIENDEN DER METAALFABRIKATENNIJVERHEID	1 januari 2007
C. Nog niet WAP-conform op 31/12/2005		
106.02	BETONINDUSTRIE	1 oktober 2006
124	BOUWNIJVERHEID	1 januari 2007
139	BINNENSCHEEPPVAART	1 januari 2007

⁵⁹ Het pensioenstelsel van PC 301.01 werd met ingang van 1 januari 2005 aangepast aan de WAP.

II. Paritaire Comités met een sectoraal pensioenstelsel vanaf 2006 of 2007		
Nr. PC	Naam PC	Datum invoering conform WAP/ aanpassing aan WAP
142.01	TERUGWINNING VAN METALEN	1 januari 2006
143	ZEEVISSERIJ	1 januari 2007
226	BEDIENDEN UIT DE INTERNATIONALE HANDEL, VERVOER EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN	1 januari 2007
304	PC VOOR VERMAKELIJKHEIDSBEDRIJF	1 januari 2006
III. Overige Paritaire Comités		
Nr. PC	Naam PC	Beschrijving
A. Sectoren met raamakkoord		
105	NON-FERROMETALEN	0,6% van het loon of �148,74 jaarlijks te storten ter financiering van een pensioenstelsel op ondernemingsniveau ⁶⁰ .
117	PETROLEUMNIJVERHEID EN HANDEL	Jaarlijkse pensioenrente van minimaal �1.800 bij een loopbaan van 40 jaar, verder uit te werken op het niveau van de onderneming ⁶¹ .
B. Opgeheven regimes		
130	DRUKKERIJ, GRAFISCHE KUNST EN DAGLABDBEDRIJF	Regime stopgezet. Er worden geen bijkomende pensioenrechten meer toegekend voor dienstjaren vanaf 2007.
315.01	SABENA	Regime niet langer van kracht ten gevolge het faillissement van SABENA.
316	KOOPVAARDIJ	Regime heeft nooit uitwerking gekregen en is inmiddels opgeheven.
C. Stelsels in werking die niet werden omgevormd		
102.06	GRIND- EN ZANDGROEVEN WELKE IN OPENLUCHT GEEXPLOITEERD WORDEN IN DE PROVINCIES ANTWERPEN, WEST-VLAANDEREN, OOST-VLAANDEREN, LIMBURG EN VLAAMS-BRABANT	Afscheidsvergoeding van �22,31 per dienstjaar voor de arbeiders met minstens 15 jaar ancienniteit in de sector, die in de sector op pensioen gaan ⁶² .
102.07	BEDRIJF DER KALKSTEENGROEVEN, CEMENTFABRIEK EN KALKOVENS VAN HET ADMINISTRATIEF ARRONDISSEMENT DOORNIK	Jaarlijkse "vormingspremie" van �116,51 voor gepensioneerde arbeiders ⁶³ .

⁶⁰ CAO 19 juni 2001, "Extralegaal pensioen", alg. verb. KB 26 februari 2002, B.S. 18 april 2004.

⁶¹ CAO 28 juni 2005, "Loon- en -arbeidsvoorwaarden voor de periode 2005-2006", alg. verb. KB 24 september 2006, B.S. 12 oktober 2006.

⁶² Art. 21 CAO 11 mei 2005, "Arbeidsvoorwaarden in de witzandexploitaties", alg. verb. KB 10 oktober 2005, B.S. 18 november 2005.

⁶³ Punt 1133 CAO 1 juni 2001, "Conditions générales de travail".

113.04	PANNENBAKKERIJEN	“Vakantievergoeding” van € 100 per jaar aan gepensioneerden (50% overdraagbaar op de weduwe) die: - in de sector op pensioen gaan - 10 jaar tewerkgesteld zijn in de sector in de 20 jaar voorafgaand aan de pensioenering ⁶⁴ .
115.03	BEWERKT GLAS EN KUNSTRAMEN	Afscheidspremie gelijk aan de laatste extrawettelijke bijslag bij het vakantiegeld aan de arbeiders die de onderneming verlaten bij (vervroegd) pensioen of brugpensioen ⁶⁵ .
125.02	ZAGERIJEN EN AANVERWANTE NIJVERHEDEN	Maandelijks aanvullend pensioen van € 200 voor arbeiders die vanuit de sector op vervroegd pensioen gaan, betaalbaar tot de leeftijd van 65 jaar, mits: - 25 diensjaren in als loontrekkende; - 10 diensjaren in de houtnijverheid; - genot van 7 sociale voordelen in de sector in de laatste 10 jaar. ⁶⁶ Verhoogd met syndicale premie van € 10,67 voor gesyndiceerden ⁶⁶ .
125.03	HOUTHANDEL	Zelfde voordelen en voorwaarden als binnen PC 125.02 ⁶⁷ .
126	STOFFERING EN HOUTBEWERKING	Jaarlijkse vergoeding aan arbeiders die in de sector op pensioen gaan, mits 10 jaar dienst in de sector in de laatste 30 jaar voor pensioenering. Het bedrag hangt af van de anciënniteit. Het maximumbedrag van € 619,73 wordt bereikt bij 25 jaar anciënniteit ⁶⁸ .
136	PAPIER- EN KARTONBEWERKING	Eenmalige premie van € 2,25 per dienstjaar verhoogd met € 11 per jaar aansluiting bij een representatieve werknemersorganisatie, is begrensd tot € 300 ⁶⁹ .

⁶⁴ Art. 29 e) CAO 26 juni 2006, “Arbeidsvoorwaarden in de pannbakkerijen”.

⁶⁵ Art. 33 CAO 7 september 2005 betreffende de arbeids- en loonvoorwaarden, de akkoorden voor de werkgelegenheid en de vorming en andere arbeidsmodaliteiten in de sector van de spiegelmakerij en de fabricage van kunstramen.

⁶⁶ Art. 4 CAO 11 september 2006 betreffende het brugpensioen en het aanvullend pensioen.

⁶⁷ Art. 4 CAO 9 mei 2005 betreffende het brugpensioen en het aanvullend pensioen, alg. verb. KB 19 april 2006, B.S. 13 oktober 2006.

⁶⁸ Art. 36-49 CAO 30 november 2005, “vaststelling van het bedrag en wijze van toekenning en uitkering van de aanvullende sociale voordelen”, alg. verb. KB 1 september 2006, B.S. 13 oktober 2006.

⁶⁹ Art. 7-10 CAO 25 mei 2005, “Sociale voordelen”, alg. verb. KB 21 november 2005, B.S. 15 december 2005.

Tabel B. Aantal werknemers per paritair comité

	Nr. PC	Aantal Werknemers PC		Subtotaal	Buiten Toepassing	Opting-out	Totaal
		Arbeiders	Bedienden				
I. Categorie 1							
A. WAP-conform op 31/12/2005							
	112	26.390	0	26.390	389	0	26.001
	118	70.567	0	70.567	10.769	744	59.054
	120.02	418	0	418	0	0	418
	127	2.275	0	2.275	7	0	2.268
	149.01	24.620	0	24.620	0	0	24.620
	149.02	3.588	0	3.588	0	0	3.588
	149.04	16.493	0	16.493	96	0	16.397
	216	0	6.174	6.174	N/A	N/A	6.174
	301.01	9.626	0	9.626	0	0	9.626
	326	0	14.694	14.694	N/A	N/A	14.694
	328.01	7.222	1.928	9.150	0	0	9.150
	Subtotaal	161.199	22.796	183.995	11.261	744	171.990
B. Quasi-WAP-conform op 31/12/2005							
	111	166.561	0	166.561	16.041	0	150.520
	209	0	67.497	67.497	55.711	0	11.786
	Subtotaal	166.561	67.497	234.058	71.752	0	162.306
	Subtotaal A en B	327.760	90.293	418.053	83.013	744	334.296
C. Nog niet WAP-conform op 31/12/2005							
	106.02	5.516	0	5.516			
	124	164.939	0	164.939			
	139	753	0	753			
	Subtotaal	171.208	0	171.208			
Subtotaal Categorie 1							
		498.968	90.293	589.261			

II. Categorie 2						
	142.01	1.619	0	1.619		
	143	896	0	896		
	226	0	38.034	38.034		
	304	519	3.201	3.720		
	Subtotaal Categorie 2	3.034	41.235	44.269		
	Totaal Categorieën 1 en 2	502.002	131.528	633.530		
III. Categorie 3						
A. Raamakkoord						
	105	5.303	0	5.303		
	117	1.081	0	1.081		
	Subtotaal	6.384	0	6.384		
B. Opgeheven stelsels						
	130	13.199	0	13.199		
C. Stelsels in werking die niet werden omgevormd						
	102.06	311	0	311		
	102.07	515	0	515		
	113.04	326	0	326		
	115.03	N/A	0	N/A		
	125.02	1.794	0	1.794		
	125.03	2.192	0	2.192		
	126	19.727	0	19.727		
	136	7.652	0	7.652		
	Subtotaal	32.517	0	32.517		
	Subtotaal Categorie 3	52.100	0	52.100		
	Totaal Categorieën 1, 2 en 3	554.102	131.528	685.630		

Gegevens betreffen in principe: laatste kwartaal 2005 (op basis van de antwoorden op de vragenlijst). Indien deze gegevens niet werden meegedeeld (cijfers in vet cursief) werd beroep gedaan op de tabellen opgesteld door het Steunpunt WSE op basis van RSZ, DMFA, 2e kwartaal 2004 (<http://www.steunpuntwv.be/view/nl/18767>). De gegevens van het steunpunt WSE zijn niet uitgesplitst tot op het niveau van het paritair subcomité. Waar een opsplitsing per paritair subcomité nodig was werd gebruik gemaakt van RSZ, LATG, 3e kwartaal 2002.

Tabel C. Aard van de pensioentoezeggingen

Paritaire comités	Vaste prestaties	Vaste bijdragen	Cash balance	Pensioenformule	Bijdrage / toegewezen bedrag 2005 (2007)	Rentevoet	Pensioenleeftijd	Vervroeging	Premievrijst.
Categorie I.A.									
112		•			0,95% (1,14%)	3,25%	65	•	
118		•			0,66% (1,04%)	3,75%	65	•	
120.02		•			0,57%	3,75%	65	•	
127		•			WN bijdrage: 1% WG bijdrage: 2%	Geen	65	•	
149.01		•			1% (1,36%)	3,25%	65		
149.02		•			0,95% (1,24%)	3,25%	65	•	
149.04		•			0,95% (1,14%)	3,25%	65	•	
216 Vanaf 1988		•			WN bijdrage: 1% WG bijdrage: 4,2%	3,25%	60		•
216 Vóór 1988	•			N/35*(75%/60%*S-PL)			60	•	
301.01 Vanaf 2005			•		0,5%		65	•	
301.01 Vóór 2005	•			Jaarlijkse rente € 539,21 - € 655,96			?		
326	?	?	?	?	?	?	?	?	?
328.01	•			N/35*(7%*S1 + 70% S2)			65	•	
Categorie I.B.									
111 (.01; .02; .03)		•			1,5%	3,25%	65	•	
209		•			0,5%	3,75%	65	•	

Categorie I.C.										
106.02	•		•				€ 72,98 - € 154,44	?	65	•
Vanaf 1/10/2006										
106.02	•					Kapitaal N x € 24,79			?	?
Vóór 1/10/2006										
124			•				0,2% - 2,5%	3,25%	65	•
Vanaf 2007										
124	•					Jaarlijkse rente € 1462,57			65	•
Vóór 2007										
139			•				1,25%	?	?	
Vanaf 2007										
139	•					Jaarlijkse rente N (max 24) x € 24,78.			?	•
Vóór 2007										
Categorie II										
142.01			•				0,66%	3,25%	65	•
143			•				1,15%	?	60	
226			•				0,46%	?	65	•
304			•				1,5%	3,25%	65	•

Tabel D. Types van pensioeninstellingen en types van overeenkomsten op 31 december 2005

Paritaire comités	Verzekering	Tak 21 Gemeenschappelijk fonds	Tak 21 Beheer KB 69	Tak 21 afgezonderde fondsen	Tak 23	IBP	Fonds bestaanszekerheid
Categorie I.A							
112	•			•			
118 (incl. 118.03)	•		•				
120.02	•	•					
127 (incl. 127.02)						•	
149.01	•		•				
149.02	•			•			
149.04	•			•			
216 Après 1988	•	•					
216 Avant 1988						•	
301.01						•	
326 ⁷⁰						•	
328.01						•	
Categorie I.B							
111							•
209	•		•				
Categorie I.C							
106.02							•
124							•
139							•

Tabel E. Types van pensioeninstellingen en types van overeenkomsten (2007)

Paritaire comités	Verzekering	Tak 21 Gemeenschappelijk fonds	Tak 21 Beheer KB 69	Tak 21 afgezonderde fondsen	Tak 23	IBP	Fonds bestaanszekerheid
Categorie I.B							
111						•	
209	•		•				
Categorie I.C							
106.02	•	•					
124						•	
139	•	•					
Categorie II.							
142.01	•			•			
143	•	•					
226	•	•					
304	•	•					

⁷⁰ Er bestaat een IBP die belast is met bepaalde pensioenverplichtingen binnen het PC 326. Mogelijk zijn er meerdere pensioeninstellingen betrokken bij dit stelsel. De nodige gegevens hieromtrent ontbreken.

Tabel F. Overzicht van de solidariteitsprestaties per sector

PC NR.	Sociaal?	1° Financiering van het aanvullende pensioen tijdens										2° Rente		3° Rente	4° Verhoging van de lopende rente		
		Tijdelijke Werkloosheid	Werkloosheid	Arbeidsongeschiktheid.	Cursussen	Loopbaanonderbreking	Faillissement	Arbeidsongeval	overlijden	Ziekte							
112	•	•		•								•					
118	•			•						•							
120.02	•	•		•													
127	•				•			•									•
149.01	•	•		•													
149.02	•	•		•													
149.04	•	•		•													
216																	
301.01	•	•		•													•
326	•	?		?				?									?
328.01																	
111	•	•		•													•
209																	
106.02	•	?		?				?									?
124	•	•		•													
139																	
142.01	•	•		•													•
143																	
226																	
304																	

Tabel G. Aantal nieuw ingaande rustpensioenen volgens uitbetalingswijze – 2004 en 2005

	2004			2005		
	Uitkeringen in kapitaal	Uitkeringen in rente	Totaal	Uitkeringen in kapitaal	Uitkeringen in rente	Totaal
Categorie I.A.	789	159	948	1.377	150	1.527
Categorie I.B.	1.684	0	1.684	1.835	0	1.835
Categorie I.C.	0	2.503	2.503	0	2.773	2.773
Totaal	2.473	2.662	5.135	3.212	2.923	6.135

Tabel H. Totaal en gemiddeld bedrag aan uitgekeerde pensioenkapitalen – 2004 en 2005

	Kapitaal					
	Aantal begunstigten 2004	Aantal begunstigten 2005	Uitgekeerd bedrag 2004	Uitgekeerd bedrag 2005	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2004	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2005
Categorie I.A.	789	1.377	€2.301.427	€3.383.955	€2.917	€2.457
Categorie I.B.	1.684	1.835	€2.586.824	€3.206.364	€1.536	€1.747
Categorie I.C.	0	0	€0	€0	€0	€0
Totaal	2.473	3.212	€4.888.251	€6.590.319	€1.977	€2.052

Tabel I. Totaal en gemiddeld bedrag aan uitgekeerde pensioenrentes – 2004 en 2005

	Renten							
	Aantal nieuwe rentes uitgekeerd 2004	Aantal nieuwe rentes uitgekeerd 2005	Totaal aantal rentes uitgekeerd 2004	Totaal aantal rentes uitgekeerd 2005	Totaal uitgekeerd bedrag 2004	Totaal uitgekeerd bedrag 2005	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2004	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2005
Categorie I.A.	159	150	1.690	1.752	€3.941.581	€4.116.516	€2.332	€2.350
Categorie I.B.	0	0	0	0	€0	€0	€0	€0
Categorie I.C.	2.503	2.773	50.427	50.142	€68.447.253	€68.179.295	€1.357	€1.360
Totaal	2.662	2.923	52.117	51.894	€72.388.833	€72.295.811	€1.389	€1.393

Tabel J. Aantal nieuw ingaande overlevingspensioenen volgens uitbetalingswijze – 2004 en 2005

	2004			2005		
	Aantal uitbetalingen kapitaal	Aantal uitbetalingen rentes	Totaal	Aantal uitbetalingen kapitaal	Aantal uitbetalingen rentes	Totaal
Categorie I.A.	153	0	153	300	0	300
Categorie I.B.	239	0	239	255	0	255
Categorie I.C.	0	1.646	1.646	0	1.732	1.732
Totaal	392	1.646	2.038	555	1.732	2287

Tabel K. Totaal en gemiddeld bedrag aan uitgekeerde overlijdenskapitalen – 2004 en 2005

	Kapitaal					
	Aantal begunstigden 2004	Aantal begunstigden 2005	Uitgekeerd bedrag 2004	Uitgekeerd bedrag 2005	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2004	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2005
Categorie I.A. ⁷¹	153	167	€ 547.997	€ 198.235	€ 3.582	€ 1.187
Categorie I.B.	239	255	€ 255.396	€ 345.502	€ 1.069	€ 1.355
Totaal	392	422	€ 803.393	€ 543.738	€ 2.049	€ 1.288

Tabel L. Totaal en gemiddeld bedrag aan uitgekeerde overlijdensrentes – 2004 en 2005

	Renten							
	Aantal nieuwe rentes uitgekeerd 2004	Aantal nieuwe rentes uitgekeerd 2005	Totaal aantal rentes uitgekeerd 2004	Totaal aantal rentes uitgekeerd 2005	Totaal uitgekeerd bedrag 2004	Totaal uitgekeerd bedrag 2005	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2004	Gemiddeld uitgekeerd bedrag 2005
Totaal (Categorie I.C.)	1.646	1.732	27.896	27.745	€ 16.895.031	€ 16.560.043	€ 606	€ 597

⁷¹ PC 118 heeft ons het aantal begunstigden voor 2005 opgegeven maar was niet in staat om ons het uitgekeerde bedrag mee te delen. Bij het opstellen van deze tabel werd dit PC dan ook weggelaten uit categorie I.A. teneinde de resultaten niet te vervalsen.

Vragenlijst – Sectoraal Pensioenstelsel

I. Basisgegevens

1.	Paritair Comité
Nummer	
Naam	
Voorzitter	
Contactpersoon (naam en e-mailadres van de persoon die de vragenlijst heeft ingevuld)	

2.	Invoering van het pensioenstelsel	Datum (dd/mm/jjjj)
2.1.	Pensioenstelsel sinds (datum)	
2.2.	Pensioenstelsel reeds aanpast aan de WAP? (datum van de CAO ter aanpassing aan de WAP)	
2.3.	Datum van inwerkingtreding van deze CAO	
2.4.	Aanpassing aan de WAP voorzien voor (datum)	
2.5.	Opmerkingen	

3.	Inrichter⁷²
Naam	
Rechtsvorm	
Adres	

⁷² Bij sectorale pensioenstelsels dient de CAO die het pensioenstelsel invoert een paritair samengestelde rechtspersoon aan te duiden als inrichter (artikel 3 §1 5° Wet betreffende de Aanvullende Pensioenen).

4. Toepassingsgebied van de CAO die het pensioenstelsel invoert

Onderstaande vragen betreffen alle werkgevers en actieve werknemers die onder het toepassingsgebied vallen van de sectorale CAO die het pensioenstelsel instelt, ook indien zij op grond van opting-out niet deelnemen aan het sectorale pensioenstelsel.

4.1.	Welke categorieën van werkgevers vallen onder het toepassingsgebied van de CAO (bv. volgens activiteit, het al dan niet bestaan van een eigen pensioenplan, ...)? ⁷³
4.2.	Welke categorieën van werknemers vallen onder het toepassingsgebied van de CAO (bv. op basis van leeftijd, statuut,...)? ⁷⁴

5.	Opting-out (indien van toepassing) ⁷⁵
5.1.	Voorwaarden voor een opting-out (bv. het bestaan van een pensioenplan op bedrijfsniveau, ...).
5.2.	Beschrijf de te volgen procedure voor het gebruik van de opting-out mogelijkheid.

6.	Buiten het toepassingsgebied van de CAO die het pensioenstelsel invoert (indien van toepassing)
6.1.	Wat is er voorzien voor werknemers die buiten het toepassingsgebied vallen van de CAO die het pensioenstelsel invoert? Details.

⁷³ Gelieve de voorwaarden en uitzonderingen duidelijk te vermelden.

⁷⁴ Gelieve de voorwaarden en uitzonderingen duidelijk te vermelden.

⁷⁵ Op grond van artikel 9 van de WAP kan de sectorale CAO aan de werkgevers de mogelijkheid bieden om de uitvoering van het pensioenstelsel voor alle of een deel van zijn werknemers zelf te organiseren in een pensioenstelsel op het niveau van de onderneming. Deze mogelijkheid wordt *opting-out* genoemd.

7. Cijfergegevens, situatie laatste kwartaal 2005

De gevraagde gegevens in onderstaande tabel hebben enkel betrekking op:

- (1) De werkgevers en actieve werknemers die vallen onder het betreffende Paritair Comité (P.C.) .
- (2) De werkgevers en actieve werknemers die vallen onder het toepassingsgebied van de sectorale CAO die het pensioenstelsel invoert, ook in geval van *opting-out*.
- (3) De werkgevers en actieve werknemers die gebruik maken van de optie **opting-out** van het betreffende pensioenstelsel.
- (4) De werkgevers en actieve werknemers die buiten het toepassingsgebied van het betreffende pensioenstelsel vallen (**Buiten CAO**). De ondernemingen en hun werknemers die gebruik maken van de optie *opting-out* (zie vraag 5) worden hier niet geïsoleerd.

7.1.	Aantal werknemers per bedrijf	(1) P.C.	(2) CAO	(3) Opting-out	(4) Buiten CAO
		Aantal ondernemingen	Aantal ondernemingen	Aantal ondernemingen	Aantal ondernemingen
	≥ 1.000				
	500 – 999				
	100 – 499				
	50 – 99				
	< 50				
	Totaal				

7.2.		(1) P.C.	(2) CAO	(3) Opting-out	(4) Buiten CAO
		Totaal aantal arbeiders			
	Totaal aantal bedienden				

7.3.	(1) P.C.			(2) CAO			(3) Opting-out			(4) Buiten CAO		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Aantal actieven volgens leeftijd												
< 25 jaar												
25-34 jaar												
35-44 jaar												
45-54 jaar												
55-64 jaar												
≥ 65 jaar												
Totaal												

II. Pensioenluik

1.	Pensioeninstelling
Naam	
Adres	
CBFA Code ⁷⁶ (indien van toepassing)	

	Type Pensioeninstelling	
1.1.	Verzekeringsmaatschappij	θ
	<ul style="list-style-type: none"> • Contract type Tak 21 	θ
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Klassiek contract 	θ
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Universal Life contract 	θ
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beheer in het kader van “K.B. 69”⁷⁷ 	θ
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Contract verbonden met een gecantonneerd fonds 	θ
	Welke technische intrestvoet? Indien verschillende intrestvoeten worden toegepast naargelang het tijdvak waarin de premies werden betaald, gelieve dit dan te specificeren.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Contract type Tak 23 	θ
1.2.	Voorzorginstelling (Pensioenfonds)	θ
1.3.	Fonds voor Bestaanszekerheid	θ
1.4.	Andere (te verduidelijken)	θ

⁷⁶ Dit is het toelatingsnummer bij de CBFA.

⁷⁷ Stelsels die vallen onder het Koninklijk Besluit van 14 november 2003 betreffende de toekenning van buitenwettelijke voordelen aan de werknemers bedoeld bij koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en aan de personen bedoeld in artikel 32, eerste lid, 1° en 2° van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992, tewerkgesteld buiten een arbeidsovereenkomst.

2.	Aantal aangeslotenen, situatie laatste kwartaal 2005⁷⁸						
	Leeftijd van de aangeslotenen⁷⁹	< 25	25-34	35-44	45-54	55-64	≥ 65
	Aantal actieve aangeslotenen						
	Aantal slapers ⁸⁰						
	Specificeer welke werknemers overeenkomstig de CAO als « slapers » worden aanzien:						
	Aantal rentegenieters ⁸¹						

3.	Toetredingsvoorwaarden tot het pensioenstelsel (leeftijd, statuut, anciënniteit, ...)?

4.	Dekkingen	
4.1.	Pensioentoezegging (deel 6 in te vullen)	0
4.2.	Overlijden vóór pensionering (deel 6 in te vullen)	0

⁷⁸ Indien dit niet kan ingevuld worden (bijvoorbeeld omdat het pensioenstelsel wordt gefinancierd op basis van repartitie, waarbij slechts op de pensioenleeftijd wordt beoordeeld welke werknemers aan de voorwaarden voldoen) gelieve uitleg te verschaffen bij II.4.

⁷⁹ Het betreft enkel de aangeslotenen bij het sectorale pensioenstelsel (dus exclusief de opting-out gevallen).

⁸⁰ Dit zijn de personen die overeenkomstig de bepalingen van de sectorale CAO niet langer als actieve aangeslotenen worden beschouwd maar die er, naar aanleiding van hun uittrading, hebben voor gekozen om hun reserve achter te laten bij de pensioeninstelling van de sector.

⁸¹ Dit betreft enkel de pensioenrentes, niet de invaliditeits- en overlevingsrentes.

5.	Pensioentoezegging	
5.1.	Bepaling van de voordelen	
5.1.1.	Vaste prestaties	θ
5.1.2.	Vaste bijdragen	θ
	<ul style="list-style-type: none"> Met tariefgarantie⁸² (beschrijf) 	θ
	<ul style="list-style-type: none"> Zonder tariefgarantie 	θ
5.1.3.	Andere (beschrijf)	
5.1.4.	Gebruikte formules	
5.1.5.	Premievrijstelling in geval van invaliditeit ⁸³ ?	θ

5.2.	Toekenningsvoorwaarden	
5.2.1.	Normale pensioenleeftijd zoals voorzien in het pensioenreglement	
5.2.2.	Vervroegde pensionering mogelijk? (beschrijf)	θ
5.2.3.	Wat gebeurt er met de pensioenrechten van werknemers die na de normale pensioenleeftijd in dienst blijven of pas na de normale pensioenleeftijd in dienst treden?	
5.2.4.	Andere toekenningsvoorwaarden	

⁸² Het betreft de garantie die de inrichter in de pensioentoezegging aangaat. Dit slaat niet op het wettelijk gegarandeerde minimumrendement (art. 24 WAP) noch het contractuele rendement waartoe de verzekeraar zich verbindt in het kader van een Tak 21 verzekering.

⁸³ Enkel in te vullen indien dit geen deel uitmaakt van de eventuele solidariteitstoezegging.

5.3.	Verworven reserves
5.3.1.	Vanaf wanneer kan een aangesloten persoon aanspraak maken op de verworven reserves ⁸⁴ ?
5.3.2.	Beschrijf de berekeningswijze en de gebruikte technische grondslagen (technische rentevoet, ABO/PBO, ...).

5.4.	Betalingwijze van de prestaties ⁸⁵		
5.4.1.	Kapitaal	Voor 2004	Voor 2005
	• Aantal begunstigen		
	• Totaal uitgekeerd bedrag (bruto)		
5.4.2.	Rente	Voor 2004	Voor 2005
	• Aantal nieuwe rentes uitgekeerd		
	• Totaal aantal rentes uitgekeerd		
	• Totaal uitgekeerd bedrag (bruto)		
5.4.3.	Is de rente overdraagbaar bij overlijden (op de weduwe/weduwenaar,...)?		θ
	• Percentage		

5.5.	Voorziet het pensioenstelsel in een onthaalstructuur ⁸⁶ ?	θ
5.5.1.	Voor het beheer van de achtergelaten reserves n.a.v. uitdiensttreding?	θ
5.5.2.	Voor het beheer van de overgedragen reserves bij indiensttreding (eventuele overdracht van een andere pensioeninstelling)?	θ
5.5.3.	Geef een beschrijving van de onthaalstructuur (dekking, keuzemogelijkheden, tarieven, ...)	

⁸⁴ Overeenkomstig artikel 17 van de WAP kan de aangeslotene (uiterlijk) na 1 jaar aansluiting aanspraak maken op de verworven reserves.

⁸⁵ Met betrekking tot de rechten die openvallen in dit jaar, onafhankelijk van wanneer de prestaties werkelijk worden betaald.

⁸⁶ Een aangeslotene die de sector verlaat, heeft het recht om zijn reserves achter te laten bij de pensioeninstelling. Hij heeft de keuze zijn reserves achter te laten zonder wijziging van de pensioentoezegging (voor de verleden dienstjaren) of deze onder te brengen in een onthaalstructuur, indien het pensioenstelsel dit toelaat (artikel 32 §2 WAP). De onthaalstructuur neemt de vorm aan van een bijzondere (groeps)verzekeringsovereenkomst of een bijzonder reglement binnen het pensioenfonds, dat speciaal is bestemd voor het beheer van de reserves van uittrekkers en/of van werknemers die hun reserves meebrengen vanuit een ander pensioenstelsel.

6.	Overlijdensdekking vóór pensionering⁸⁷
6.1.	Wie zijn de begunstigden van de voordelen bij overlijden vóór de pensioenleeftijd? Indien het pensioenreglement voorziet in een cascade, gelieve deze dan te vermelden.
6.2.	Bepaling van de voordelen (gebruikte formules)
6.3.	Toekenningsvoorwaarden

6.4.	Betalingwijze van de prestaties		
6.4.1.	Kapitaal	Voor 2004	Voor 2005
	• Aantal begunstigden		
	• Totaal uitgekeerd bedrag (bruto)		
6.4.2.	Rente	Voor 2004	Voor 2005
	• Aantal nieuwe rentes uitgekeerd		
	• Totaal aantal rentes uitgekeerd		
	• Totaal uitgekeerd bedrag (bruto)		

7.	Financiering	
7.1.	Kapitalisatie	0
7.2.	Repartitie	0

⁸⁷ Enkel in te vullen indien dit geen deel uitmaakt van de eventuele solidariteitstoezegging en als onderdeel kan beschouwd worden van de pensioentoezegging.

Geef aan op welke manier het pensioenstelsel wordt gefinancierd door de werkgeversbijdragen en/of persoonlijke bijdragen, indien mogelijk voor elke dekking afzonderlijk.

7.3.	Financiering van het pensioenstelsel	Voor 2004	Voor 2005
7.3.1.	Patronale toelagen (totaal geïnd bedrag)		
7.3.2.	Persoonlijke bijdragen (totaal geïnd bedrag)		

Onderstaande tabel is enkel voor de sectorale pensioenstelsels waarvan de inning van de bijdragen verloopt via de RSZ.

7.4.	Patronale toelagen	Voor 2004	Voor 2005
7.4.1.	Totaal netto bedrag overgemaakt aan de pensioeninstelling		
7.4.2.	Netto betaalde premie (op basis van voorschot van de RSZ)		
7.4.3.	Netto betaald premieverschil (premie op basis van loongegevens – netto betaalde premie)		
7.4.4.	Oprentingskost ⁸⁸		
	• Ten laste van de inrichter		
	• Ten laste van de pensioeninstelling		

⁸⁸ Kapitalisatie van de individuele contracten aan het gegarandeerde rendement voor de periode waarvoor er onvoldoende premie is.

8.	Spreiding van de beleggingen ⁸⁹	% ⁹⁰
8.1.	Obligaties	
8.2.	Aandelen	
8.3.	Rechten van deelneming in instellingen voor collectieve beleggingen	
8.4.	Andere geld- en kapitaalmarktinstrumenten	
8.5.	Afgeleide producten	
8.6.	Leningen	
8.7.	Onroerend goed	
8.8.	Vastgoedcertificaten	
8.9.	Zakelijke rechten op onroerende goederen	
8.10.	Reserves bij verzekeringsmaatschappijen	
8.11.	Deel van de herverzekeraars	
8.12.	Andere (verduidelijk) :	
8.13.	Wordt er rekening gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten (beschrijf)?	

9.	Wijzigingen in de beleggingsstrategie ⁹¹
9.1.	Betrokken belegging(en)
9.2.	Voorziene wijziging(en)
9.3.	Motivatie voor wijziging(en)

⁸⁹ Indien er reserves bestaan voor de financiering van de huidige (en toekomstige) pensioenen, hoe worden deze belegd?

⁹⁰ Gelieve enkel de verdeling te geven van de beleggingen betreffende het beheer van het pensioenstelsel. Indien de pensioeninstelling een verzekeraar is, gelieve de verdeling te geven van de beleggingen van de verzekeringsmaatschappij voor het gedeelte beheerd voor het pensioenstelsel. Gelieve elk type van **actuele** belegging met **marktwaaarde** op 31/12/2005, uit te drukken in een percentage van het totaal aan beleggingen.

⁹¹ Enkel in te vullen indien u wijzigingen voorziet in de spreiding van de beleggingen.

10.	Globaal jaarlijks rendement op de beleggingen	In 2004	In 2005
10.1.	Bruto jaarlijks rendement		
10.2.	Netto jaarlijks rendement ⁹²		

11.	Kostenstructuur: Inhoud van het transparantieverlag⁹³

12.	Winstdeelname toegekend door de pensioeninstelling		
12.1.	Toekenningscriterium		
12.2.	Welk netto bedrag aan winstdeelname werd toegekend?	In 2004	In 2005

⁹² Het beleggingsrendement na alle kosten (instap- en uitstapkosten, beheerskosten, roerende voorheffing, beurstaks,...).

⁹³ Enkel voor de pensioenstelsels die zijn onderworpen aan de WAP.

III. Solidariteitsluik

Dit onderdeel van de vragenlijst heeft enkel betrekking op de sociale pensioenstelsels in de zin van artikel 10 van de WAP.

1.	Solidariteitsinstelling	
Naam		
Adres		
CBFA code (indien van toepassing)		

2.	Type solidariteitsinstelling	
2.1.	Verzekeringsmaatschappij	0
2.2.	Voorzorginstelling (pensioenfonds)	0
2.3.	Fonds voor Bestaanszekerheid	0
2.4.	Andere (verduidelijk)	0

3.	Financiering	Voor 2004	Voor 2005
3.1.	Geïnde bijdragen		
3.2.	In geval van inning van de werkgeversbijdragen via de RSZ:		
3.2.1.	Totale netto bijdrage overgemaakt aan de pensioeninstelling		
3.2.2.	Netto betaalde premie (op basis van het voorschot van de RSZ)		
3.2.3.	Netto betaald premieverschil (premie op basis van loongegevens – netto betaalde premie)		
3.2.4.	Oprentingskost ⁹⁴		
	• Ten laste van de inrichter		
	• Ten laste van de pensioeninstelling		

⁹⁴ Kapitalisatie van de individuele contracten aan het gegarandeerde rendement voor de periode waarvoor onvoldoende premie werd gestort.

4.		Solidariteitsprestaties		
Voorzien in het reglement (DMFA codes)		Aantal dagen/ Totaal bedrag	Uitgekeerde prestaties (bruto)	
			Voor 2004	Voor 2005
θ (.....)	1° Financiering van de opbouw van het aanvullend rusten/of overlijdenspensioen:	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	a) Tijdens periodes van tijdelijke werkloosheid	dagen		
		bedrag		
	Tijdelijke werkloosheid in de zin van de artikelen 49,50 en 51 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten:			
θ (.....)	o technische storing	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	o slecht weer	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	o economische werkloosheid	dagen		
		bedrag		
	Werkloosheid ten gevolge van:			
θ (.....)	o overmacht	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	o staking	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	o lock-out	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	o sluiting wegens jaarlijkse vakantie	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	b) Tijdens periodes van onvrijwillige werkloosheid, beperkt tot 12 maanden	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	c) Tijdens de vergoede periodes van arbeidsongeschiktheid wegens	dagen		
		bedrag		

θ (.....)	○ ziekte	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ invaliditeit	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ bevallings- of zwangerschapsverlof	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ tijdelijke arbeidsongeschiktheid na een arbeidsongeval of beroepsziekte	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	d) Tijdens de periodes van deelname aan cursussen of studiedagen gewijd aan sociale promotie	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	e) Tijdens de periodes van loopbaanonderbreking (met prestatievermindering)	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ tijdens dewelke de loopbaan onderbroken is geweest volgens de voorwaarden van artikel 100 van de wet van 22 januari 1985 of van het koninklijk besluit van 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ van inactiviteit tijdens dewelke de werknemer, vanaf 50 jaar, zijn prestaties verminderd heeft conform de voorwaarden van artikel 102 van de wet van 22 januari 1985 of gebruik gemaakt van de bepalingen van het koninklijk besluit van 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ tijdens dewelke de werknemer zijn arbeidsprestaties geschorst of verminderd heeft conform artikel 3 van de CAO nr. 77bis van de Nationale Arbeidsraad met een maximum van 12 maanden (tijdskrediet)	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ van ouderschapsverlof, vaderschapsverlof, verlof om palliatieve verzorging te verstrekken of verlof om een zieke ouder te verzorgen	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	○ tijdens dewelke de werknemer zijn prestaties verminderd heeft vanaf 50 jaar op basis van artikel 9 van de CAO nr. 77bis van de Nationale Arbeidsraad	dagen		
		bedrag		
θ (.....)	f) Naar aanleiding van het faillissement van de werkgever tot 6 maand na de faillietverklaring	dagen		
		bedrag		

Voorzien in het reglement (DMFA codes)		Aantal rentes/ Totaal bedrag	Uitgekeerde prestaties (bruto)	
			Voor 2004	Voor 2005
θ (.....)	2° Vergoeding onder de vorm van rente bij inkomstenverlies:	nieuwe rentes		
		totaal aantal rentes		
		bedrag		
θ (.....)	a) Bij blijvende arbeidsongeschiktheid van meer dan 66% beperkt tot 25.000 euro per jaar	nieuwe rentes		
		totaal aantal rentes		
		bedrag		
θ (.....)	b) Bij overlijden tijdens de beroepsloopbaan beperkt tot 20.000 euro per jaar	nieuwe rentes		
		totaal aantal rentes		
		bedrag		
θ (.....)	3° Betaling van een rente van maximum 25.000 euro per jaar in geval van ernstige ziekte (cf. RIZIV lijst)	nieuwe rentes		
		totaal aantal rentes		
		bedrag		
θ (.....)	4° Verhoging van de lopende pensioen- of overlevingsrenten	bedrag		
	Gelieve te beschrijven :			

5.	Spreiding van de beleggingen	%⁹⁵
5.1.	Obligaties	
5.2.	Aandelen	
5.3.	Rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging	
5.4.	Andere geld- en kapitaalmarktinstrumenten	
5.5.	Afgeleide producten	
5.6.	Leningen	
5.7.	Onroerend goed	
5.8.	Vastgoedcertificaten	
5.9.	Zakelijke rechten op onroerende goederen	
5.10.	Reserves bij verzekeringsmaatschappijen	
5.11.	Deel van de herverzekeraars	
5.12.	Andere (verduidelijk) :	
5.13.	Wordt er rekening gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten (beschrijf)?	

6.	Wijzigingen in de beleggingsstrategie ⁹⁶
6.1.	Betrokken belegging(en)
6.2.	Voorziene wijziging(en)
6.3.	Motivatie voor wijziging(en)

⁹⁵ Gelieve enkel de verdeling te geven van de beleggingen betreffende het beheer van het pensioenstelsel. Indien de pensioeninstelling een verzekeraar is, gelieve de verdeling te geven van de beleggingen van de verzekeringsmaatschappij voor het gedeelte beheerd voor het pensioenstelsel. Gelieve elk type van **actuele** belegging met **marktwaaarde** op 31/12/2005, uit te drukken in een percentage van het totaal aan beleggingen.

⁹⁶ Enkel in te vullen indien u wijzigingen voorziet in de spreiding van de beleggingen.

7.	Globaal jaarlijks rendement op de beleggingen	In 2004	In 2005
7.1.	Bruto jaarlijks rendement		
7.2.	Netto jaarlijks rendement ⁹⁷		

8.	Kostenstructuur: inhoud van het transparantieverlag

9.	Winstdeelname toegekend door de pensioeninstelling		
9.1.	Toekenningscriterium		
9.2.	Welk netto bedrag aan winstdeelname werd toegekend?	In 2004	In 2005

~~~~~

---

⁹⁷ Het beleggingsrendement na alle kosten (instap- en uitstapkosten, beheerskosten, roerende voorheffing, beurstaks,...).